Begroting 2027-2030

INHOUDSOPGAVE

Begroting 2027-2030 1
Inhoudsopgave 2
Aanbiedingsbrief 4
Samenvatting en leeswijzer 7
Bestemming resultaat 12
Bestuur en ondersteuning 13
Veiligheid 17
Verkeer, vervoer en waterstaat 19
Economie 22
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie 25
Sociaal domein 29
Volksgezondheid en milieu 33
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 36
Recapitulatie van baten en lasten 38
Paragrafen 39
- A. Lokale heffingen 39
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 47
- C. Onderhoud kapitaalgoederen 55
- D. Financiering 59
- E. Bedrijfsvoering 65
- F. Verbonden partijen 68
- G. Grondbeleid 72
- H. Openbaarheidsparagraaf 76
- I. Opvang vluchtelingen 78
- J. Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026 79

Financiële begroting en meerjarenraming 84
- Model 1: (Meerjarig) overzicht van de baten en lasten 84
- Model 2: Gronden waarop de meerjarenramingen zijn gebaseerd 85
- Model 3: Verschillen ten opzichte van vorig begrotingsjaar 86
- Model 4: Overzicht van de geraamde incidentele lasten en baten 88
- Model 5: Nieuw beleid 91
- Model 6: Meerjaren investeringsplanning 100
- Model 7: Geprognosticeerde balans 104
- Model 8: Reserves en voorzieningen 105
- Model 9: Berekening EMU-saldo 110

Bijlagen 112
Bijlage 1 - Lijst verbonden partijen 112
Bijlage 2 - Lijst met gebruikte afkortingen 125
Bijlage 3 - Overzicht taakvelden 128
Bijlage 4 - Collegeprogramma 136

AANBIEDINGSBRIEF

Geachte raadsleden,

Voor u ligt de meerjarenbegroting 2027-2030 van de gemeente Krimpenerwaard. Een begroting die aansluit op de kaders zoals door u vastgesteld in de Kadernota 2027. Net als andere gemeenten staat Krimpenerwaard voor stevige financiële en maatschappelijke opgaven. De onzekerheid over de stabiliteit van de wereldpolitiek en -economie vertaalt zich door naar onze lokale opgaven. Dit zien we terug op het gebied van de diverse werkvelden in onze gemeente. Het raakt zowel beleid, uitvoering en de financiën.

Landelijk korte temijnbeleid
Vanuit de landelijke overheid is er ook nog geen zicht op afdoende maatregelen die de zorgen van gemeenten verlichten. Het beleid vanuit Den Haag kenmerkt zich de laatste jaren veelal als korte termijn denken. Dit uit zich op meerdere beleidsterreinen, van Sociaal domein tot opvang van nieuwkomers en bouwen en wonen. Dit heeft ook effect op de gemeentefinanciën. Deze zijn de laatste jaren zorgelijk. De circulaires van het Gemeentefonds geven doorgaans (incidenteel) op kortere termijn wat lucht, maar meerjarig is nog steeds sprake van onvoldoende middelen om onze taken uit te kunnen voeren. Dit maakt het lastig, haast onmogelijk, om hier een gedegen structureel financieel beleid op te voeren.

Structureel sluitende begroting
Toch is het ook dit jaar weer gelukt om u een sluitende begroting aan te bieden In de tabel hieronder is te zien dat de jaarschijf 2027 structureel sluitend is. Dit is gerealiseerd door inzet van een dekkingsplan. Onderdelen van het dekkingsplan zijn onder andere inzet van 10% van het surplus van de Algemene reserve voor bijna € 3 miljoen, mutaties in de structurele toevoeging aan reserves en een bijstelling op de Ozb-opbrengst. Wij hebben ervoor gekozen om u geen voorstel te doen voor inzet van het vervolg van de lijst met (oranje en rode) bezuinigingsmaatregelen. Dit omdat dit volgens ons (te) pijnlijke en ingrijpende maatregelen betreft.

De bezuinigingsmaatregelen die vorig jaar op basis van besluitvorming door uw raad zijn ingezet om te komen tot een structureel sluitende begroting zijn ook in deze begroting nagenoeg onverkort doorgezet. In paragraaf J. Maatregelen wegens korting gemeentefonds vindt u een actueel overzicht van deze set maatregelen en de stand van zaken hierop. Zowel qua uitvoering als geld.

Collegeprogramma
In 2026 is een nieuwe gemeenteraad en een nieuw college gestart. Ten tijde van het opstellen van deze begroting is er nog geen volledig uitgewerkt Collegeprogramma 2026-2030. Waar de coalitiepartijen met input van de andere partijen, al in het bestuursakkoord afspraken maakten over nieuwe beleidsinspanningen, zijn deze verwerkt in de voorliggende begroting.

De focus en koers van het nieuwe college zijn al zichtbaar in deze begroting. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de extra inzet op woningbouw, participatie en gebiedsgericht werken. Ook is er aandacht voor kennisoverdracht en continuïteit binnen de gemeentelijke organisatie, veiligheid, het buitengebied, de lokale economie, de openbare ruimte en bereikbaarheid.

De vertaling van het bestuursakkoord naar hoofddoelstellingen, ambities en inspanningen wordt gelijktijdig met deze begroting aan uw raad aangeboden. Voor de verdere verwerking van het collegeprogramma in de hoofdstukken van de begroting is meer tijd nodig. Deze uitwerking krijgt een plaats in de reguliere P&C-momenten.

Tegelijkertijd verandert de wereld snel en zijn ontwikkelingen niet altijd voorspelbaar of beïnvloedbaar. Daarom is het collegeprogramma niet in beton gegoten en werken we volgens de systematiek van dynamisch programmeren. Jaarlijks gaan we met uw raad in gesprek over de speerpunten en de actualiteit van het programma.

Meerjarig financieel beeld
Ten opzichte van de kadernota 2027 laten de meerjarige structurele saldi op hoofdlijnen het volgende verloop zien. Voor een nadere toelichting op de cijfers verwijzen wij u naar de leeswijzer en de modellen achterin deze begroting.

Bedrag x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Actuele saldi na mutaties meicirculaire 2026 (a)	**-2.975**	**-6.456**	**-5.665**	**-6.587**
Mutaties o.b.v.:				
-2e Tussentijdse rapportage 2026 (excl. Meicirculaire, incl.Septembercirculaire))	545	533	797	739
-Collegeprogramma	-1.450	-1.995	-1.635	-1.635
-Ontwikkelingen	-847	502	392	750
Totaal van mutaties (b)	**-1.752**	**-960**	**-446**	**-146**
Saldo begroting 2027 (a+b=c)	**-4.727**	**-7.416**	**-6.111**	**-6.733**
Dekkingsplan				
-Inzet dekkingsplan (d)	4.661	1.597	1.586	1.628
Saldo begroting na dekkingsplan (c+d)	**-66**	**-5.819**	**-4.525**	**-5.105**
Waarvan incidenteel	168	51	51	51
Structureel saldo begroting 2027	**102**	**-5.768**	**-4.474**	**-5.054**

-/- is nadeel/lasten

Vooruitlopend op besluitvorming door uw raad zijn de financiële gevolgen van de 2e tussentijdse rapportage 2026 in de meerjarencijfers meegenomen. In afwijking van andere jaren zijn hierin dit keer ook de gevolgen van de septembercirculaire verwerkt. De reden is dat de uitkomsten vanwege het vroege moment van verschijnen van de circulaire nog in de cijfers konden worden opgenomen in de p&c-documenten. Zoals meermaals met u gedeeld staat onze gemeente de komende jaren voor grote investeringsopgaven. Ook voor de lasten die voortvloeien uit de hiermee gemoeide investeringsaanvragen geldt dat deze zijn opgenomen in deze begroting. Dit is in lijn met de systematiek van voorgaande begrotingen.

Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met de constatering van de accountant en de auditcommissie en de door uw gemeenteraad aangenomen motie (M26-021). Om het voorspellend vermogen van de begroting te verbeteren is kritisch gekeken naar zowel de lasten als de baten om deze zo realistisch mogelijk te ramen.

Woonlastendruk
Toename van de lasten voor riool en afval, indexering van tarieven en opbrengst Ozb en inzet van het dekkingsplan leiden tot een toename van de woonlastendruk (Ozb, riool- en afvalstoffenheffing) ten opzichte van 2026 met ca. 6,3%. Voor een gemiddeld huishouden is dit ongeveer € 5,25 per maand. Ondanks deze toename blijft de woonlastendruk van onze gemeente relatief laag ten opzichte van gemeenten in de regio en het landelijk gemiddelde.

Opbouw van de begroting
Evenals in voorgaande begrotingen starten we met een samenvatting n leeswijzer, gevolgd door bestemming van het resultaat. Daarna volgen de verplichte onderdelen: de beleidsbegroting met daarin de programma's en paragrafen en tenslotte een aantal financiële modellen en bijlagen. In de modellen 5 en 6 treft u een overzicht van de nieuwe aanvragen voor de exploitatie en investeringen aan.

Tot slot
Met deze begroting leggen wij uw raad een realistisch financieel beeld en een inhoudelijke koers voor. Wij zien uit naar de bespreking met uw raad over de keuzes, prioriteiten en opgaven voor de komende jaren

Burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard

de secretaris,	de burgemeester,
J. Hennip	Ir. J. Beenakker

SAMENVATTING EN LEESWIJZER

Uitgangspunten
Op 7 juli jl. is de kadernota 2026 door uw gemeenteraad vastgesteld. De hierin opgenomen kaders zijn als uitgangspunt gehanteerd bij het opstellen van de begroting 2027-2030. Daarnaast vormen de structurele gevolgen van de 2e tussentijdse rapportage 2026, met daarin onder andere de gevolgen van de mei- en septembercirculaire 2026, een belangrijk onderdeel van deze begroting. Ook is, zoals hieronder toegelicht, nog een aantal andere ontwikkelingen in de begroting verwerkt. Zoals reeds verwacht bij de kadernota is er sprake van een financieel nadelig meerjarenperspectief. Om toch te kunnen komen tot een structureel sluitende begroting, is in deze begroting een dekkingsplan ingezet.

Cijfermatige mutaties ten opzichte van de kadernota 2027
Ten opzichte van de in de kadernota 2027 gepresenteerde meerjarensaldi zijn er diverse aanpassingen die leiden tot de nieuwe meerjarige begrotingssaldi. In onderstaande tabel staan de betreffende aanpassingen opgenomen. Onder de tabel worden ze kort toegelicht.

x € 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Saldo kadernota 2027	**-4.358**	**-7.012**	**-6.015**	**-7.141**
Mutaties:				
Amendement (A26-017)	*186*	*-*	*-*	*-*
Meicirculaire 2026	*4.808*	*4.009*	*3.365*	*3.655*
Waarvan al opgenomen in kadernota 2027	*-3.611*	*-3.453*	*-3.015*	*-3.101*
Actuele saldi na mutaties meicirculaire 2026 (a)	**-2.975**	**-6.456**	**-5.665**	**-6.587**
Mutaties na kadernota				
2e Tussentijdse rapportage 2026 (excl. Meicirculaire, incl. Septembercirculaire) (b)	**545**	**533**	**797**	**739**
Collegeprogramma				
Totaal	*-1.450*	*-1.995*	*-1.635*	*-1.635*
Totaal collegeprogramma (c)	**-1.450**	**-1.995**	**-1.635**	**-1.635**
Ontwikkelingen				
-Inflatiecorrectie	*327*	*327*	*327*	*327*
-Personele lasten	*138*	*-49*	*-224*	*-453*
-Bijdrage GR'en	*-477*	*-595*	*-660*	*-427*
-Kapitaallasten	*33*	*780*	*808*	*557*
-Financieringslasten	*-691*	*-275*	*-334*	*163*
-Opbrengst belastingen/leges/overig	*-244*	*-167*	*-145*	*-69*
-Overige mutaties	*733*	*532*	*650*	*682*
-Correcties voor incidenteel	*-666*	*-51*	*-30*	*-30*
Totaal van ontwikkelingen (d)	**-847**	**502**	**392**	**750**
Mutatie t.o.v. actuele saldi (b+c+d=e)	**-1.752**	**-960**	**-446**	**-146**
Saldo begroting 2027 (a+e=f)	**-4.727**	**-7.416**	**-6.111**	**-6.733**
Dekkingsplan (g)				
-Inzet 10% surplus Algemene reserve	*2.985*	*-*	*-*	*-*
-Nota reserves en voorzieningen	*308*	*308*	*308*	*308*
-Bijstelling Ozb-opbrengst	*1.022*	*1.041*	*1.056*	*1.063*
-Kostendekkendheid tarieven	*188*	*188*	*188*	*188*
-Stelpost afschrijvingen	*158*	*60*	*34*	*69*
Totaal dekkingsplan	**4.661**	**1.597**	**1.586**	**1.628**
Salo begroting na dekkingsplan (f+g)	**-66**	**-5.819**	**-4.525**	**-5.105**

-/- is nadeel/lasten

2e Tussentijdse rapportage 2026

De structurele gevolgen van de 2e tussentijdse rapportage 2026 zijn verwerkt in de cijfers van de voorliggende begroting. In deze rapportage zijn onder andere de structurele gevolgen van de meicirculaire 2026 meegenomen. In de kadernota 2027 en de daaropvolgende memo was al rekening gehouden met voordelige effecten uit de meicirculaire. Daarom wordt het saldo van de 2e Tussentijdse rapportage bovenstaand gepresenteerd zonder de effecten van de circulaire. Door middel van een raadsinformatiebrief (RIB) van 16 juni jl. bent u geïnformeerd over de financiële effecten van de meicirculaire 2026.

Collegeprogramma
De financiële vertaling van de inspanningen uit het collegeprogramma is verwerkt in deze begroting. Per programma is een toelichting opgenomen van de inspanningen en daaraan gekoppelde middelen.

Ontwikkelingen
Er is sprake van een aantal ontwikkelingen in zowel de lasten als de baten die vanaf 2027 in de begroting zijn verwerkt. De gepresenteerde bedragen betreft de afwijkingen ten opzichte van de in de kadernota 2027 reeds meegenomen bedragen. Het gaat onder andere om de volgende mutaties.

- *Inflatiecorrectie*
  Op basis van de meicirculaire 2026 is voor 2027 rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 2,5%. Vooruitlopend op de circulaire was in de kadernota 2027 al gerekend met een bedrag voor inflatiecorrectie van € 2,5 miljoen. Op basis van de onderliggende cijfers in de begroting is nu rekening gehouden met een bedrag aan inflatiecorrectie van bijna € 2,2 miljoen.

- *Personele lasten*
  De huidige cao voor gemeenten kent een looptijd tot 31 maart 2027. In deze cao is een stijging van de salarissen met 1,6% vanaf 2027 opgenomen. Voor de periode na afloop van de cao sluiten wij aan bij de loonvoet sector overheid zoals die is gepresenteerd in de meicirculaire 2026. Deze loonvoet gaat uit van een stijging van de lonen in 2027 met 4,2%. Hiermee is in de kadernota ook gerekend. De loonsom die als basis is gebruikt voor de berekening komt lager uit dan waarmee in de kadernota is gerekend, waardoor stijging van de salarislasten in met name 2027 lager uitvalt. In de jaren erna nemen de personele lasten toe als gevolg van onder andere stijging van periodieken. In de gepresenteerde bedragen is ook rekening gehouden met de in deze begroting opgenomen aanvragen voor uitbreiding van formatie.

- *Bijdrage gemeenschappelijke regelingen*
  In de kadernota is gerekend met een stijging van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen met gemiddeld 4%, conform de afspraken die hierover zijn gemaakt binnen de Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR). De bijdragen zijn nu verwerkt volgens de afzonderlijke begroting van de regelingen, zoals die ook langs uw gemeenteraad zijn geweest voor een zienswijze. Ten opzichte van de kadernota is sprake van een stijging van de bijdragen. Dit is vooral het gevolg van autonome ontwikkelingen; areaal en/of extra taken.

- *Kapitaallasten*
  De kapitaallasten (rente en afschrijvingen) zijn bijgesteld naar aanleiding van aanpassing van de staat van investeringen op basis van onder andere de jaarrekening 2025 en de kadernota 2027. Het betreft zowel voor- als nadelige mutaties. Onderdeel hiervan zijn ook de mutaties op de kapitaallasten binnen de gesloten complexen van afval en riolering. Deze worden verrekend met de tarieven en zijn daardoor niet van invloed op het saldo van de begroting. De lagere kapitaallasten zijn het gevolg van het aanpassen van de jaarschijven waarin geplande investeringen gereed zijn. De investeringen zoals opgenomen in het meerjareninvesteringsplan (zie ook model 6) zijn hierin meegenomen.

- *Financieringslasten*
  Ten opzichte van de in de kadernota gehanteerde verwachtingen en uitgangspunten zijn de financieringsbehoefte en daarmee gemoeide laste geactualiseerd. Dit leidt tot een bijstelling van de jaarlijkse lasten. Voor meer inzicht hierin verwijzen wij u naar de paragraaf D. Financiering.

- *Opbrengst belastingen/leges/overig*
  In de kadernota is rekening gehouden met toename van de opbrengsten met € 900.000 structureel. Er lijkt nu sprake van een nadeel ten opzichte van de kadernota. Echter, in de hier gepresenteerde cijfers zijn ook de mutaties in de lasten voor riool en afval meegenomen. Per saldo zijn de zogenaamde gesloten complexen van afval riool budget neutraal voor de begroting. Een overzicht van de gevolgen voor de woonlastendruk is opgenomen in paragraaf A. Lokale heffingen.

- *Overige mutaties*
  Dit betreft meerdere incidentele en structurele aanpassingen en aanvragen. Voor een toelichting op de aanvragen verwijzen wij naar model 5 – Nieuw beleid.

- *Correcties voor incidenteel*
  Om tot een structureel saldo van de begroting te komen corrigeren we het begrotingssaldo jaarlijks voor de incidentele posten. In bovenstaand overzicht draaien we nu eerst de correctie vanuit de meerjarenbegroting 2026 en 1e Tussentijdse rapportage 2026 terug. In de aanbiedingsbrief bij deze begroting presenteren wij u het bijgestelde incidentele saldo binnen deze begroting. Een toelichting op de betreffende posten is opgenomen in model 4 - overzicht van geraamde incidentele lasten en baten.

Dekkingsplan
Om het in 2027 gepresenteerde tekort van bijna € 4,8 miljoen te dekken zijn in deze begroting de onderstaande dekkingsvoorstellen verwerkt.

- *Inzet 10% surplus Algemene reserve*
  Wij zetten bij deze begroting bijna € 3 miljoen van het surplus van de Algemene reserve in. Hiervan is € 385.000 het gevolg van het opheffen en afromen van enkele reserves conform de nieuwe nota reserves en voorzieningen die tegelijkertijd met deze begroting wordt behandeld door uw gemeenteraad.

- *Nota reserves en voorzieningen*
  De nieuwe nota reserves en voorzieningen wordt tegelijkertijd met deze begroting door uw gemeenteraad behandeld. In deze nota wordt enerzijds voorgesteld om een aantal reserves op te heffen of af te romen. Dit levert
  € 385.000 structurele ruimte op als onderdeel van het surplus van 10% (=onderdeel van het punt hierboven). Anderzijds wordt voorgesteld om de enkele structurele stortingen in de reserves te verlagen en de dekking vanuit de reserve dekking kapitaallasten te verhogen.

- *Bijstelling Ozb-opbrengst*
  Door de Ozb-opbrengst aanvullend te verhogen met 6,75% is sprake van een structurele aanvullende opbrengst van € 1 miljoen. Een nadere toelichting op de Ozb treft u in paragraaf A. Lokale heffingen.

- *Kostendekkenheid tarieven*
  Voor een aantal tarieven geldt dat ze, bovenop de reguliere inflatiecorrectie, extra zijn verhoogd om meer richting kostendekkendheid te gaan. Dit betreft onder ander leges omgevingsvergunningen en burgerlijke stand. Voor een toelichting op de afzonderlijke tarieven verwijzen wij u naar paragraaf A. Lokale heffingen.

- *Stelpost afschrijvingen*
  In de praktijk zien we dat geplande investeringen om diverse redenen niet altijd conform planning kunnen worden gerealiseerd. Om hiermee aan de voorkant rekening te kunnen houden, staat de toezichthouder, onder bepaalde voorwaarden, toe om een stelpost op te nemen voor de verwachting niet te realiseren afschrijvingen.

Opbouw begroting
De opbouw van de begroting is voorgeschreven en is dan ook in lijn met voorgaande jaren. Het eerste onderdeel is de beleidsbegroting. Hierin zijn de programma’s en paragrafen opgenomen.

Programma’s
Alle programma’s kennen een uniforme opzet. Er wordt gestart met een inleidende tekst met daarin een korte toelichting op de inhoud van het betreffende programma en een toelichting op de belangrijkste landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen die we voor dit programma zien voor de komende periode. In de programma's is een overzicht opgenomen van de lasten, baten en reservemutaties binnen het betreffende programma. Tevens worden de nieuwe aanvragen, exploitatie en investeringen, in de programma's gepresenteerd. Een toelichting op de nieuwe aanvragen treft u aan in de modellen 5 en 6.

Collegeprogramma
De trajecten van het opstellen van het collegeprogramma en deze begroting liepen grotendeels parallel, maar het is op dit moment nog te vroeg om de volledige uitwerking van het collegeprogramma integraal in deze begroting te kunnen verwerken. De lasten die zijn gemoeid met het uitwerken van het collegeprogramma zijn wel structureel verwerkt in de begroting. Ze zijn vooralsnog meegenomen als onderdeel van het programma Bestuur en ondersteuning. Bij één van de p&c-documenten of een separate begrotingswijziging zullen ze later alsnog op het betreffende programma worden geraamd. Hetzelfde geldt voor de verwerking van de ambities vanuit het collegeprogramma, deze zijn nu logischerwijs ook nog geen onderdeel van deze begroting en worden later toegevoegd. Zie bijlage 4 voor een nadere toelichting.

Indicatoren
Op grond van het BBV zijn gemeenten verplicht een basisset met verplichte indicatoren te presenteren. Voorheen namen we deze indicatoren in één overzicht op na de programma's. In deze begroting hebben we ervoor gekozen om de indicatoren op te presenteren in het programma waarop ze betrekking hebben.

Paragrafen
Met ingang van het jaar 2023 zijn er 8 verplicht voorgeschreven paragrafen. De Openbaarheidsparagraaf is er als laatste verplichte bijgekomen. In artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

Daarnaast staat het de gemeente vrij om naar eigen inzicht paragrafen toe te voegen om een bepaald onderdeel van de begroting nader toe te lichten. Sinds de jaarrekening 2022 kiezen wij ervoor om een aparte paragraaf Opvang vluchtelingen op te nemen. Aangezien dit thema nog steeds actueel is, nemen we deze paragraaf ook weer op in deze begroting. Daarnaast hebben we in aansluiting op een eerder vanuit de VNG ontvangen begrotingsadvies een paragraaf 'Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026' opgenomen. In deze paragraaf hebben wij u in begroting 2026-2029 een overzicht gepresenteerd van alle maatregelen die zijn ingezet om te komen tot een structureel sluitende begroting 2026. In deze begroting informeren wij via deze paragraaf over de stand van zaken met betrekking tot alle ingezette maatregelen.

Het tweede deel van de begroting is de financiële begroting en meerjarenraming met een aantal verplichte financiële modellen en bijlagen.

BESTEMMING RESULTAAT

De begroting laat in alle jaarschijven een tekort zien. Na correctie voor incidentele lasten is in de jaarschijf 2027 wel sprake van een structureel voordeel van € 65.000. In lijn met voorgaande begrotingen is ook in deze begroting incidenteel een beroep gedaan op bestemmingsreserves en de Algemene reserve vrij vermogen. In onderstaande tabel is dit weergegeven.

Bedrag x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Saldo begroting voor incidentele inzet reserves	-3.423	-6.132	-4.549	-5.105
Incidentele inzet reserves:				
Duurzaamheid	361	28		
Omgevingsplannen	-50	-50	-50	-50
WGA claim	10	10	10	10
Sport	43	39	39	40
Sociaal domein	374	25	25	
Begraven	21	21		
Grondexploitatie	159			
Algemene reserve	2.439	240		
Totaal incidentele inzet reserves	**3.357**	**313**	**24**	**0**
Saldo begroting	**-66**	**-5.819**	**-4.525**	**-5.105**

-/- is nadeel/lasten

Voorgesteld wordt de negatieve saldi voor de jaren 2027-2030 te onttrekken aan de Algemene reserve vrij vermogen. Op deze wijze houden we goed inzicht in de werkelijk beschikbare ruimte binnen de Algemene reserve.

Saldo Algemene reserve

Het saldo van de Algemene reserve (vrij vermogen en grondexploitaties) is beschikbaar om eventuele toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. Deze reserve geeft meerjarig het volgende beeld.

Bedrag x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Stand 1-1	33.879	28.132	22.091	17.566
Claim weerstandsvermogen	-3.271			
Beschikbaar	**30.608**			
Inzet 10% surplus algemene reserve	-2.985			
Mutatie saldo begroting	-66	-5.819	-4.525	-5.105
Overige mutaties	-2.696	-222	-	-
Saldo 31-12	**28.132**	**22.091**	**17.566**	**12.461**

-/- is nadeel/lasten

Voor een totaaloverzicht van de reserves en voorzieningen verwijzen wij u naar model 8.

BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Dit programma behandelt de overkoepelende taakvelden van het bestuur, de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie en de relatie tussen de burger en het bestuur van de gemeente Krimpenerwaard. Betrokken en betrouwbaar in dienstverlening staan hierin centraal. De gemeente Krimpenerwaard staat voor een uitstekende dienstverlening. Speerpunten zijn betrouwbaar, snel, digitaal waar het kan en op maat waar nodig of gewenst.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor burgerzaken, bestuurlijke samenwerking, ondersteuning van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.

Ontwikkelingen Bestuur en ondersteuning 2027

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen

Gemeenten zijn voor het grootste deel van hun inkomsten afhankelijk van het rijk. Als dat minder wordt, merken gemeenten dat meteen. Er is een nieuwe financieringssystematiek voor het gemeentefonds aangekondigd, maar deze is vooralsnog niet doorgevoerd. Ook de volledige doorvoering van de herverdeeleffecten n.a.v. de laatste herijking zijn doorgeschoven. Door al deze vertragingen en wel reeds doorgevoerde kortingen is er landelijk nog steeds sprake van meerjarige tekorten.

De vaststelling van de Cyberbeveiligingswet (cbw) en het daarmee samenhangende Cyberbeveiligingsbesluit (cbb) heeft medio 2026 plaatsgevonden en de wet is per 15 augustus 2026 in werking getreden. De implementatie van deze wet en bijbehorend besluit zullen capaciteit en middelen vragen waarbij er door het Rijk vooralsnog geen toezeggingen zijn gedaan gemeenten hiervoor te zullen compenseren.

De ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie (AI) bieden kansen om onze dienstverlening verder te verbeteren. We volgen deze ontwikkelingen actief en benutten waar passend de mogelijkheden van AI om inwoners, ondernemers en organisaties beter, sneller en efficiënter van dienst te zijn, binnen de geldende kaders en normen. Dit sluit aan bij de opgenomen maatregel bij de structureel sluitende begroting.

De afgelopen jaren is het aantal wettelijke verplichtingen op het gebied van privacy en openbaarheid van informatie aanzienlijk toegenomen. Daarbij zien we een duidelijke stijging in het aantal – vaak complexe – verzoeken op basis van deze wetgeving. De afhandeling ervan vraagt een disproportionele inspanning van onze organisatie. De komende periode wordt onderzocht in hoeverre deze processen vereenvoudigd en versneld kunnen worden.

Lokale ontwikkelingen

Om de grote financiële opgave voor onze gemeente het hoofd te kunnen bieden, is in 2025 reeds een traject gestart om voldoende mogelijkheden te inventariseren om de begroting voor 2026, maar nu ook voor 2027, structureel in evenwicht te kunnen houden. Bij de behandeling van de kadernota 2027 is hiertoe door uw gemeenteraad richting gegeven ten einde een sluitende begroting op te kunnen leveren.

De doorontwikkeling/versterking van de regio Midden-Holland krijgt concreet gestalte door de inrichting van de nieuwe governance, het opstellen van de strategische agenda en jaarplannen, de inrichting/huisvesting van het regiobureau.

In 2026 sloot de gemeente zich aan bij de P10, een samenwerkingsverband van plattelandsgemeenten. Daarnaast wordt gewerkt aan de positionering van de gemeente, de inzet op regionale samenwerking en de lobbystrategie.

Tenslotte werken we samen met de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Lopik, Vijfheerenlanden en Molenlanden aan de uitvoering van de Regiodeal “de fundamentele waarde(n) van het groene hart” (2026–2029). De regiodeal is een financiering die bedoeld is om de brede welvaart in het gebied van de samenwerkende gemeenten te versterken. In het programma van de regiodeal ligt het accent op (1) Vitale kernen en buitengebied met sterke gemeenschappen, (2) Toekomstbestendige landbouw en een breed economisch perspectief, (3) Een gezond iconisch landschap met een hoge belevingswaarden en (4) verbinding tussen de pijlers en pijler-overstijgende activiteiten.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-41.589	-41.162	-42.729	-42.185	-42.785	-43.362
Baten	142.830	146.184	153.091	148.622	148.073	148.729
Saldo van baten en lasten	**101.241**	**105.021**	**110.361**	**106.437**	**105.288**	**105.367**
Stortingen	-12.444	-12.506	-660	-660	-660	-660
Onttrekkingen	19.995	14.712	5.112	1.894	1.841	1.790
Mutaties reserve	**7.551**	**2.206**	**4.452**	**1.233**	**1.181**	**1.130**
Eindtotaal	**108.792**	**107.227**	**114.813**	**107.670**	**106.470**	**106.498**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 en 6.

EXPLOITATIE

Bestuur en ondersteuning

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	-240	-240	-240	-240
Leren en opleidenbudget	-100	-100	-100	-100
Lidmaatschap P-10 gemeenten	-20	-20	-20	-20
Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek	-30	-30	-30	-30
Positionering gemeente	-222	-222	-222	-222
Beheerplan vastgoed 2027-2041	132	132	132	132
Nieuwe aanvragen	-790	-1.085	-725	-725
CP	**-790**	**-1.085**	**-725**	**-725**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-790	-1.085	-725	-725
Totaal programma	**-1.030**	**-1.325**	**-965**	**-965**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Te voteren investeringsbudgetten	2027	2028	2029	2030
Vanuit de kadernota 2027:				
Energieopslagsysteem gemeentekantoor Bergambacht	-235			
MJOP I&A 2027-2030	-495	-500	-127	
Wagenpark buitenruimte, facilitair, handhaving 2027-2030	-1.200	-800	-550	
Vervanging materieel UOR 2027-2030	-300		-100	-190
	-2.230	**-1.300**	**-777**	**-190**
Budgetten t.l.v. Voorziening				
Vanuit de kadernota 2027:				
Groot onderhoud vastgoedobjecten 2027-2030	-1.465	-1.034	-2.223	-1.829
	-1.465	**-1.034**	**-2.223**	**-1.829**
Totaal	**-3.695**	**-2.334**	**-3.000**	**-2.019**

Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, en onvoorzien

Financiële en algemene dekkingsmiddelen (x €1.000)	Werkelijk	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lokale heffingen	13.900	14.629	15.944	16.241	16.517	16.636
Gemeentefonds (algemene uitkering)	123.725	124.361	130.472	125.319	124.243	124.363
Dividenden	516	490	433	433	433	433
Saldo financieringsfunctie	407	-1.477	-929	-366	345	362
Heffing VPB	-8	-26	-13	-1	-1	-1
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Overhead	-25.407	-26.950	-27.740	-26.273	-26.117	-26.052
Onderdeel van programma Bestuur en ondersteuning	**113.133**	**111.028**	**118.167**	**115.352**	**115.420**	**115.741**

-/- is nadeel/lasten

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen

- Regio Midden Holland
- Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)
- Streekarchief Midden Holland
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Oasen BV
- Stedin

Beleidsindicatoren

Onderstaand zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicator	Waarde		Eenheid
	2026	2027	
Bevolkingsaantal	57.798	57.898	Aantal inwoners
Formatie	8,5	8,6	Aantal fte per 1.000 inwoners
Bezetting	7,6	7,6	Aantal fte per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	€928,05	€940,81	Kosten per inwoner
Externe inhuur	3,80%	4,20%	% van de totale loonsom + totale kosten inhuur
Overhead	13,60%	11,81%	% van totale begrote lasten

VEILIGHEID

Binnen dit programma staat de gemeente Krimpenerwaard samen met inwoners, bedrijven en partners voor een gemeente die veilig is en voelt op het gebied van wonen, werken en leven. In het veiligheidsdomein heeft de gemeente vooral een regierol. De gemeente kan het echter niet alleen. Naast de hulpverleningsorganisaties, zoals politie en brandweer, hebben bedrijven en inwoners ook een eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor onder andere het organiseren van de crisisbeheersing.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor onder andere onze deelname aan de Veiligheidsregio Hollands Midden, handhaving van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en crisisbeheersing.

Ontwikkelingen Veiligheid 2027

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen
De urgentie om maatschappelijke weerbaarheid te vergroten is de afgelopen jaren sterk toegenomen, onder meer als gevolg van toenemende geopolitieke spanningen en hybride (oorlogs) dreigingen. Uiteraard blijven wij dat ook monitoren. Het boa bestel blijft landelijk aandacht vragen. Hierbij is er aandacht voor zowel de huidige organisatievorm als voor de inhoud van het werk.

Lokale ontwikkelingen
De regierol bij de aanpak van ondermijning is alleen maar toegenomen, dit is zichtbaar in bekende vormen van ondermijning zoals drugs- en mensenhandel, maar daarnaast ook in andere vormen zoals zorgfraude, arbeidsuitbuiting en criminaliteit met een onlinecomponent.

Het aantal meldingen rondom woonoverlast, burenruzies, huiselijk geweld e.d. neemt toe. Door deze ontwikkelingen komt er een steeds grotere opgave voor de gemeente. Een integrale aanpak met onze partners is hierbij van groot belang.

In onze gemeente moeten we bouwen aan een weerbare samenleving. We gaan investeren in de kracht van onze inwoners door in te zetten op preventie en zelfredzaamheid.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-5.782	-6.727	-6.482	-6.762	-6.762	-6.761
Baten	630	151	151	151	151	151
Saldo van baten en lasten	**-5.152**	**-6.576**	**-6.330**	**-6.611**	**-6.610**	**-6.610**
Stortingen	-502					
Onttrekkingen		647				
Mutaties reserve	**-502**	**647**				
Eindtotaal	**-5.654**	**-5.930**	**-6.330**	**-6.611**	**-6.610**	**-6.610**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 .

EXPLOITATIE

Veiligheid

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Nieuwe aanvragen	-130	-230	-230	-230
CP	**-130**	**-230**	**-230**	**-230**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-130	-230	-230	-230
Totaal programma	**-130**	**-230**	**-230**	**-230**

Bedragen x € 1.000

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)
- HECHT

Beleidsindicatoren

Onderstaand zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Taakveld	Naam indicator - eenheid (conform Regeling beleidsindicatoren gemeenten)	Krimpenerwaard		Nederland	
		Nu	JR25	Nu	JR25
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning - Aantal per 1.000 inwoners	1,2	1,5	1,2	1,2
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven - Aantal per 1.000 inwoners	3,4	2,9	4,6	4,3
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) - Aantal per 1.000 inwoners	4,2	4,3	5,7	5,7
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt - Aantal per 1.000 jongeren	11	9	10	9
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen - Aantal per 1.000 inwoners	1,0	0,7	2,1	2,2

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard samen met inwoners en bedrijven aan een zo goed mogelijk bereikbare en verkeersveilige gemeente voor alle vormen van vervoer. Wij willen een balans creëren tussen bereikbaarheid, omgevingskwaliteit en duurzame mobiliteit. Dit doen wij door het versterken van het netwerk, beter benutten van de bestaande infrastructuur met aandacht voor de verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van het verkeersbeleid en het onderhouden en in stand houden van de wegen, parkeervoorzieningen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en de havens.

Ontwikkelingen Verkeer, vervoer en waterstaat 2027

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen
Het openbaar vervoer speelt een belangrijke rol in het bereikbaar houden van Zuid- Holland. Behoeften en wensen van reizigers sluiten nog niet altijd aan bij het aanbod van OV en vragen om meer flexibiliteit. Tegelijkertijd groeit het aantal inwoners en arbeidsplaatsen in de provincie. De beschikbare ruimte, verkeersveiligheid en leefbaarheid in stedelijk gebied staan steeds meer onder druk en vragen een OV-systeem dat veilig, efficiënt en duurzaam is. De provincie Zuid-Holland heeft daarom de wens om samen met haar partners een toegankelijk en breed gedragen OV-visie op te stellen. In de visie zullen onder andere de ontwikkelingen en gewenste beleidsrichtingen in de wereld van mobiliteit, openbaar vervoer en daarvoor relevante maatschappelijke ontwikkelingen worden geschetst. Het doel is om de uitgangspunten van deze visie te gebruiken als input voor OV-ontwikkelingen van nu en in de toekomst, zodat een aantrekkelijk OV-systeem ontstaat dat goed past bij de maatschappelijke opgaven. De provincie Zuid-Holland werkt momenteel ook aan een herzien fietsplan vanaf 2026 die aansluiten op de fietsambities in het gebied.

Lokale ontwikkelingen
Op 4 juli 2023 is de nieuwe woonvisie van de gemeente Krimpenerwaard vastgesteld. De Krimpenerwaard zet in op de bouw van 4.000 woningen in de periode 2023-2040. Hierbij streeft de gemeente ernaar om de komende jaren in alle kernen woningen te bouwen. In 2026 worden de uitbreidingslocaties verder uitgewerkt en zijn het bereikbaar en verkeersveilig houden van de bestaande als wel de nieuwe woonomgevingen aandachtspunten.

Er wordt samen met partners gewerkt aan het versterken van onze dijken. De komende jaren vraagt dit inzet middelen.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-13.120	-15.282	-13.342	-13.443	-13.372	-13.459
Baten	1.557	1.073	1.087	1.087	1.087	1.087
Saldo van baten en lasten	**-11.562**	**-14.209**	**-12.255**	**-12.356**	**-12.285**	**-12.372**
Stortingen	-9	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	554	2.161	299	219	135	135
Mutaties reserve	**545**	**2.161**	**299**	**219**	**135**	**135**
Eindtotaal	**-11.018**	**-12.048**	**-11.956**	**-12.137**	**-12.150**	**-12.238**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 en 6.

EXPLOITATIE

Verkeer, vervoer en waterstaat

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Nieuwe aanvragen	-40	-40	-40	-40
CP	**-40**	**-40**	**-40**	**-40**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-40	-40	-40	-40
Totaal programma	**-40**	**-40**	**-40**	**-40**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Te voteren investeringsbudgetten	2027	2028	2029	2030	
Vanuit de kadernota 2027:					
Verkeersveiligheidsmaatregelen project Capellelaan	-440				-1
Verkeersmaatregelen Tussenlanen Bergambacht	-110				
IBOR 2027-2030 (Openbare verlichting)	-430	-430	-430	-430	
IBOR 2027-2030 (civiele kunstwerken)	-520	-400	-400	-400	
	-1.500	**-830**	**-830**	**-830**	
Nieuwe aanvragen:					
Veilige inrichting kruising N216 - Lekdijk Oost	-208				
Wokt 2.0 "Woningbouw Haastrecht en Stolwijk"	-1.319				
Inspecties civiele kunstwerken + beheerplan	-120				
	-1.647	**0**	**0**	**0**	
Budgetten t.l.v. Voorziening					
Vanuit de kadernota 2027:					
IBOR 2027-2030	-5.098	-4.973	-4.973	-4.973	
	-5.098	**-4.973**	**-4.973**	**-4.973**	
Totaal	**-8.245**	**-5.803**	**-5.803**	**-5.803**	

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)
- Veerdienst Schoonhoven

Beleidsindicatoren

Voor dit programma zijn geen verplichte BBV beleidsindicatoren van toepassing.

ECONOMIE

Met dit programma stimuleert de gemeente het ondernemers- en vestigingsklimaat. In dit programma staan ook activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente. Dit doen we samen met ondernemers, organisaties, provincie en andere gemeenten.
In dit programma zijn middelen opgenomen voor de dienstverlening aan ondernemers, (samenwerkings-)projecten van arbeidsmarkt en onderwijs, de herstructurering van bedrijfslocaties, investeringen in winkelgebieden en de transitie naar een toekomstbestendige landbouw en de uitvoering van het gebiedsplan van de provincie Zuid-Holland.

Ontwikkelingen Economie 2027

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen

De economie groeit de komende jaren licht (1,2%–1,6%), maar blijft kwetsbaar door geopolitieke onzekerheden en aanhoudende arbeidskrapte. De vraag naar mbo-geschoolde arbeidskrachten blijft structureel hoog, vooral in onderwijs, techniek, ICT, zorg, veiligheid en openbaar bestuur. Vergrijzing remt de werkgelegenheidsgroei.

Het Rijk trekt €20 miljard uit voor de landbouw, met een sterke focus op stikstofreductie via doelsturing en gebiedsgerichte aanpak. Het beleid richt zich op het herstarten van de vergunningverlening, een vrijwillige uitkoopregeling, en innovatie voor een duurzamer en natuurinclusief perspectief.

Lokale ontwikkelingen

We werken samen met de provincie, waterschap en gebiedspartijen door aan uitvoering van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG), waar toekomstbestendige landbouw onderdeel van is. Binnen de Regio Deal en ZH-PLG worden projecten uitgevoerd om de transitie van de landbouw in Krimpenerwaard verder vorm te geven.

Na jaren van overschot aan kantoorruimte is sinds 2024/2025 regionaal en lokaal een kentering zichtbaar. In de regio is een tekort ontstaan aan kwalitatieve kantoorruimte. Dit komt bovenop het bestaande tekort aan ruimte voor bedrijven; voor bedrijventerreinen gaat het in onze gemeente om circa 35 hectare tot 2040. Daarom is uitbreiding van bedrijventerreinen nodig, naast het beter benutten en revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen. Ook horeca en winkelgebieden staan onder druk. Online verkoop blijft hoog en vormt daarmee een blijvende bedreiging voor kwetsbare retailgebieden. Daarom is extra aandacht nodig voor vitale centrumgebieden, met inzet op het beperken van leegstand en het levendig houden van de kernen. Tot slot wordt de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid versterkt via het programma Krimpenerwaard Werkt binnen de Regio Deal.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-1.309	-2.397	-1.237	-1.253	-1.237	-1.266
Baten	504	488	574	574	574	574
Saldo van baten en lasten	**-805**	**-1.909**	**-663**	**-679**	**-664**	**-692**
Stortingen	-75	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	910	29	13	13	13
Mutaties reserve	**-75**	**910**	**29**	**13**	**13**	**13**
Eindtotaal	**-880**	**-999**	**-633**	**-666**	**-651**	**-679**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 .

EXPLOITATIE

Economie

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Nieuwe aanvragen	-90	-90	-90	-90
CP	**-90**	**-90**	**-90**	**-90**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-90	-90	-90	-90
Totaal programma	**-90**	**-90**	**-90**	**-90**

Bedragen x € 1.000

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- N.v.t.

Beleidsindicatoren

Onderstaand zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Taakveld	Naam indicator - eenheid (conform Regeling beleidsindicatoren gemeenten)	Krimpenerwaard		Nederland	
		Nu	JR25	Nu	JR25
3. Economie	Functiemenging - %	48,3%	47,5%	54,6%	54,2%
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven) - Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar	202,7	183,5	196,1	181,8

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

ONDERWIJS, SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Met dit programma stimuleert de gemeente het culturele en sportieve klimaat. Dit draagt bij aan de goede gezondheid, talentontwikkeling en participatie van inwoners. Ook draagt het bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de gemeente.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor de taakvelden Sportbeleid en activering, Sportaccommodaties, Culturele presentatie, -productie en -participatie, Musea, Cultureel erfgoed, Media (waaronder het bibliotheekwerk), Openbaar groen en (openlucht) recreatie.

Ontwikkelingen Onderwijs, sport, cultuur en recreatie 2027

Algemene (landelijke en regionale) ontwikkelingen

Het onderwijs staat voor de opgave om inclusiever te werken, zodat meer kinderen binnen het reguliere onderwijs kunnen deelnemen. Tegelijk vraagt de toenemende aandacht voor kansengelijkheid om extra inzet op het voorkomen van onderwijsachterstanden en een goede aansluiting tussen onderwijs, zorg, welzijn en arbeid. Met de Wet van school naar duurzaam werk wordt de samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en arbeidsmarktpartners verder versterkt om jongeren beter te begeleiden naar werk of vervolgonderwijs. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt blijft daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Sport, cultuur en recreatie worden steeds vaker verbonden met bredere maatschappelijke opgaven op het gebied van gezondheid, welzijn, participatie en leefbaarheid. Vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord wordt verder ingezet op preventie, gezondheid en het versterken van de sociale basis. Sport, bewegen, cultuurparticipatie en ontmoeting worden daarbij nadrukkelijk gezien als middelen om het welzijn van inwoners te vergroten en de druk op zorg en ondersteuning op langere termijn te beperken. Dit vraagt om investeringen die bijdragen aan gezond samenleven, bestaanszekerheid en kansengelijkheid.

Voor leefbare en vitale gemeenschappen zijn identiteit, verbondenheid en herkenbaarheid van groot belang. Cultureel erfgoed, cultuurparticipatie en maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan de kwaliteit van leven en versterken de binding van inwoners met hun omgeving. De aandacht verschuift daarbij steeds meer van behoud alleen naar het benutten, beleven en zichtbaar maken van erfgoed, cultuur en gemeenschapsvoorzieningen als onderdeel van een aantrekkelijke en leefbare omgeving. Tegelijkertijd neemt het aantal bezoekers aan recreatieve en toeristische bestemmingen toe en zet de trend van jaarrond toerisme door. Dit vraagt om een goede balans tussen gastvrijheid, leefbaarheid en het beleefbaar maken van natuur, landschap en erfgoed.

Lokale ontwikkelingen

Krimpenerwaard wil een leefbare gemeente zijn met vitale gemeenschappen, vitale kernen en een vitaal buitengebied. Een sterke sociale basis vormt hiervoor een belangrijke randvoorwaarde. Daarom zetten we in op een toegankelijk en toekomstbestendig netwerk van maatschappelijke voorzieningen, met ruimte voor ontmoeting, sport, cultuur, bewegen en vrijwilligerswerk. Hierbij werken we samen met onder andere onderwijs, bibliotheken, sport- en cultuuraanbieders, welzijnsorganisaties en de GGD.

De gemeentelijke sportorganisatie is naar verwachting in 2027 operationeel. De aandacht verschuift daarmee van inrichting naar borging en verdere doorontwikkeling. Daarbij staat de maatschappelijke bijdrage van sport en bewegen centraal, in samenhang met gezondheid, preventie, participatie en de sociale basis.

Daarnaast werken we aan een visie en kaderstelling voor dorps- en cultuurhuizen. Deze voorzieningen vervullen een belangrijke rol voor ontmoeting, sociale samenhang en leefbaarheid in de kernen. Door heldere kaders te ontwikkelen en de maatschappelijke functie van deze voorzieningen verder te versterken, werken we toe naar toekomstbestendige dorps- en cultuurhuizen die ook op langere termijn hun rol binnen de gemeenschap kunnen blijven vervullen. Tegelijk investeren we in het beleefbaar maken van natuur, landschap en erfgoed. Hiermee versterken we niet alleen de aantrekkelijkheid van de gemeente voor inwoners en bezoekers, maar spelen we ook in op de groeiende vraag naar recreatie en toerisme gedurende het hele jaar.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-21.119	-24.921	-23.021	-23.028	-23.130	-23.981
Baten	5.047	4.465	3.421	3.413	3.358	3.358
Saldo van baten en lasten	**-16.072**	**-20.456**	**-19.600**	**-19.615**	**-19.771**	**-20.623**
Stortingen	-2.327	-1.769	-451	-451	-451	-451
Onttrekkingen	1.727	3.656	2.960	1.599	1.481	1.500
Mutaties reserve	**-600**	**1.887**	**2.509**	**1.148**	**1.030**	**1.049**
Eindtotaal	**-16.672**	**-18.568**	**-17.091**	**-18.467**	**-18.741**	**-19.574**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 en 6.

EXPLOITATIE

Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	-	-269	-269	-269
Dodenherdenking onderdeel van subsidie Cultuur	-10	-10	-10	-10
Dodenherdenking onderdeel van subsidie Cultuur (dekking exploitatie)	10	10	10	10
IDO en IDO+ toevoegen aan Begrotingssubsidie (dekking exploitatie)	91	91	91	91
IDO en IDO+ toevoegen aan Begrotingssubsidie	-91	-91	-91	-91
Indexering subsidieplafonds 2028		-269	-269	-269
Nieuwe aanvragen	-237	-93	-93	-93
Overig	**-237**	**-93**	**-93**	**-93**
Alert4You voortzetten in schooljaar 2027/2028	-185			
Indexering subsidieplafonds 2028		-41	-41	-41
Kosten uitvoering leerplicht 2027	-52	-52	-52	-52
Totaal programma	**-237**	**-362**	**-362**	**-362**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Te voteren investeringsbudgetten	2027	2028	2029	2030
Vanuit de kadernota 2027:				
Tijdelijke huisvesting VO scholen Lekkerkerk	-1.200			
IHP 2.0 De Krullevaar (nieuwbouw)	-4.000			
IHP 2.0 Driestar College (renovatie)	-6.829			
IHP 2.0 Emmaschool (nieuwbouw)	-4.728			
IHP 2.0 Gemini College (renovatie)		-8.510		
IHP 2.0 De Rank (nieuwbouw)				-8.593
IHP 2.0 De Vlieger (nieuwbouw)				-5.922
IHP 2.0 Schoonhovens college AP (renovatie)				-13.343
Renovatie sportvelden				-73
	-16.757	**-8.510**	**0**	**-27.931**
Totaal	**-16.757**	**-8.510**	**0**	**-27.931**

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- HECHT
- Groenalliantie
- Waterbos Bergambacht BV
- Gemeentelijk Sportorganisatie BV i.o.

Beleidsindicatoren

Onderstaand zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Taakveld	Naam indicator - eenheid (conform Regeling beleidsindicatoren gemeenten)	Krimpenerwaard		Nederland	
		Nu	JR25	Nu	JR25
4. Onderwijs	Absoluut verzuim - Aantal per 1.000 leerlingen	3,4	0,8	7,4	6,7
4. Onderwijs	Relatief verzuim - Aantal per 1.000 leerlingen	40	43	28	28
4. Onderwijs	Voortijdig schoolverlaters totaal (VO MBO)	2,1%	1,1%	2,3%	2,3%
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters - %	47,6%	47,6%	42,5%	42,5%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

SOCIAAL DOMEIN

Dit programma richt zich op de vraagstukken over welzijn, welbevinden van en (inkomens-) ondersteuning aan inwoners. We versterken de zelfredzaamheid en onderlinge verbondenheid van inwoners en bieden een vangnet waar nodig.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van de transformatieopgave (van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'), die volgt uit de transitie van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet.

Ontwikkelingen Sociaal domein 2027

Landelijke ontwikkelingen

Landelijk blijft sprake van een brede hervorming binnen zorg, ondersteuning, participatie en wonen. In 2027 loopt het Integraal Zorgakkoord (IZA) af en krijgt de beweging naar gezondheid, preventie en samenwerking tussen zorg en sociaal domein vervolg binnen het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Gemeenten krijgen daarin een belangrijke rol bij het versterken van de sociale basis, het organiseren van laagdrempelige ondersteuning en het voorkomen van zwaardere zorgvragen. Tegelijk blijven arbeidsmarktkrapte, vergrijzing en stijgende zorgkosten de beschikbaarheid en betaalbaarheid van zorg en ondersteuning onder druk zetten.

Ook andere landelijke ontwikkelingen hebben invloed op het sociaal domein. De Hervormingsagenda Jeugd en de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg vragen om verdere regionale samenwerking en een scherper onderscheid tussen gewone opgroei- en opvoedvragen en specialistische hulp. De Participatiewet in balans versterkt de menselijke maat en biedt meer ruimte voor maatwerk. Daarnaast vraagt de Wet versterking regie volkshuisvesting extra aandacht voor de huisvesting van aandachtsgroepen en urgent woningzoekenden.

Lokale ontwikkelingen

In Krimpenerwaard bouwen we voort op de koers uit het Integraal Beleidskader Sociaal Domein 2026-2031. De drie maatschappelijke opgaven uit het beleidskader blijven leidend. Mede gelet op de toenemende druk op zorg en ondersteuning en de ambities van het nieuwe college, vraagt toegankelijk een toekomstbestendige zorg en ondersteuning nadrukkelijke aandacht. Het beleidskader en het collegeprogramma vormen samen het kader voor de keuzes die we de komende jaren maken.

We zetten in op sterke gemeenschappen waarin ontmoeting, vrijwilligerswerk, mantelzorg, sport, cultuur en maatschappelijke voorzieningen bijdragen aan gezondheid, meedoen en onderlinge betrokkenheid. Tegelijk investeren we in het voorkomen van bestaansonzekerheid door vroegsignalering, schuldpreventie, werk en participatie. Voor jeugd en gezinnen ligt de nadruk op het vergroten van kansengelijkheid door ondersteuning dicht bij huis, op school en in de leefomgeving van kinderen te organiseren.

De druk op zorg en ondersteuning blijft tegelijkertijd groot. Vergrijzing, complexere hulpvragen, personeelstekorten en stijgende kosten vragen om een andere manier van werken. Daarom blijven we inzetten op normaliseren, collectiveren en preventie, met een sterke lokale toegang, nauwe samenwerking met maatschappelijke partners en een verschuiving van individuele naar collectieve en algemeen toegankelijke oplossingen waar dat passend is. Binnen de Wmo en Jeugd zien we inmiddels ook de eerste effecten van het ingezette beleid op het gebruik van maatwerkvoorzieningen. De inzet op preventie, normaliseren, ondersteuning dichtbij en collectieve oplossingen draagt eraan bij dat maatwerk gerichter wordt ingezet voor inwoners die dit nodig hebben.

Daarnaast blijft de huisvesting, opvang en begeleiding van statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden een actuele opgave. Deze ontwikkelingen vragen niet alleen om voldoende woonruimte, maar hebben ook gevolgen voor onderwijs, bestaanszekerheid, inburgering, zorg, veiligheid en de capaciteit van gemeentelijke en maatschappelijke voorzieningen.

De ingezette koers blijft noodzakelijk om zorg en ondersteuning toegankelijk en betaalbaar te houden. Tegelijkertijd is het realistisch te erkennen dat maatschappelijke en financiële effecten vaak pas op langere termijn zichtbaar worden, terwijl de druk op de uitvoering en de uitgaven zich nu al laat voelen.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-84.499	-90.902	-89.791	-87.399	-84.071	-82.602
Baten	21.792	23.490	20.490	19.898	19.346	18.270
Saldo van baten en lasten	**-62.707**	**-67.412**	**-69.301**	**-67.501**	**-64.725**	**-64.332**
Stortingen	-3.292	-575	0	0	0	0
Onttrekkingen	211	3.035	191	25	25	0
Mutaties reserve	**-3.081**	**2.460**	**191**	**25**	**25**	**0**
Eindtotaal	**-65.788**	**-64.952**	**-69.110**	**-67.476**	**-64.699**	**-64.331**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 .

EXPLOITATIE

Sociaal domein

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	**-725**	**-325**	**-325**	**-325**
Eigen bijdrage Wmo	-500	-100	-100	-100
Extra capaciteit uitvoering	-225	-225	-225	-225
Uitbreiding subsidiebudget SPT	-530	-530	-530	-530
Uitbreiding subsidiebudget SPT (dekking exploitatie)	530	530	530	530
Nieuwe aanvragen	**-53**	**-111**	**-126**	**-126**
CP	**-**	**-150**	**-150**	**-150**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-	-150	-150	-150
Overig	**-53**	**39**	**24**	**24**
Subsidie 2027 Kwadraad als penvoerder van het SPT	-10	-10	-10	-10
Aanpassing Subsidiebedragen t.b.v. subsidieverlening 2027	-43	49	34	34
Ambtshalve toekennen IIT	-131	-131	-131	-131
Ambtshalve toekennen IIT	131	131	131	131
Totaal programma	**-778**	**-436**	**-451**	**-451**

Bedragen x € 1.000

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Werkvoorzieningschap Promen
- HECHT
- Jeugd en Wmo Midden-Holland i.o.

Beleidsindicatoren

Onderstaand zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Taakveld	Naam indicator - eenheid (conform Regeling beleidsindicatoren gemeenten)	Krimpenerwaard		Nederland	
		Nu	JR25	Nu	JR25
6. Sociaal Domein	Werkloze jongeren - % 16 t/m 22 jarigen	1%	1%	2%	2%
6. Sociaal Domein	Kinderen in uitkeringsgezin - % kinderen tot 18 jaar	4%	4%	6%	6%
6. Sociaal Domein	Lopende re-integratievoorzieningen - Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	124,9	158,3	217,8	203,1
6. Sociaal Domein	Banen - Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	654	620,7	858,8	836,6
6. Sociaal Domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo - Aantal per 10.000 inwoners	590	590	720	720
6. Sociaal Domein	Jongeren met een delict voor de rechter - % 12 t/m 21 jarigen	1%	1%	1%	1%
6. Sociaal Domein	Jongeren met jeugdhulp - % van alle jongeren tot 18 jaar	13,2%	12,3%	13,7%	13,7%
6. Sociaal Domein	Jongeren met jeugdbescherming - % van alle jongeren tot 18 jaar	1,2%	1,4%	1,0%	1,0%
6. Sociaal Domein	Jongeren met jeugdreclassering - % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,2%	0,2%	0,4%	0,4%
6. Sociaal Domein	Netto arbeidsparticipatie - % van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	75,4%	75,7%	73,2%	73,2%
6. Sociaal Domein	Personen met een bijstandsuitkering - Aantal per 10.000 inwoners	159,2	190,5	281,2	343,6

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard aan het behouden en bevorderen van een gezonde en duurzame leefomgeving.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van taken op het gebied van volksgezondheid, milieu, klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie, biodiversiteit en dierenwelzijn.

Ontwikkelingen Volksgezondheid en milieu 2027

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen
Landelijk wordt ingezet op een versnelling van klimaatadaptatie en een waterrobuuste inrichting van ons land. Tegelijkertijd is er een ambitie uitgesproken om het primaire grondstoffengebruik in 2030 te halveren. Dit wordt gerealiseerd via een circulaire economie die inzet op preventie, hergebruik en recycling van materialen. Een andere landelijke ontwikkeling is de uitbreiding van de producentenverantwoordelijkheid, o.a. voor textiel, luiers en incontinentiemateriaal. Daarnaast wil Nederland minder afhankelijk worden van buitenlandse energiebronnen. Daarom ligt de focus op het opwekken van hernieuwbare energie, het besparen van energie en het aanpakken van netcongestie. Ook op het gebied van gezondheid zetten we in op preventie en vitaliteit. Samen met partners werken we aan het versterken van de gezondheid van inwoners, met aandacht voor onder meer mentale gezondheid, een gezond gewicht en vitaal ouder worden. Vanaf 2027 gebeurt dit binnen de afspraken van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Het AZWA bouwt voort op het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Lokale ontwikkelingen
Deze landelijke ambities vertalen zich ook naar de lokale context. Binnen de gemeente en de regio wordt gewerkt aan uitvoering van de klimaatmaatregelen, conform het vastgestelde scenario "Versneld aan de slag." De inspanningen op het gebied van klimaatadaptatie worden voortgezet. De afvalinzameling wordt aangepast in lijn met de nieuwe producentenverantwoordelijkheden, wat niet alleen bijdraagt aan een betere afvalscheiding, maar mogelijk ook leidt tot een lagere afvalstoffenheffing voor inwoners.

De voortgang op het gebied van duurzame energieopwekking loopt via de Regionale Energiestrategie Midden-Holland. Daarnaast wordt actief gecommuniceerd en ondersteuning geboden aan inwoners en ondernemers om energie te besparen.

Het uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027 krijgt een vervolg, in lijn met de thema's uit het AZWA, zoals gezond en kansrijk opgroeien, gezond gewicht, mentaal welbevinden, verantwoord middelengebruik, een gezonde leefomgeving en vitaal ouder worden. De nadruk blijft liggen op positieve gezondheid, preventie en samenwerking met maatschappelijke partners.

De opgaven rond water, bodem en energie nemen sterk toe en vragen om een integrale strategische lijn richting ruimtelijke ontwikkeling en gebiedsprocessen. Binnen de huidige formatie ontbreekt structurele capaciteit om deze opgave te verbinden met woningbouw, landschap en infrastructuur; daarom geven wij een winstwaarschuwing voor extra beleidscapaciteit.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-22.988	-22.613	-24.286	-23.543	-23.522	-23.558
Baten	18.137	18.059	18.737	20.078	20.078	20.078
Saldo van baten en lasten	**-4.851**	**-4.554**	**-5.549**	**-3.464**	**-3.444**	**-3.480**
Stortingen	-328	-292	-94	-94	-94	-94
Onttrekkingen	759	3.744	669	208	177	177
Mutaties reserve	**431**	**3.452**	**575**	**114**	**83**	**83**
Eindtotaal	**-4.420**	**-1.102**	**-4.974**	**-3.350**	**-3.361**	**-3.397**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 en 6.

EXPLOITATIE

Volksgezondheid en milieu

Omschrijving	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Kadernota	-1.500	-	-	-
NNN- gebiedsovereenkomst	-1.500			
Uitvoering omgevingsprogramma afval en grondstoffen	-228	-228	-228	-228
Uitvoering omgevingsprogramma afval en grondstoffen (dekking tarief afvalstoffen)	228	228	228	228
Nieuwe aanvragen	-37	-37	-37	-37
Overig	**-37**	**-37**	**-37**	**-37**
Voortzetten taken Hecht GGD met inzet subsidie	-37	-37	-37	-37
Totaal programma	**-1.537**	**-37**	**-37**	**-37**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Te voteren investeringsbudgetten	2027	2028	2029	2030
Vanuit de kadernota 2027:				
Programma riolering (vGRP) en klimaatadaptatie 2028-2030	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
	-6.821	**-6.821**	**-6.821**	**-6.821**
Totaal	**-6.821**	**-6.821**	**-6.821**	**-6.821**

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Cyclus NV
- Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH)
- HECHT
- Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)

Beleidsindicatoren

Onderstaand zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Taakveld	Naam indicator - eenheid (conform Regeling beleidsindicatoren gemeenten)	Krimpenerwaard		Nederland	
		Nu	JR25	Nu	JR25
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit - %	31,7%	22,4%	42,8%	32,5%
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval - Kg per inwoner	106	102	148	108

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

VOLKSHUISVESTING, LEEFOMGEVING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Dit programma richt zich op ontwikkeling en behoud van een kwalitatief hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving. In dit programma zijn middelen opgenomen voor advisering op het gebied van wonen en de kwaliteit van de leefomgeving, het uitvoeren van projecten en voeren van grondexploitaties, het faciliteren van ontwikkelingen van initiatiefnemers, het begeleiden van ruimtelijke procedures en de behandeling van aanvragen voor omgevingsvergunningen.

Ontwikkelingen Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 2027

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen
Per 1 juli 2026 of 1 januari 2027 wordt (waarschijnlijk) de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting ingevoerd. Deze wet geeft Rijk, provincies en gemeenten meer sturingsmogelijkheden op wat, waar en voor wie er gebouwd wordt. Gemeenten worden verplicht een volkshuisvestingsprogramma op te stellen en moeten minimaal twee derde betaalbare woningen realiseren, waaronder ten minste 30% sociale huur. Ook wordt in een huisvestingsverordening verplicht met urgentiecategorieën. Provincies krijgen de bevoegdheid om in te grijpen als gemeenten onvoldoende bijdrage aan de regionale woonopgave.

Lokale ontwikkelingen
Door de (verwachte) invoering van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting moet de huisvestingsverordening opnieuw worden geactualiseerd. De invoering van de wet heeft mogelijk ook gevolgen voor onze Woonvisie / Programma Volkshuisvesting en beleid over wonen op erven. Getoetst moet worden in hoeverre de huidige Woonvisie / Programma Volkshuisvesting voldoet aan de richtlijnen van deze wet en welke actualisatie ons programma nodig heeft.

De woningbouwopgave vraagt structurele versterking van de gemeentelijke organisatie op het gebied van beleid, projectmanagement, uitvoering en ondersteuning. Richting de begroting wordt een nadere onderbouwing uitgewerkt; een eerste inschatting komt uit op ca. 20 fte organisatiebreed voor de komende 15 tot 20 jaar.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting		Meerjaren	
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten	-8.234	-10.560	-10.277	-8.720	-9.432	-8.124
Baten	6.121	2.352	5.134	3.987	4.700	3.400
Saldo van baten en lasten	**-2.113**	**-8.208**	**-5.143**	**-4.733**	**-4.732**	**-4.724**
Stortingen	-2.752	-425	-80	-50	-50	-50
Onttrekkingen	506	5.006	439	0	0	0
Mutaties reserve	**-2.246**	**4.581**	**359**	**-50**	**-50**	**-50**
Eindtotaal	**-4.360**	**-3.627**	**-4.784**	**-4.783**	**-4.782**	**-4.774**

Nieuw beleid

In onderstaand overzicht zijn de nieuwe aanvragen voor 2027 en verder opgenomen die betrekking hebben op dit programma. Een toelichting hierop treft u aan in model 5 .

EXPLOITATIE

Volkshuisvesting, leefomgeving & stedelijke vernieuwing

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	-630	-630	-630	-630
Inhuur tbv realisatie wonen en bedrijventerreinen	-580	-580	-580	-580
Inzet van doorstromingsinstrumenten	-50	-50	-50	-50
Nieuwe aanvragen	-400	-400	-400	-400
CP	**-400**	**-400**	**-400**	**-400**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-400	-400	-400	-400
	-1.030	**-1.030**	**-1.030**	**-1.030**

Bedragen x € 1.000

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Taakveld	Naam indicator - eenheid (conform Regeling beleidsindicatoren gemeenten)	Krimpenerwaard		Nederland	
		Nu	JR25	Nu	JR25
8. Vhrosv	Demografische druk - %	83,2%	82,0%	71,3%	70,7%
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen - Aantal per 1.000 woningen	3,4	3,4	8,4	8,4
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ-waarde - x € 1.000	465	415	439	398
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden - in €uro's	934,0	891,0	993	957
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in €uro's	1064	1013	1091	1050

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

RECAPITULATIE VAN BATEN EN LASTEN

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
Bestuur en ondersteuning	-37.631	-41.162	-42.729	-42.185	-42.785	-43.362
Veiligheid	-6.655	-6.727	-6.482	-6.762	-6.762	-6.761
Verkeer, vervoer en waterstaat	-14.174	-15.282	-13.342	-13.443	-13.372	-13.459
Economie	-1.621	-2.397	-1.237	-1.253	-1.237	-1.266
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	-21.595	-24.921	-23.021	-23.028	-23.130	-23.981
Sociaal domein	-86.058	-90.902	-89.791	-87.399	-84.071	-82.602
Volksgezondheid en milieu	-23.251	-22.613	-24.286	-23.543	-23.522	-23.558
Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing	-8.442	-10.560	-10.277	-8.720	-9.432	-8.124
Totaal Lasten	-199.426	-214.564	-211.166	-206.333	-204.311	-203.114
Baten						
Bestuur en ondersteuning	141.032	146.184	153.091	148.622	148.073	148.729
Veiligheid	658	151	151	151	151	151
Verkeer, vervoer en waterstaat	1.350	1.073	1.087	1.087	1.087	1.087
Economie	868	488	574	574	574	574
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	4.615	4.465	3.421	3.413	3.358	3.358
Sociaal domein	21.596	23.490	20.490	19.898	19.346	18.270
Volksgezondheid en milieu	18.501	18.059	18.737	20.078	20.078	20.078
Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing	4.880	2.352	5.134	3.987	4.700	3.400
Totaal Baten	193.499	196.262	202.685	197.811	197.368	195.648
Saldo van baten en lasten	**-5.927**	**-18.303**	**-8.480**	**-8.522**	**-6.943**	**-7.466**
Stortingen						
Bestuur en ondersteuning	-12.444	-12.506	-660	-660	-660	-660
Veiligheid	-502	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	-9	0	0	0	0	0
Economie	-75	0	0	0	0	0
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	-2.327	-1.769	-451	-451	-451	-451
Sociaal domein	-3.292	-575	0	0	0	0
Volksgezondheid en milieu	-328	-292	-94	-94	-94	-94
Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing	-3.213	-425	-80	-50	-50	-50
Totaal Stortingen	-22.190	-15.568	-1.285	-1.255	-1.255	-1.255
Onttrekkingen						
Bestuur en ondersteuning	20.252	14.712	5.112	1.894	1.841	1.790
Veiligheid	639	647	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	1.898	2.161	299	219	135	135
Economie	213	910	29	13	13	13
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	2.056	3.656	2.960	1.599	1.481	1.500
Sociaal domein	983	3.035	191	25	25	0
Volksgezondheid en milieu	703	3.744	669	208	177	177
Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing	1.373	5.006	439	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	28.117	33.870	9.700	3.958	3.673	3.615
Mutaties reserves	**5.927**	**18.303**	**8.415**	**2.703**	**2.418**	**2.361**
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**-66**	**-5.819**	**-4.525**	**-5.105**

PARAGRAFEN

A. Lokale heffingen

In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke heffingen, het beleid rondom de lokale heffingen, een overzicht van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk.

Algemeen
De totale begrote opbrengst aan belastingen en overige heffingen bedraagt in 2027 € 38,5 miljoen. In onderstaande tabel zijn de opbrengsten van de lokale heffingen weergegeven.

bedragen x € 1.000	2026	2027
Onroerende-zaakbelastingen	15.006	16.644
Rioolheffing	7.069	7.552
Afvalstoffenheffing	7.769	8.229
Toeristenbelasting	433	493
Lijkbezorgingsrechten	1.127	1.256
Leges	4.273	4.575
Markt- en standplaatsgelden	54	80
Havengelden	98	100
Kwijtschelding	-392	-428
	35.437	**38.501**

In de Nota lokale heffingen 2024 is het huidige beleid met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen beschreven. Jaarlijks wordt in de begroting en de jaarrekening over de uitvoering van het beleid gerapporteerd in de paragraaf lokale heffingen. Het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) verzorgt de uitvoering van diverse belastingen en heffingen voor de gemeente.
Bij de heffingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, leges, markt- en standplaatsgelden en havengelden) mogen de geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Bij de toe te rekenen kosten worden onder andere de kwijtschelding, de kosten van het SVHW en de kosten van toezicht meegenomen, maar de beleidsuren en uren van handhaving niet.
Bij de belastingen (OZB en toeristenbelasting) geldt deze wettelijke eis niet. De opbrengst van de belastingen komt in de algemene middelen van de gemeente terecht.
Het algemene uitgangspunt is om de tarieven en bij de OZB de opbrengst te indexeren met de inflatie van 2,5%.

1. Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Drie groepen krijgen een aanslag OZB, namelijk eigenaren van woningen, eigenaren en gebruikers van niet-woningen. Voor iedere groep geldt een eigen tarief. Gebruikers van woningen, bijvoorbeeld huurders, krijgen geen aanslag OZB.

De OZB wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen. Het SVHW bepaalt jaarlijks de WOZ-waarden van de woningen en niet-woningen. De uitkomsten van de taxaties door het SVHW zijn voor de begroting nog niet definitief. Daarom wordt gerekend met de (geactualiseerde) waardegegevens van waardepeildatum 1 januari 2025 en de geschatte waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen.

De verwachting is dat in onze gemeente de gemiddelde WOZ-waarde bij woningen stijgt met 7,66% en bij niet-woningen met 0%. De waardestijging leidt niet tot een hogere opbrengst OZB, omdat de waardestijging gecompenseerd wordt door een verlaging van de tarieven. De opbrengst van de OZB (en niet de tarieven) wordt in 2027 ten opzichte van de reguliere verhoging verhoogd met 6,75%. Voor een woning met een WOZ-waarde van € 472.000 betekent dit een extra verhoging van de aanslag OZB in 2027 met circa € 24,00.

	2025	2026	2027
Eigenaren woning	0,0880%	0,0827%	0,0834%
Eigenaren niet-woning	0,2747%	0,2611%	0,2805%
Gebruikers niet-woning	0,2294%	0,2176%	0,2372%

2. Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker. Bij woningen wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald door de grootte van het huishouden. Bij niet-woningen is de WOZ-waarde de basis. Uitgangspunt is kostendekkende tarieven. Het kostendekkende tarief voor een meerpersoonshuishouden in 2027 is € 340,55. Het voorgestelde tarief (zie hieronder) ligt echter lager door de inzet van de egalisatievoorziening. Het tarief zal ook de komende jaren stijgen met meer dan alleen inflatie omdat de kapitaalslasten stijgen conform het vastgestelde Programma Riolering en Klimaatadaptatie. Dit jaar stijgen de tarieven door de voorgenomen investeringen met 5%.

	2025	2026	2027
Woning: eenpersoonshuishouden	€206,30	€216,60	€227,50
Woning: meerpersoonshuishouden	€275,00	€288,75	€303,20
Niet-woning: % van de WOZ-waarde	0,0853%	0,0896%	0,0941%
	(max. € 1.212,40)	(max. € 1.273)	(max. € 1,336,65)
Berekening kostendekkendheid rioolheffing			
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente			6.272.017
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen			
netto kosten taakveld(en)			**6.272.017**
Toe te rekenen kosten			399.036
Overhead incl. (omslag)rente			901.693
BTW			909.976
Totale kosten			**8.482.722**
Opbrengst heffingen			**7.552.412**
Dekkingspercentage			**89,0%**

Het dekkingspercentage wordt 100% door de inzet van de voorziening Riool van € 930.309. Dit is het verschil tussen de totale opbrengst en de totale kosten in de bovenstaande tabel.

3. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt geheven van de gebruiker. Uitgangspunt is 100% kostendekkende tarieven. De tarieven zijn geïndexeerd met de inflatie (2,5%). De egalisatievoorziening wordt ingezet om de tariefstijging te dempen. Opvallend is wel dat het gemiddeld aantal ledigingen en/of stortingen restafval is gestegen (bij de grote container van 240 liter van 9,1 naar 9,8 ledigingen). Dit is geen gunstige ontwikkeling gezien de forse stijging van de verbrandingsbelasting en de CO2-heffing. In 2027 zullen er een aantal maatregelen uitgewerkt gaan worden conform het omgevingsprogramma Grondstoffen om de kostenstijging te beperken.

	2025	2026	2027
Vast tarief	€209,10	€215,85	€221,25
vermeerderd met			
per lediging restafval (140 liter)	€8,15	€8,15	€8,35
per lediging restafval (240 liter)	€13,95	€13,95	€14,30
per storting in container	€3,50	€3,50	€3,60
Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing			
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente			7.738.218
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen			-851.808
netto kosten taakveld(en)			**6.886.410**
Toe te rekenen kosten			371.084
Overhead incl. (omslag)rente			129.601
BTW			857.740
Totale kosten			**8.244.835**
Opbrengst heffingen			**8.229.299**
Dekkingspercentage			**99,81%**

Het dekkingspercentage wordt 100% door de inzet van de voorziening Afval van € 15.536. Dit is het verschil tussen de totale opbrengst en de totale kosten in de bovenstaande tabel.

4. Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt geheven van degene die gelegenheid biedt tot verblijf (de ondernemer) op land, maar het is uiteindelijk de gast van buiten de gemeente die de belasting betaalt. De ondernemer mag de belasting namelijk doorberekenen aan zijn gasten.

Zoals besloten is bij vaststelling van de Kadernota, wordt het tarief in 2027 verhoogd tot € 2,50 per persoon per overnachting. Inclusief inflatie wordt het tarief € 2,56 per persoon per overnachting.

	2025	2026	2027
Per persoon per overnachting	€1,96	€2,25	€2,56

5. Lijkbezorgingrechten

Lijkbezorgingsrechten worden geheven voor het gebruik van een begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met begraven en de begraafplaatsen.
De tarieven van hoofdstuk 1 van de tarieventabel worden niet verhoogd, omdat de hoogte van de reserve Begraafplaatsen geen aanleiding geeft tot verhoging van deze tarieven. De overige tarieven worden geïndexeerd met de inflatie (2,5%). Voor de tarieven wordt verwezen naar de vast te stellen tarieventabel bij de Verordening lijkbezorgingsrechten 2027. De kostendekkenheid is gestegen ten opzichte van vorig jaar door een lagere storting in de Reserve Begraafplaatsen en door het bijstellen van de inkomsten op grond van voorgaande jaren.

Berekening kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	1.339.554
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-243.272
netto kosten taakveld(en)	**1.096.282**
Toe te rekenen kosten	-
Overhead incl. (omslag)rente	389.215
BTW	-
Totale kosten	**1.485.497**
Opbrengst heffingen	**1.255.577**
Dekkingspercentage	**84,5%**

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve Begraafplaatsen en uit de reserve Kapitaallasten. De onttrekking wordt meegenomen bij de inkomsten van het taakveld waardoor de netto kosten lager worden.

6. Leges

Leges mogen per hoofdstuk maximaal 100% kostendekkend zijn. De tarieven in hoofdstuk 1 worden geïndexeerd met de inflatie (2,5%) +2,5% om het dekkingspercentage te verhogen. Een aantal legestarieven is wettelijk gemaximeerd, zoals het tarief voor een paspoort, een rijbewijs en een aanwezigheidsvergunning speelautomaten. In die gevallen wordt het maximale tarief gehanteerd (afgerond op € 0,05 naar beneden). De tarieven in hoofdstuk 2 worden geïndexeerd met inflatie plus 5,5% om de kostendekkendheid te verhogen naar 100%. De overige tarieven worden alleen met inflatie gecorrigeerd. Voor de tarieven wordt verwezen naar de vast te stellen tarieventabel bij de Legesverordening 2027.

Berekening kostendekkendheid leges	
Hst. 1 Algemene dienstverlening	
Kosten taakveld(en)	1.603.797
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen netto	-
netto kosten taakveld(en)	**1.603.797**
Toe te rekenen kosten	-
Overhead incl. (omslag)rente	553.530
BTW	-
Totale kosten	**2.157.327**
Opbrengst heffingen	**1.652.609**

Berekening kostendekkendheid leges	
Dekkingspercentage	**76,6%**

Berekening kostendekkendheid leges	
Hst. 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet	
Kosten taakveld(en)	1.724.372
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen netto	-
netto kosten taakveld(en)	**1.724.372**
Toe te rekenen kosten	72.000
Overhead incl. (omslag)rente	1.124.972
BTW	-
Totale kosten	**2.921.344**
Opbrengst heffingen	**2.919.094**
Dekkingspercentage	**99,9%**

Berekening kostendekkendheid leges	
Hst. 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hst. 2	
paragraaf 3.1 Horeca	
Kosten taakveld(en)	87.141
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen netto	-
netto kosten taakveld(en)	**87.141**
Toe te rekenen kosten	-
Overhead incl. (omslag)rente	58.469
BTW	-
Totale kosten	**145.610**
Opbrengst heffingen	**8.280**
Dekkingspercentage	**5,7%**

Berekening kostendekkendheid leges	
Hst. 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hst. 2	
Paragraaf 3.3 Organiseren evenement of markt	
Kosten taakveld(en)	304.993
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen netto	-
netto kosten taakveld(en)	**304.993**
Toe te rekenen kosten	-
Overhead incl. (omslag)rente	204.640
BTW	-
Totale kosten	**509.633**
Opbrengst heffingen	**11.619**
Dekkingspercentage	**2,3%**

Berekening kostendekkendheid leges
Hst. 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hst. 2
Paragraaf 3.4 Standplaatsen

Berekening kostendekkendheid leges	
Kosten taakveld(en)	43.570
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen netto	-
netto kosten taakveld(en)	**43.570**
Toe te rekenen kosten	-
Overhead incl. (omslag)rente	29.234
BTW	-
Totale kosten	**72.804**
Opbrengst heffingen	**2.563**
Dekkingspercentage	**3,5%**

Berekening kostendekkendheid leges	
Hst. 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hst. 2	
Paragraaf 3.5 Wet kinderopvang	
Kosten taakveld(en)	124.271
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen netto	-
netto kosten taakveld(en)	**124.271**
Toe te rekenen kosten	-
Overhead incl. (omslag)rente	11.065
BTW	-
Totale kosten	**135.336**
Opbrengst heffingen	**11.415**
Dekkingspercentage	**8,4%**

7. Markt- en standplaatsgelden

De marktgelden worden geheven van degene aan wie een standplaats op een markt ter beschikking gesteld is. De marktgelden mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. De tarieven zijn afhankelijk van de grootte van de markt (grote markten, kleine markten en mini-markten). De tarieven worden berekend per strekkende meter frontbreedte.

De standplaatsgelden worden geheven van degene aan wie een standplaats op een openbare plek (niet op de markt) ter beschikking gesteld is. Ook de standplaatsgelden mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor een standplaats gelden dezelfde tarieven als voor een kleine markt. De tarieven worden berekend per strekkende meter frontbreedte.

De tarieven van de markt- en standplaatsgelden worden geïndexeerd met de inflatie (2,5%) plus 7,5% om de kostendekkendheid te verhogen.

Tarieven marktgelden	2025	2026	2027
grote markt (20 en meer standplaatsen), per kwartaal	€30,45	€31,25	€34,40
kleine markt (6 t/m 19 standplaatsen), per kwartaal	€20,00	€20,55	€22,60
mini markt (1 t/m 5 standplaatsen), per kwartaal	€13,10	€13,45	€14,80

Berekening kostendekkendheid marktgelden				
Type markt	20 en meer	6 t/m 19	1 t/m 5	totaal
Begrote kosten	€18.638	€46.172	€9.460	€74.270
Begrote opbrengsten	€18.163	€29.561	€3.966	€51.690
Dekkingspercentage	**97,5%**	**64,0%**	**41,9%**	**69,6%**

Tarieven standplaatsgelden	2025	2026	2027
Vaste standplaats per strekkende meter, per kwartaal	-	€20,55	€22,60

Berekening kostendekkendheid standplaatsgelden	
Begrote kosten	€46.168
Begrote opbrengsten	€27.572
Dekkingspercentage	**59,7%**

Er is minder vraag naar standplaatsen op de mini markten dan naar standplaatsen op de grote markten. Om de leefbaarheid van de kleine kernen te behouden is er bewust voor gekozen om het tarief van de kleinere markten laag te houden.

8. Havengelden

Havengelden worden geheven van de schipper, de rederij, de eigenaar van het vaartuig, degene die het schip heeft gecharterd of degene die als vertegenwoordiger van één van dezen optreedt.
De havengelden mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. De tarieven worden geïndexeerd met de inflatie (2,5%). Voor de tarieven wordt verwezen naar de vast te stellen Verordening havengelden 2027.

Berekening kostendekkendheid havengelden	
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	122.174
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-20.179
netto kosten taakveld(en)	**101.995**
Toe te rekenen kosten	-
Overhead incl. (omslag)rente	28.927
BTW	-
Totale kosten	**130.922**
Opbrengst heffingen	**100.604**
Dekkingspercentage	**76,8%**

9. Overige heffingen

De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting die op verzoek van ondernemers wordt geheven. Het biedt ondernemers de mogelijkheid om met hulp van de gemeente aanvullende diensten uit te voeren om de openbare ruimte bij bedrijventerreinen of winkelgebieden schoner, veiliger of goed bereikbaar te maken. De opbrengst van de BIZ-bijdrage wordt als subsidie uitgekeerd aan de door de ondernemers opgerichte uitvoeringsorganisatie die zorgt voor de plannen en de uitvoering. De heffing van de BIZ-bijdrage beperkt zich tot een bepaald gebied in de gemeente, de bedrijveninvesteringszone (BIZ).

De bij aanvang van de BIZ opgestelde verordening geldt voor het hele BIZ-tijdvak (5 jaar) en bevat de tarieven voor alle jaren. Er is een BIZ-heffing voor het centrum van Schoonhoven (2024-2028), voor het centrum van Bergambacht (2026-2030) en voor bedrijventerrrein De Wetering in Bergambacht (2026-2030).

10. Overzicht lokale lastendruk

De lokale lastendruk is het totaal van de vaste gemeentelijke heffingen dat een huishouden per jaar betaalt aan de gemeente. Dit zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.
De WOZ-waarde 2026 is gecorrigeerd met de gemiddelde waardestijging van woningen. Bij de afvalstoffenheffing is uitgegaan van een meerpersoonshuishouden met een container van 240 liter bestemd voor restafval die gemiddeld 9,8 keer per jaar geleegd wordt (in de begroting 2026 werd uitgegaan van 9,1 ledigingen).

Eigenaar woning	2026	2027
WOZ-waarde	**€439.000**	**€472.000**
OZB	€363,00	€393,00
Afvalstoffenheffing	€343,00	€361,40
Rioolheffing	€288,75	€303,20
	€994,75	**€1.057,60**

Huurder woning	2026	2027
Afvalstoffenheffing	€343,00	€361,40
Rioolheffing	€288,75	€303,20
	€631,75	**€664,60**

De woonlasten 2027 van de omliggende gemeenten zijn nog niet beschikbaar. Om de woonlasten te kunnen vergelijken, worden daarom de woonlasten 2026 vergeleken afgerond op euro's.
Deze woonlasten zijn berekend met behulp van de Lokale Lasten Calculator 2026 van het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden). Bij de berekening is uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarde, een tweepersoonshuishouden met een gemiddelde hoeveelheid afval en bij de rioolheffing, indien het tarief bepaald wordt door het waterverbruik, een gemiddeld waterverbruik. Het COELO gaat uit van een gemiddelde WOZ-waarde van € 536.148.

Gemeente	OZB	afvalstoffenheffing	rioolheffing	woonlasten	stijging t.o.v. 2025
Krimpenerwaard	**€ 443**	**€ 303**	**€ 289**	**€ 1.035**	**4,5%**
Bodegraven-Reeuwijk	€ 602	€ 455	€ 338	€ 1.395	7,6%
Gouda	€ 448	€ 393	€ 573	€ 1.415	0,4%
Krimpen aan den IJssel	€ 423	€ 420	€ 280	€ 1.123	-1,3%
Lopik	€ 661	€ 344	€ 315	€ 1.320	7,7%
Molenlanden	€ 391	€ 477	€ 250	€ 1.117	2,4%
Oudewater	€ 579	€ 285	€ 444	€ 1.307	4,2%
Waddinxveen	€ 435	€ 393	€ 251	€ 1.079	6,3%
Zuidplas	€ 508	€ 347	€ 235	€ 1.090	4,3%
Landelijk gemiddelde	**€ 470**	**€ 359**	**€ 240**	**€ 1.069**	**4,3%**

11. Kwijtschelding

Het kwijtscheldingsbeleid bepaalt de belastingen waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder kwijtschelding plaatsvindt. Inwoners met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen kunnen voor kwijtschelding in aanmerking komen. Dit geldt ook voor kleine zelfstandigen voor hun privé-belastingschulden.

Alleen op enkele kleine onderdelen kan (binnen wettelijke grenzen) afgeweken worden van de landelijke regeling. In de Verordening kwijtschelding 2027 is opgenomen dat bij de kosten van bestaan uitgegaan wordt van 100% van de bijstandsnorm. Een hoger percentage dan 100% is wettelijk niet toegestaan. Het rijk gaat in de landelijke regeling uit van 90% van de bijstandsnorm.

Kwijtschelding kan verleend worden voor aanslagen OZB, afvalstoffenheffing (vast tarief en een gemaximeerd aantal ledigingen en/of ontgrendelingen) en rioolheffing.

Het SVHW behandelt de kwijtscheldingsverzoeken. In het eerste verzoek om kwijtschelding kan de aanvrager toestemming verlenen voor geautomatiseerde kwijtschelding. Dan hoeft, bij gelijkblijvende omstandigheden, niet jaarlijks een kwijtscheldingsverzoek ingediend te worden.

De kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden doorberekend in de tarieven van de verschillende heffingen.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen en de risicobeheersing van de gemeente Krimpenerwaard. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vraagt in deze paragraaf minimaal in te gaan op:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- een inventarisatie van de risico’s
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Daarnaast zijn ook een aantal kengetallen voorgeschreven, evenals een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De Nota Risicobeheersing en Weerstandsvermogen is in juni 2025 door de gemeenteraad vastgesteld. In deze nota hebben we vastgelegd dat we de risico-inventarisatie twee keer per jaar actualiseren (voor de begroting en voor de jaarrekening). Daarnaast hebben we vastgelegd dat deze paragraaf een toelichting bevat van alle restrisico's groter dan € 100.000.

Totaal geïnventariseerde risico's:

Risico's (x € 1.000)	Bedrag
Geïnventariseerde risico's	6.541

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
Met de weerstandscapaciteit bedoelen we al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. Het is onwaarschijnlijk dat alle geïnventariseerde risico's zich tegelijkertijd in volle omvang voordoen. De gemeenteraad heeft er bij de vaststelling van de Nota Risicobeheersing en Weerstandsvermogen 2025 voor gekozen om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen op 50% van de geïnventariseerde risico's.

Hetgeen neerkomt op:
- 50% van de geïnventariseerde risico's af te dekken, 50% van € 6.541.000 = € 3.270.500

Vanaf 2024 is er geen afzonderlijke reserve weerstandsvermogen meer. De benodigde weerstandscapaciteit maakt onderdeel uit van de algemene reserve.

In activa besloten stille reserves staan als zodanig niet op de balans. Voor het weerstandsvermogen kunnen ze echter wel een rol spelen. Met name activa met stille reserves die op korte termijn liquide gemaakt kunnen worden (verkoop) zijn van belang omdat deze in voorkomende gevallen kunnen bijdragen aan het oplossen van financiële problemen. Stille reserves kunnen ontstaan wanneer de bezittingen van de gemeente niet (geheel) worden gewaardeerd of niet tegen de economische waarde worden gewaardeerd of door wijziging van een bestemming van bijvoorbeeld gronden of panden.

In de Nota reserves en voorzieningen 2023 is opgenomen dat we jaarlijks een globale inventarisatie maken van de stille reserves en de materieel relevante stille reserves vermelden in deze paragraaf van de begroting en de jaarstukken.

Op grond van het criterium dat een betreffend kapitaalgoed op korte termijn liquide gemaakt moeten kunnen worden, leidt dit tot de volgende stille reserve:

Stille reserve - Gemeentegronden (snippergroen)
De gemeente beschikt over snippergroen en overige gronden waarvan de marktwaarde hoger kan zijn dan de boekwaarde. De stille reserve is in de praktijk niet volledig realiseerbaar vanwege de beperkte verkoopbaarheid van gemeentelijke activa. In de Krimpenerwaard vervalt deze potentiële waarde bovendien grotendeels doordat percelen mogelijk door verjaring verloren gaan, sommige gronden slechts via bruikleen kunnen worden uitgegeven en de gemeente vaker gronden wil terughalen in verband met ruimtelijke opgaven zoals netverzwaring en klimaatadaptatie.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Bedrag
De algemene reserve	29.676
Stille reserve (snippergroen)	PM
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	**29.676**

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen wordt weergegeven als een ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het totaal van de gekwantificeerde risico's.
De weerstandscapaciteit bedraagt € 29,7 miljoen. De geïnventariseerde risico's bedragen € 6.541.000. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de geïnventariseerde risico's. Dit verhoudingsgetal bedraagt derhalve 4,6.

Ratio	Waardering
Boven 2,0	Uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen 0,8 en 1,4	Matig
Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
Onder 0,6	Ruim onvoldoende

Het kengetal van 4,6 geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen en wordt beoordeeld als uitstekend. Dit kengetal is hoger dan het kengetal in de begroting 2026 (kengetal 3,9). Het kengetal in de jaarrekening 2025 was 4,9. In jaarrekening 2024 en de begroting 2024 was het kengetal 2,6. De schommelingen in dit kengetal worden met name veroorzaakt door de peildatum waarop de algemene reserve meegewogen wordt in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Risicomanagement is belangrijk om de volgende redenen:

- Inzicht verkrijgen in de risico’s die wij als gemeente lopen. Dit zijn zowel financiële als niet-financiële risico’s. Daarbij moeten beheersmaatregelen deze risico’s verminderen.
- Vergroten van het risicobewustzijn van alle medewerkers binnen de gemeente in houding en gedrag. Risicobewustzijn moet onderdeel zijn van de bedrijfscultuur.
- Beoordelen van het benodigde weerstandsvermogen.
- Voldoen aan wet- en regelgeving (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten).

Bij risico’s maken we een onderscheid tussen risico’s die wel en risico’s die niet van belang zijn voor de weerstandscapaciteit. Bepaalde risico’s zijn niet van belang voor de weerstandscapaciteit als de begroting- en rekeningcyclus in orde is en we adequate beheersmaatregelen of (verlies)voorzieningen hebben getroffen. Risico’s die van belang zijn voor de weerstandscapaciteit zijn bijvoorbeeld bedrijfsrisico’s als grondexploitatie, de sociaaleconomische ontwikkelingen, garantieverplichtingen, schadeclaims en renterisico’s.

In de nota Risicobeheersing en weerstandsvermogen 2025 zijn de volgende beleidskaders benoemd:

- Beleidskader 1: De niet financiële risico’s worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Beleidskader 2: Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt (in principe) 50% van de geïnventariseerde restrisico’s.
- Beleidskader 3: Als blijkt dat het weerstandsvermogen van een gemeenschappelijke regeling ontoereikend is, dan wordt naar evenredigheid van de gemeentelijke bijdrage aanvullend een risico voor de gemeente geraamd.
- Beleidskader 4: In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, van zowel de begroting als de jaarstukken, worden de restrisico’s groter dan € 100.000 genoemd en toegelicht. Restrisico’s die hieraan niet voldoen worden in één bedrag vermeld.

Inventarisatie van de risico's

De risico-inventarisatie is in augustus 2026 geactualiseerd.

Op basis van de geïnventariseerde risico’s is een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële tegenvallers. Om bij de inventarisatie een redelijke inschatting te kunnen maken van de kansen dat risico’s zich voordoen en de financiële consequenties, hebben we gebruik gemaakt van bandbreedtes. Bij de opzet van de bandbreedtes is rekening gehouden met de omvang van risicovolle situaties in Krimpenerwaard, afgezet tegen de schaal waarop Krimpenerwaard opereert.

Vanaf boekjaar 2026 presenteren we in deze paragraaf ook de incidentele risico's die gepaard gaan met de - door uw raad vastgestelde - maatregelen vanwege korting Gemeentefonds zoals beschreven in paragraaf J van de begroting 2026-2029. Voor meer informatie over de methodiek verwijzen wij u naar deze paragraaf.

Klasse	Norm	Risico
1	Minder of 1 x per 10 jaar	10%
2	1 x per 5 - 10 jaar	30%
3	1 x per 2 - 5 jaar	50%
4	1 x per 1 - 2 jaar	70%
5	1 x per jaar of vaker	90%

Bij elk risico is geïnventariseerd welke beheersmaatregelen zijn getroffen die het risico verkleinen. Vervolgens is een inschatting gemaakt van het maximaal financiële risico dat resteert. Hieronder een overzicht van de restrisico's groter dan € 100.000 op basis van het op deze wijze berekende financiële gevolg.

Risico's met impact op weerstandsvermogen > € 100.000		(x € 1.000)
1	Risico's gerelateerd aan uitvoering van projecten	1.366
2	Risico's op hogere kosten gerelateerd aan arbeidsmarktkrapte	900
3	Risico's gerelateerd aan de open einde regelingen in het Sociaal Domein	800
4	Risico's inzake weerstandsvermogen bij gemeenschappelijke regelingen	697
5	Risico's in relatie tot de Omgevingswet/Wet kwaliteitsborging voor het Bouwen (Wkb)	640
6	Risico's op onvoorziene tegenvallers t.a.v. sport- en maatschappelijke voorzieningen	500
7	Risico's gerelateerd aan opvang nieuwkomers	200
8	Risico's inzake continuïteit	150
9	Risico's gerelateerd aan vertraging IBOR-projecten door werkzaamheden netbeheerder	110
10	Overige risico's	1178
Totaal risico inventarisatie		**6.541**

De benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico's bedraagt € 6,5 miljoen. In de begroting 2026 was dit € 8,1 miljoen. In de jaarrekening 2025 was dit € 6,8 miljoen. In de begroting 2025 en de jaarrekening 2024 was dit € 7,2 miljoen.

Er hebben in deze meest recente actualisatie slechts lichte stijgingen en of verschuivingen qua omvang van de risico's plaatsgevonden. Hieronder volgt een toelichting op de restrisico's groter dan € 100.000.

1 - Risico's gerelateerd aan de uitvoering van projecten

Momenteel zijn er binnen het team Projecten van de gemeente circa 95 projecten in behandeling. Deze projecten zijn grofweg in te delen in drie categorieën te weten civiele projecten waarbij sprake is van grootschalige renovatie van het openbaar gebied in een wijk, medewerking aan bouwprojecten van ontwikkelaars en bouwprojecten waarvan de gemeente opdrachtgever is. Bij alle projecten is er sprake van risico's, maar de focus op financiële risico's ligt met name bij de bouwprojecten waar de gemeente zelf opdrachtgever is. Dit zijn het nieuwe gemeentekantoor, diverse basisscholen en de bouw van een nieuwe Milieustraat. Om de voortgang op deze projecten goed te monitoren wordt in de organisatie ingezet op een eenduidige rapportagemethodiek (naast bestaande beheersmaatregelen). Daarnaast is er de ontwikkeling richting een meerjaringinvesteringsprogramma waardoor ook een beter inzicht bestaat naar de toekomst toe over de investeringen.

Daarnaast speelt er nog immer, ondanks de afvlakking van de prijsstijgingen in de sector een risico op hogere kosten ten opzichte van de ramingen wanneer nieuwe aanbestedingen voor ontwikkelingen zich voordoen.

2 - Risico's op hogere personele kosten gerelateerd aan de arbeidsmarktkrapte

De afgelopen jaren zien we een stijging van de inhuurkosten. De arbeidsmarktkrapte gecombineerd met benodigde specialistische kennis geven geen aanleiding te denken dat dit op korte termijn zal veranderen. De invoering van de Wet gelijke beloning voor flexpersoneel verplicht opdrachtgevers om uitzend- en andere flexkrachten dezelfde arbeidsvoorwaarden te bieden als vaste medewerkers. Deze gelijkschakeling leidt tot hogere inhuurkosten en minder ruimte voor maatwerk in contractvormen. Voor gemeenten betekent dit een merkbare stijging van zowel de financiële als de organisatorische impact bij de inzet van tijdelijk personeel Wel zien we dat de focus op recruitment succesvol is gebleken met een hogere en snellere invulling van vacatures met vast personeel. Daarnaast besteden we veel aandacht aan behoud en interne mobiliteit van medewerkers. Dit doen we onder meer door een geactualiseerd onboardingstraject en een geactualiseerde gesprekscyclus waarin medewerkers in gesprek gaan met hun leidinggevenden over ontwikkelmogelijkheden. Daarnaast besteden we met het traject Krimpenerwaard Vooruit veel aandacht aan een toekomstbestendige en vitale organisatie.

3 - Risico's gerelateerd aan de open einde regelingen in het Sociaal Domein

De gemeente draagt de wettelijke verantwoordelijkheid om noodzakelijke zorg, ondersteuning en inkomensvoorzieningen aan te bieden en te bekostigen. Deze verplichting brengt financiële risico’s met zich mee. Hoeveel kosten we jaarlijks daadwerkelijk maken, is namelijk vooraf niet precies te voorspellen omdat de exacte vraag, aard en intensiteit onzeker zijn.

Ten opzichte van de vorige begroting is de omvang van de risico's die aanleiding kunnen geven tot een beroep op het weerstandsvermogen lager ingeschat. Dit komt enerzijds doordat op basis van nieuwe inzichten de kans op overschrijdingen bij enkele regelingen lager wordt geacht. Anderzijds zijn bepaalde onzekerheden inmiddels concreter geworden en vertaald naar begrotingsramingen. Voor zover deze risico's financieel zijn verwerkt, hoeft hier niet langer in dezelfde mate rekening mee te worden gehouden in het weerstandsvermogen. Hieronder wordt nader ingegaan op de risico's waarvoor het raadzaam wordt geacht nog weerstandscapaciteit in stand te houden.

Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning
De onvoorspelbaarheid van de vraag in combinatie met de financieringssystematiek van het Rijk, resulteren in een financieel risico voor gemeenten. Om grote verrassingen te voorkomen en financiële stabiliteit te waarborgen, gebruikt de gemeente Krimpenerwaard een reële begrotingssystematiek. Het prognosticeren van de kosten blijft echter complex en onzeker. De realisatie wordt gemonitord en nieuwe inzichten kunnen leiden tot financiële bijstelling en bijsturing. De toenemende aandacht voor de oplopende kosten dempen het risico op het aanwenden van het weerstandsvermogen, maar gezien het open-einde-karakter van de regelingen blijft het risico op aanwenden bestaan. Op basis van historische begrotingsafwijkingen en de huidige ontwikkelingen kent jeugd een verhoogd risicoprofiel. De vraag is lastig te voorspellen en de gemeentelijke beïnvloedingsmogelijkheden zijn beperkt bijvoorbeeld doordat er ook externe verwijzers zijn.

Participatiewet

De gemeente ontvangt via het BUIG-budget een rijksbijdrage voor de financiering van algemene bijstand, IOAW, IOAZ, Bbz en loonkostensubsidies. Door de systematiek van de BUIG-verdeling sluit de Rijkscompensatie niet altijd direct aan op de actuele ontwikkeling van de uitkeringslasten. Hierdoor kunnen tijdelijke tekorten ontstaan die pas in latere jaren worden gecompenseerd. Hier wordt rekening mee behouden bij het opstellen van de begroting, echter blijft sprake van onzekerheid rond de ontwikkeling van de uitkeringslasten en de uiteindelijke compensatie vanuit het Rijk. In de begroting 2027 ramen we een potentiële vangnetuitkering. We nemen daarbij 50% van het totaal te verwachten bedrag op als te ontvangen baat. Daarnaast houden we via de risicoparagraaf nog rekening met het beperkte risico dat de vangnetuitkering uiteindelijk toch nog lager uitvalt. Dit risico is zeer beperkt aangezien een lagere vangnetuitkering dan de geraamde 50% ook lagere lasten betekent.

Overige open-einde regelingen

Voor andere wettelijke taken en regelingen met een open-einde karakter, zoals rondom het minimabeleid, de gemeentelijke schuldhulpverlening en met betrekking tot de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), is het financiële risico niet uit te sluiten, maar wordt de impact op het totale weerstandsvermogen als gering ingeschat. Bij het vaststellen van het actuele minimabeleid zijn de budgetten opgehoogd op basis van schattingen rondom het doelgroepbereik. Hoewel er door actieve inzet op een groter bereik meer onzekerheden bestaan blijft de financiële impact hiervan beperkt; extreme, plotselinge volumestijgingen binnen de lokale doelgroep liggen niet in de lijn der verwachting. Voor de VVE geldt dat er weliswaar een formeel subsidieplafond is, maar dat dit plafond voor peuters met een officiële indicatie moet worden doorbroken. Hierdoor blijft er, net als bij de wettelijke plicht rondom de schuldhulpverlening, een open-einde restrisico bestaan. Mocht een overschrijding zich voordoen, dan is de absolute budgettaire omvang naar verwachting beperkt en legt dit geen materiële druk op de algemene reserve van de gemeente.

Continuïteit jeugdbescherming

Als wettelijke verantwoordelijke voor de beschikbaarheid van jeugdhulp en jeugdbescherming bestaat voor gemeenten het risico dat aanvullende financiële bijdragen noodzakelijk zijn om de continuïteit van deze dienstverlening te borgen. Financieel staat JB West onder druk, door een weliswaar gewenste daling van het aantal maatregelen in combinatie met minder snel teruglopende vaste lasten.

Met diverse maatregelen en het monitoren hiervan bovenregionaal, wordt getracht weer in balans te komen en het risico op aanvullende bijdragen van gemeenten te verkleinen. De regionale inkooporganisatie GRJW heeft in haar begroting een reservering opgenomen, maar het is niet uit te sluiten dat er meer nodig is. Dezelfde partner is de gemeente nog een substantieel bedrag verschuldigd, aan eerdere terugbetalingsafspraken hebben zij niet kunnen voldoen.

4 - Risico's inzake weerstandsvermogen bij gemeenschappelijke regelingen

Er is sprake van een risico voor de gemeente Krimpenerwaard als het weerstandsvermogen van de verbonden partijen niet toereikend is. Dit betekent dat de risico’s hoger zijn dan de weerstandscapaciteit. Er dient dan een resterend risico naar rato van de bijdrage van de gemeente te worden opgenomen. Op basis van de begrotingen voor 2027 leidt dit tot een totaal risico van € 697.000.

Dit bedrag wordt bijna volledig veroorzaakt door het nog ontbreken van een algemene reserve voor de nieuwe GR Jeugd en WMO, wat een risico van € 668.000 voor de gemeente Krimpenerwaard tot gevolg heeft. Het eigen vermogen van Hecht is ten opzichte van eerdere jaren aanzienlijk toegenomen, waardoor hier nog een risico van € 22.000 voor de gemeente wordt opgenomen. Verder moet rekening gehouden worden met de licht ontoereikende weerstandscapaciteit van het Streekarchief (€ 5.000), het SVHW (€ 1.000) en de Veiligheidsregio (€ 1.000).

5 - Risico's in relatie tot de Omgevingswet/Wet kwaliteitsborging voor het Bouwen (Wkb)

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) worden de structurele gevolgen voor werkprocessen, de benodigde capaciteit en legesopbrengsten in de praktijk steeds duidelijker. Deze effecten zijn echter nog niet volledig uitgekristalliseerd. De verdere implementatie vraagt onder meer aanpassing van de gemeentelijke beleidscyclus, doorontwikkeling van het omgevingsplan, versterking van participatieprocessen en een (her)inrichting van toezicht en handhaving.

Bij de harmonisatie van bestemmingsplannen naar één omgevingsplan kan directe nadeelcompensatie ontstaan wanneer bestaande rechten worden beperkt. Hoewel per regeling een zorgvuldige juridische toets plaatsvindt, blijft een restrisico aanwezig. Dit risico is inherent aan de transitiefase en wordt actief gemonitord.

6 - Risico's op verplichtingen ten aanzien van sport en maatschappelijke voorzieningen

Voorzieningen zoals buurt- en cultuurhuizen, zwembaden en andere sportaccommodaties vallen grotendeels onder gemeentelijke beleidsvrijheid. De mate waarin de huidige voorzieningen financieel afhankelijk zijn van gemeentelijke ondersteuning verschilt en is onder meer afhankelijk van de exploitatie, organisatievorm en eerder gemaakte afspraken. Bij een aantal voorzieningen heeft de gemeente zich via afspraken of financiële betrokkenheid in zekere mate verbonden aan de continuïteit van de voorziening, waardoor financiële risico's deels bij de gemeente liggen. Daarnaast zet de gemeente in op het versterken van de sociale basis en acht zij maatschappelijke voorzieningen van belang voor de leefbaarheid en sociale samenhang binnen de gemeente. Ontwikkelingen zoals stijgende kosten, een afname van vrijwilligers en veranderingen in het gebruik van voorzieningen kunnen leiden tot een toenemend beroep op gemeentelijke middelen. Hierdoor bestaat het risico dat de gemeentelijke bijdrage aan maatschappelijke voorzieningen hoger uitvalt dan geraamd.

7 - Risico's gerelateerd aan de opvang nieuwkomers

Rondom het inlopen van de achterstand huisvesting statushouders loopt de gemeente financiële risico's. Ook rondom het realiseren en in stand houden van opvangcapaciteit in het kader van de Spreidingswet bestaat financiële onzekerheid. Waar het gaat om het realiseren en exploiteren van opvanglocaties, kan dit naar verwachting in zekere mate worden gedempt met de komst van de doelgroepflexibele regeling (DFR) en met de stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewonen (SFT). De invloed van de ontwikkelingen op de gemeentelijke capaciteit en de voorzieningen binnen het Sociaal Domein worden als restrisico geïdentificeerd. De inhaalslag voor statushouders en de samenloop van deze opgaven kunnen leiden tot extra druk op de beschikbare capaciteit en mogelijk aanvullende kosten.

8 - Risico's inzake continuïteit

Dit risico heeft betrekking op het onverwacht wegvallen van essentiële ICT-middelen die nodig zijn om cruciale werkprocessen uit te voeren. Het gaat daarbij om verstoringen die de continuïteit van de dienstverlening breed raken. Het continuïteitsrisico richt zich op situaties waarin systemen, software of hardware op het moment van uitvoering van het werk (deels) niet beschikbaar zijn op een manier die het werkproces daadwerkelijk verstoort of stillegt.

9 - Risico's gerelateerd aan vertraging IBOR-projecten door werkzaamheden netbeheerder

Bij groot onderhoud wordt zoveel mogelijk gelijk opgetrokken met nutspartijen. Dit doen we om te voorkomen dat er kort na het groot onderhoud opnieuw werkzaamheden in de grond moeten plaatsvinden. De inwoners hebben dan twee keer overlast en de kwaliteit van de weg verslechtert erdoor. De netbeheerder heeft een grote opgave in de vorm van netverzwaring om te voldoen aan de toekomstige elektriciteitsvraag. De planning voor de netverzwaring is vaak niet hetzelfde als de planning voor het groot onderhoud. Dit leidt ertoe dat sommige IBOR-trajecten vertraagd worden. De planning van de netbeheerder wijzigt nog regelmatig, wat gevolgen kan hebben voor de planning van projecten die al in voorbereiding zijn. Naast netverzwaring zijn er grote projecten van derden, zoals de dijkversterking KIJK. De zware transporten die hiervoor door Ouderkerk aan den IJssel moeten, hebben geleid tot uitstel van groot onderhoud aldaar.

Kengetallen

Gezien het stijgende belang van onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten, een grotere druk op doelmatigheid en een steeds meer divers wordende context (ontwikkeling van financiële producten, meer verbonden partijen, meer taken zoals bijvoorbeeld in het Sociaal Domein) is het belang van inzicht in de financiële positie toegenomen. Om aan het voorgaande tegemoet te komen, schrijft het BBV een verplichte basis set van vijf financiële kengetallen voor die moeten worden opgenomen in deze paragraaf. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. In de volgende tabel zijn de verplichte kengetallen, inclusief betreffende waarden voor onze gemeente opgenomen. Onder de tabel volgt een nadere toelichting per kengetal en wordt de link gelegd tussen waarden op de verschillende kengetallen. Voor additionele informatie over de verhouding van lokale kengetallen tot de kengetallen van vergelijkbare gemeenten verwijzen wij u naar de website www.findo.nl. Daarbij wordt echter wel gebruik gemaakt van verouderde data.

Kengetallen	Rekening	Begroting				
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	52%	92%	86%	102%	123%	137%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	43%	84%	80%	96%	117%	130%
Solvabiliteitsratio	37%	31%	26%	22%	18%	15%
Structurele exploitatieruimte	0,9%	-1,9%	2,5%	-1,7%	-1%	-1,38%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	97%	95%	99%	99%	99%	99%

Toelichting per kengetal:

Netto schuldquote: Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarop rentelasten en aflossingen drukken op de exploitatieruimte. Een normale netto schuldquote ligt tussen de 0% en 90%. Een schuldquote tussen de 90% en 130% wordt als hoog beschouwd en mag niet verder toenemen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als te hoog beoordeeld en moet afgebouwd worden. De gemeente Krimpenerwaard bevindt zich met 86% bij de begroting 2027 aan het einde van de normale marge en de schuldquote loopt de jaren daarna op naar hoog.

Gecorrigeerde netto schuldquote: Dit kengetal is een aanvulling op bovenstaande waarbij er een correctie plaatsvindt door de verstrekte leningen mee te nemen. Dit om het effect van doorlenen inzichtelijk te maken. Bij de begroting 2027 is het percentage 80% en ook dit loopt de jaren daarna verder op.

Solvabiliteit: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te voldoen en bestaat uit de hoogte van het eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal. Een ratio hoger dan 50% is het minst risicovol, een ratio tussen de 20% en 50% is neutraal en een ratio lager dan 20% is risicovol. De gemeente Krimpenerwaard zit met 26% bij de begroting 2027 in categorie B (neutrale score), maar de solvabiliteitsratio loopt door de negatieve jaarsaldi verder af naar categorie C (risicovol)

Grondexploitatie: Dit kengetal geeft weer hoe de boekwaarde van de grondexploitaties zich verhouden tot de totale (geraamde) baten van de gemeente. Een score lager dan 20% is het minst risicovol, tussen de 20% en 35% is neutraal en hoger dan 35% is risicovol. De gemeente Krimpenerwaard zit met een score van 0% bij de begroting 2027 in de minst risicovolle categorie.

Belastingcapaciteit: Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot de gemiddelde landelijke belastingdruk. Een score lager dan 100% geeft aan dat de lokale lasten lager zijn dan het landelijk gemiddelde en een score hoger dan 100% geeft aan dat de lokale lasten hoger zijn dan het landelijke gemiddelde. De gemeente Krimpenerwaard zit met een score van 99% bij de begroting 2027 nagenoeg gelijk aan het het landelijk gemiddelde. Daarbij moet er wel rekening gehouden worden met het feit dat in dit cijfer wel de verhoging van de tarieven voor 2027 van onze gemeente, maar niet die van andere gemeenten zit. In werkelijkheid zullen we dan ook iets lager scoren.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is de structurele lasten te dragen met structurele baten. Bij een negatief percentage zijn de structurele lasten hoger dan de structurele baten. Bij een positief percentage kan de gemeente de structurele lasten dragen met de structurele baten. In de begroting 2027 zien we, op begrotingsjaar 2027 na, een meerjarige negatieve structurele exploitatieruimte. De structurele lasten zijn dus hoger dan de baten die daar tegenover staan.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn bezittingen van de gemeente die gedurende een lange periode gebruikt worden om een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke belang. Het onderhoud hiervan kost veel geld. Dit neemt dan ook een groot deel van de gemeentelijke begroting in beslag. Voor kapitaalgoederen zijn vaak langlopende investeringen vereist. Achterstanden in het onderhoud hiervan kunnen, naast kapitaalvernietiging, in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol om op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen planmatig beleid te voeren en op deze wijze invulling te geven aan de begrippen assetmanagement en risicomanagement.

In deze paragraaf is het beleidskader opgenomen waarin het kwaliteitsniveau is vastgelegd waarop de kapitaalgoederen worden onderhouden, de aantallen en de financiële middelen die nodig zijn voor het in stand houden hiervan. De financiële consequenties zijn inzichtelijk gemaakt voor de komende jaren. We merken hierbij op dat aanbestedingsvoordelen of -nadelen, gelet op de hoogte van de investeringen, grote invloed kunnen hebben op de financiën. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van de rente.

De kapitaalgoederen worden onderverdeeld in de volgende drie categorieën:
1. Gebouwen (beleidskader: Vastgoedbeleid (2021) en de Kadernota Maatschappelijke Voorzieningen (2021))
2. Wegen, civiele kunstwerken, groen, water, openbare verlichting en speelvoorzieningen (beleidskader: Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2021-2025)
3. Riolering (beleidskader: Programma Riolering en Klimaatadaptatie 2023-2027)
Op de pagina's hierna is per categorie kort het beleidskader aangegeven. Ook is van de jaren 2026-2029 de begroting weergegeven.

1. Gebouwen

De gemeente Krimpenerwaard is eigenaar van een omvangrijke en gevarieerde vastgoedportefeuille. Vastgoed waarmee we onze sociaal-maatschappelijke doelstellingen mogelijk maken en we laagdrempelige zorg en ondersteuning bieden. Vastgoed waarmee we voorzien in culturele activiteiten en waarmee we de gelegenheid geven elkaar te ontmoeten. Ons vastgoed geeft veel inwoners de gelegenheid om onder andere te sporten en vitaal te blijven. Sommige gebouwen hebben we tijdelijk in bezit, ze zullen op korte termijn plaats maken voor nieuwbouw of voor het toevoegen van ruimtelijke kwaliteit. Onze gemeentelijke huisvesting en begraafplaatsen dienen het algemeen nut en met het bezit van de voor publiek toegankelijke monumenten dragen we bij aan het behoud van het Krimpenerwaardse erfgoed en aan de uitstraling van onze gemeente.

In 2021 zijn het Vastgoedbeleid en de Kadernota maatschappelijke voorzieningen opgesteld. In het Vastgoedbeleid zijn de kaders gesteld om het gemeentelijk vastgoed op een doeltreffende en efficiënte manier te beheren. De Kadernota maatschappelijke voorzieningen biedt een afwegingskader om eenduidige besluiten te nemen over specifieke huisvestingsvragen voor maatschappelijke activiteiten. De twee beleidsstukken sluiten naadloos op elkaar aan.

Areaal
De gemeente Krimpenerwaard bezit 121 vastgoedobjecten, met een totaal bruto vloeroppervlakte (BVO) van ruim 64.000 m2, waarvan circa 12.000 m2 tijdelijk bezit en gedeeld beheer (VvE en MFA's) is. Deze objecten staan verspreid in de verschillende kernen binnen de gemeente.

Onderhoudsbudgetten
Voor het beheer en onderhoud van openbare gebouwen zijn de financiële middelen onderverdeeld in middelen voor de exploitatie, waaronder het dagelijks onderhoud, en een jaarlijkse storting in de onderhoudsvoorziening. De hoogte van de storting in de onderhoudsvoorziening vanaf 2027 is afhankelijk van de keuzes die de raad maakt naar aanleiding van de opties die zijn opgenomen in het Beheerplan Vastgoed 2027-2041. Dit beheerplan wordt naar verwachting in november 2026 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

De kosten zijn in de meerjarenbegroting als volgt geraamd:

Onderdeel (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten in de exploitatie	426	425	425	425
Dotatie voorziening Onderhoud gebouwen	1.451	1.451	1.451	1.451
Onttrekking voorziening Onderhoud gebouwen	1.465	1.034	2.223	1.829

Een meerjarig overzicht met de stand van de voorziening is opgenomen in model 8.
Om te anticiperen op toekomstige areaaluitbreidingen en/of prijsstijgingen ten opzichte van het huidige beheerplan nemen we hiervoor in de begroting jaarlijks lasten op.

2. IBOR

Actueel beleidskader
Het beleidsplan IBOR 2 vormt het kader voor de in stand houding en ontwikkeling van de openbare ruimte. Met dit plan laat de gemeente zien hoe zij haar openbare buitenruimte de komende jaren gaat beheren.
Het IBOR 2 richt zich in basis op:
• We werken kwaliteitsgericht binnen de beschikbare middelen
• We spelen in op trends en ontwikkelingen
• We dragen zorg voor een veilige openbare ruimte
• We kennen de kwantiteit en kwaliteit van ons areaal

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte doen wij volgens de principes van integraal beheer. Hierbij beschouwen wij de onderdelen van de openbare ruimte als een geheel. We hebben het dan over wegen, openbare verlichting, groenvoorzieningen, bomen, water, civiele kunstwerken, speelvoorzieningen en verkeers- en straatmeubilair.

Eind 2024 is de herziening van het beleidsplan gestart en eind 2026 wordt het nieuwe beleidsplan IBOR 3 ter besluitvorming aangeboden.

Areaal

Onderdeel	Aantallen
Wegen in ha.	212
Civiele kunstwerken	954
Lichtpunten	13.145
Oppervlakte groen in ha. - gras - gazon - beplanting - hagen - oevers	 42,8 67 33 3,5 9,4
Bomen	22.500
Speeltoestellen	929
Strekkende meter water (te beheren)	220.173
Oevers in m2	115.904
Oeverconstructies	47
Duikers	397

Onderhoudsbudgetten
De kosten voor het IBOR zijn opgenomen onder programma:
- Verkeer, vervoer en waterstaat
- Onderwijs, sport, cultuur en recreatie
- Volksgezondheid en milieu

De financiële middelen die beschikbaar zijn voor het IBOR zijn gesplitst in exploitatie (dagelijks onderhoud) en een storting in een onderhoudsvoorziening. De storting in de voorziening is toereikend om in de planperiode het groot onderhoud uit te kunnen voeren.

Onderhoud groen en bestrijding onkruid op verharding
De besteding van de groenbudgetten is afhankelijk van de sterk wisselende weersomstandigheden. Om toch goed te kunnen anticiperen op het wisselende weer zijn soms extra onderhoudswerkzaamheden nodig. Door deze extra maatregelen kan de besteding van groenbudgetten fluctueren en bij ongunstige omstandigheden worden overschreden.

De kosten zijn in de meerjarenbegroting als volgt geraamd:

Onderdeel (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten in de exploitatie	6.629	6.217	5.898	5.898
Dotatie voorziening IBOR	4.503	4.503	4.503	4.503
Onttrekking uit de voorziening IBOR	5.098	4.973	4.973	4.973

Een meerjarig overzicht met de stand van de voorziening is opgenomen in model 8.
Om te anticiperen op toekomstige areaaluitbreidingen en/of prijsstijgingen ten opzichte van het huidige beheerplan nemen we hiervoor in de begroting jaarlijks lasten op.

3. Riolering

Actueel beleidskader
Het beleidskader is gebaseerd op hetgeen is opgenomen in de Wet Milieubeheer en volgt het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Daarin staat opgenomen dat een gemeente verplicht is al het afvalwater dat binnen haar grenzen vrijkomt, in te zamelen. Door de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken hebben de gemeenten ook de zorg voor het afvloeiend hemelwater en het grondwater. Deze zorgplicht is verankerd in het Programma Riolering & Klimaatadaptatie 2023-2027 (PR&K).
Het IBOR 2 en het PR&K zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden in onze integrale projecten. Dit zijn communicerende vaten, omdat aanpassingen bij de één direct van invloed zijn op de ander. Deze twee beleidskaders worden dan ook in nauwe samenhang afgestemd.
Door een goed beheer en onderhoud, renovatie en vervanging willen wij het rioleringssysteem zo optimaal mogelijk laten functioneren tegen de laagst mogelijke kosten. Duurzaamheid is hierbij een kernbegrip. De riolering dient ervoor om de volksgezondheid duurzaam te beschermen, de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden en bodem, grondwater en oppervlaktewater duurzaam te beschermen en wateroverlast te voorkomen.

Areaal

Onderdeel	Aantallen
Gemengd systeem	157
Droogweerafvoer (DWA)	59
Hemelwaterafvoer (HWA)	76
Drainage	24
Gemalen	154
Pompunits drukriolering	2064
Persleiding	204
Bergingsbassins	14

Onderhoudsbudgetten
De uitgaven voor dit onderdeel vallen in grote lijnen uiteen in exploitatielasten en investeringskosten. De exploitatielasten bestaan voor een groot gedeelte uit kapitaallasten (rente en aflossing op investeringen in het riool) en overheadkosten, omdat het rioolstelsel in eigen beheer wordt onderhouden. Deze kosten worden gedekt door de tarieven.

De kosten zijn in de meerjarenbegroting als volgt geraamd:

Onderdeel (x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten in de exploitatie	1.742	1.742	1.742	1.742
Dotatie voorziening PR&K	0	0	0	0
Onttrekking uit de voorziening PR&K	930	1.454	1.858	2.420

Een meerjarig overzicht met de stand van de voorziening is opgenomen in model 8.

4. Projecten openbare ruimte

We zorgen voor een duurzame instandhouding van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte door te renoveren en te investeren. Iedere jaarschijf wordt hier een krediet voor aangevraagd. Dit krediet wordt vervolgens verspreid over een periode van 2 tot 5 jaar uitgegeven. Dit is de doorlooptijd van projecten, afhankelijk van de complexiteit en omvang van de werkzaamheden.
De raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de stand van zaken van lopende projecten openbare ruimte en kredieten middels de jaarrekening. In aanvulling hierop wordt gekeken naar de mogelijkheid de raad actief te informeren middels bijvoorbeeld een Projectenavond over de openbare ruimte.

Het krediet van IBOR bestaat uit:
- Renovatie
Renovatie wordt gedekt middels onttrekking uit de Voorziening IBOR.
- Vervanging Civiele kunstwerken
- Vervanging Openbare verlichting
Vervanging wordt geactiveerd en over een periode van 25 tot 40 jaar afgeschreven. Dit leidt tot afschrijvings- en rentelasten in de exploitatie.

Met deze werkwijze conformeren wij ons aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

D. Financiering

Algemeen

Inleiding

De paragraaf financiering geeft inzicht in de wijze waarop de gemeente haar financieringsbehoefte invult, de hiermee samenhangende risico's beheerst en voldoet aan de wettelijke kaders. De toelichting vindt plaats in een onderdeel algemene ontwikkelingen en een onderdeel ontwikkelingen gemeente Krimpenerwaard. Onder de algemene ontwikkelingen komen de renteontwikkelingen en ontwikkelingen ten aanzien van de wet- en regelgeving aan de orde. Het onderdeel ontwikkelingen gemeente Krimpenerwaard richt zich specifiek op de financiering, renteberekening en het voldoen aan wettelijke normen uit de Wet fido en het BBV van de gemeente Krimpenerwaard.

Belangrijkste conclusies

De belangrijkste uitgangspunten en conclusies uit de paragraaf financiering zijn:

- Om het door de raad vastgestelde en nog vast te stellen beleid te kunnen uitvoeren moeten financieringsmiddelen worden aangetrokken. Hierdoor neemt de schuldpositie van de gemeente de komende jaren toe. De omvang van de schuldpositie wordt per 1 januari 2027 ingeschat op € 124 miljoen. Per 31 december 2030 stijgt de schuldpositie naar verwachting tot € 192 miljoen;
- In de meerjarenbegroting 2027-2030 wordt rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe geldleningen in 2027 (€ 30 miljoen), 2028 (€ 30 miljoen), 2029 (€ 35 miljoen) en 2030 (€ 20 miljoen);
- De toename van de schuldpositie vindt met name plaats als gevolg van de uitvoering van grote projecten. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare begrotingsruimte, de ontwikkeling van de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio;
- Afhankelijk van de renteverwachting wordt bij een liquiditeitstekort, binnen de hiervoor geldende regels, eerst gebruik gemaakt van kortlopende geldleningen voordat er een langlopende geldlening wordt aangetrokken;
- Lange rentetarieven stijgen in de periode 2027-2030 naar verwachting licht. Bij het aantrekken van nieuwe langlopende geldleningen wordt uitgegaan van een looptijd van 20 jaar, maandelijks aflossen en een rentepercentage van 3,6%.;
- In 2027 wordt een reëel rentepercentage (1,4%) toegerekend aan de activa;

- We voldoen aan de voorschriften vanuit de Wet financiering decentrale overheden (kasgeldlimiet en renterisiconorm).

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen
Het voorspellen van de renteontwikkeling is een lastige opgave, zeker op de lange termijn. Met name geopolitieke onzekerheden en de daaruit voortvloeiende prijsontwikkelingen zorgen voor een hogere renteverwachting. Een hoger renteniveau heeft gevolgen bij het opnemen van leningen en bij het herfinancieren van aflopende leningen. Daardoor zullen de rentelasten in de komende jaren naar verwachting toenemen.

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De Europese Centrale Bank heeft in 2026 de rentetarieven verhoogd. De herfinancieringsrente is in juni 2026 verhoogd van 2,15% naar 2,4%. De herfinancieringsrente is de rente waartegen banken financiering kunnen aantrekken bij de ECB.

Wet- en regelgeving
De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de bijbehorende ministeriële regelingen geven het bindende kader voor de uitoefening van de treasury van de gemeenten. De onderliggende regelingen zijn:

- de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo);
- de uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo);
- het besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- de regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Op grond van artikel 212 Gemeentewet is de gemeente verplicht een financiële verordening vast te stellen. In artikel 21 van de Financiële verordening gemeente Krimpenerwaard 2024 is opgenomen dat het college eens per vier jaar een treasurystatuut vaststelt en ter informatie aan de gemeenteraad aanbiedt. Een nieuw treasurystatuut is in 2025 vastgesteld.
Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient een financieringsparagraaf op te worden genomen in de begroting en het jaarverslag (artikelen 9, 13 en 26).

Ontwikkelingen Krimpenerwaard

Beleidsvoornemen treasury

In het Treasurystatuut gemeente Krimpenerwaard 2025 heeft het college de kaders voor de treasuryfunctie bepaald. Het beleid van onze gemeente is erop gericht om de financieringsbehoefte zo gunstig mogelijk af te dekken. Omdat de rente op de kortlopende middelen in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen, wordt bij een stabiele of dalende renteverwachting eerst gebruik gemaakt van kortlopende leningen als externe financiering noodzakelijk is. Voor het afdekken van renterisico's kan worden afgeweken van financiering met een korte looptijd. Indien de renteontwikkeling daartoe aanleiding geeft, kunnen langlopende geldleningen eerder worden aangetrokken dan strikt noodzakelijk, zodat toekomstige rentestijgingen worden beperkt en rentekosten voor langere tijd kunnen worden vastgelegd.
De gemeente Krimpenerwaard werkt vanuit totaalfinanciering. Alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden hierbij gesaldeerd voordat de gemeente zich op de geld- of kapitaalmarkt begeeft. Door toepassing van totaalfinanciering wordt voorkomen dat voor afzonderlijke investeringen afzonderlijke financiering wordt aangetrokken. Hierdoor wordt de totale financieringsbehoefte beperkt en kunnen rentelasten worden geoptimaliseerd. Goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot betere sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten.
Nieuw af te sluiten leningen worden zodanig gestructureerd dat de renterisiconorm ook in de komende jaren niet wordt overschreden.

Risicobeheer
In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn voor de beheersing van de renterisico's de kasgeldlimiet en de renterisiconorm opgenomen.

Kasgeldlimiet
De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico in zich heeft, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. De kasgeldlimiet bedraagt op grond van de Wet fido 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente aan het begin van het begrotingsjaar.
Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing. Een overschrijding van de kasgeldlimiet gedurende drie achtereenvolgende kwartalen is niet toegestaan. Hieronder is de ontwikkeling van de kasgeldlimiet in 2027 te zien.

Berekening kasgeldlimiet bedragen x € 1.000	Begroot 2026	Begroot 2027 1e kw.	 2e kw.	 3e kw.	 4e kw.
Grondslag: Begrotingstotaal	197.786	212.451	212.451	212.451	212.451
Toegestane kasgeldlimiet:					
- relevant percentage (wettelijk voorgeschreven)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Bedrag	16.812	18.058	18.058	18.058	18.058
Gemiddelde kortlopende schuld (negatief betekent schuld, positief betekent tegoed)		-20.695	-29.238	-7.780	-16.323
Ruimte (+) / overschrijding (-)		**-2.637**	**-11.180**	**10.278**	**1.735**

Renterisiconorm

Bij de structurering van de langlopende schuld houdt de gemeenterekening met de renterisiconorm. Deze norm heeft tot doel het renterisico op de langlopende schuld te beperken door aflossingen en renteherzieningen in de tijd te spreiden. Hierdoor wordt voorkomen dat in een bepaald jaar een te groot deel van de leningportefeuille moet worden geherfinancierd of tegen een nieuwe rente moet worden vastgelegd.

Op grond van de Wet Fido bedraagt de renterisiconorm 20% van het begrotingstotaal. Jaarlijks wordt beoordeeld of de aflossingen en renteherzieningen binnen deze norm blijven. Bij het aantrekken van nieuwe leningen wordt rekening gehouden met een evenwichtige spreiding van aflossings- en renteherzieningsmomenten, zodat de renterisiconorm ook in de komende jaren niet wordt overschreden.

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Begroot 2027	2028	2029	2030
Renterisico's (aflossingen op vaste schuld):				
- renteherziening op vaste schuld	0	0	0	0
- aflossingen	9.450	11.025	12.671	13.667
Renterisico	9.450	11.025	12.671	13.667
Berekening renterisiconorm:				
Begrotingstotaal	212.451	212.451	212.451	212.451
Bij ministerie vastgesteld percentage	0	0	0	0
Renterisiconorm	42.490	42.490	42.490	42.490
Toetsing renterisico aan norm:				
Renterisiconorm	42.490	42.490	42.490	42.490
Renterisico	9.450	11.025	12.671	13.667
Ruimte (+) / overschrijding (-)	**33.040**	**31.465**	**29.819**	**28.823**

In de voorgaande tabel is rekening gehouden met de jaarlijkse aflossingen van de geraamde nog aan te trekken langlopende geldleningen in de periode 2027-2030. Uit de berekening blijkt dat het renterisico op de vaste schuld beperkt is en gedurende de gehele begrotingsperiode ruim binnen de renterisiconorm blijft.

Leningenportefeuille en financieringsbehoefte

Het Meerjarig InvesteringsProgramma (MIP) leidt ertoe dat in de komende jaren aanvullende externe financiering noodzakelijk is. Onderstaande tabel geeft inzicht in de verwachte ontwikkeling van de leningenportefeuille en de schuldpositie in de periode 2026 tot en met 2030.

Schuldpositie (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Onderhandse geldleningen binnenlandse banken					
- Hoofdsom leningen per 1 januari	76.975	124.212	144.762	163.737	186.066
- Aflossing afgesloten leningen t/m 2025	-6.075	-6.075	-5.900	-5.900	-5.750
- Aflossingen 1ste jaar nieuwe lening(en)	-1.688	-625	-875	-1.021	-417
- Nieuwe lening 2026 € 25.000, 20jr., 3,2%	25.000	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250
- Nieuwe lening 2026 € 30.000, 20jr., 3,349%	30.000	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
- Nieuwe lening 2027 € 30.000, 20jr., 3,6%		30.000	-1.500	-1.500	-1.500
- Nieuwe lening 2028 € 30.000, 20jr., 3,6%			30.000	-1.500	-1.500
- Nieuwe lening 2029 € 35.000, 20jr., 3,6%				35.000	-1.750
- Nieuwe lening 2030 € 20.000, 20jr., 3,6%					20.000
Hoofdsom leningen per 31 december	**124.212**	**144.762**	**163.737**	**186.066**	**192.399**

In bovenstaande tabel is rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe langlopende geldleningen. De omvang en het tijdstip van deze leningen zijn gebaseerd op de geraamde financieringsbehoefte voor de komende jaren.

Ter onderbouwing van de financieringsbehoefte is een gedetailleerde liquiditeitsprognose voor de lange termijn opgesteld op basis van de verwachte inkomsten en uitgaven in de periode 2026-2030. De liquiditeitsprognose geeft het volgende beeld:

Liquiditeitsprognose 2026-2030 (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo liquide middelen 1-8-2026 (incl. aflossing kasgeld)	6.527	-18.062	-25.303	-33.966	-33.861
- Operationele activiteiten (programma's)		9.242	10.449	11.018	11.988
- Investeringsactiviteiten (inclusief MIP)		-34.170	-34.170	-28.140	-18.425
- Activiteiten actieve grondexploitatie		0	0		
- Financieringsactiviteiten (afwikkeling leningen t/m 2025)		-6.704	-6.470	-6.414	-6.208
- Prognose mutaties 2e halfjaar 2026	-21.688				
Saldo liquide middelen, exclusief aangetrokken financiering	-15.161	-49.694	-55.494	-57.502	-46.506
Financieringactiviteiten 2026-2030					
- Opname langlopende geldleningen na augustus 2026	0	30.000	30.000	35.000	20.000
- Rente en aflossing van nieuw aangetrokken financiering	-2.901	-5.609	-8.472	-11.359	-12.772
Saldo liquide middelen, inclusief aangetrokken financiering	**-18.062**	**-25.303**	**-33.966**	**-33.861**	**-39.278**

In de liquiditeitsprognose is bij het onderdeel investeringsactiviteiten rekening gehouden met diverse grote projecten, investeringen IBOR, PR&K en vastgoed.

Renteresultaat
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ook verplicht inzicht moet geven in:
- de rentelasten van externe financiering;
- het renteresultaat;
- de wijze van rentetoerekening.

Voor de toerekening van rentelasten aan de taakvelden wordt een interne rekenrente gehanteerd. Onderstaand renteschema geeft inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze waarop de rente aan de taakvelden wordt toegerekend. De omslagrente is gebaseerd op de aan de taakvelden toe te rekenen rentelasten, gedeeld door de boekwaarde van de activa die integraal zijn gefinancierd.

Rentetoerekening (bedragen x € 1.000)		2027	
a.	Externe rentelasten over korte en lange financiering		3.471
b.	Externe rentebaten over korte en lange financiering		-92
	Saldo rentelasten en -baten		3.379
c1.	Doorberekende rente aan grondexploitaties	0	
c2.	Rente projectfinanciering		
c3.	Rentebaten van doorverstrekte leningen	-145	
			-145
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		3.234
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen		
			0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen		3.234
e.	De aan taakvelden toegerekende rente		-3.301
	Boekwaarde activa welke integraal wordt gefinancierd		
	(peildatum 01-01-2026, conform model C 2026)	235.768	
	Voorcalculatorische rentepercentage begroting 2025	0	
Renteresultaat op taakveld Treasury (-/- = voordelig)			**-67**

Aan de investeringen die op de staat van activa staan, wordt in 2027 een rentepercentage toegerekend van 1,4% zoals vastgesteld bij de begroting 2027.

Kredietrisicobeheer

Kredietrisico is het risico dat verstrekte leningen niet volledig of niet tijdig worden terugbetaald. Op kapitaalverstrekkingen en afgegeven gemeentegaranties en borgstellingen is het kredietrisico voor de gemeente beperkt, aangezien zij voornamelijk als achtervang optreedt bij garantstellingen van waarborgfondsen.

Ook de uitzettingen van de gemeente kennen een zeer beperkt kredietrisico. De gemeente Krimpenerwaard heeft onder meer een overeenkomst met de BNG Bank voor het aantrekken en uitzetten van kortlopende en langlopende middelen. Daarnaast worden overtollige middelen uitgezet bij het ministerie van Financiën in het kader van het verplicht schatkistbankieren.

Geldstromenbeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de BNG Bank. De saldi van de rekeningen bij de andere banken wordt zoveel als mogelijk overgeboekt naar de rekening bij de BNG Bank. Er wordt gewerkt met een meerjarige liquiditeitsprognose die regelmatig geactualiseerd wordt.

Relatiebeheer

De financiële instellingen waarmee de gemeente Krimpenerwaard zaken doet, staan onder toezicht van de relevante toezichthoudende instanties.
Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) is een financieringsovereenkomst afgesloten. Dit raamcontract voor een krediet- en depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer wordt ten minste eens in de vier jaar beoordeeld op inhoudelijke bepalingen en concurrerende condities. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de BNG Bank een unieke plaats inneemt ten opzichte van andere banken, omdat voor het ontvangen van rijksuitkeringen een lopende rekening bij deze bank vereist is. De faciliteiten van de BNG Bank worden als toereikend beoordeeld en de gehanteerde condities worden marktconform geacht.

E. Bedrijfsvoering

Algemeen

Samen aan de slag

De samenleving en onze omgeving verandert in hoog tempo. Digitalisering, globalisering, klimaatverandering, veranderende demografie en arbeidsmarkt hebben grote impact op mens en maatschappij. Als gevolg daarvan verandert de vraag van onze inwoners. Inwoners verwachten dat de gemeente dicht bij hen staat en bijdraagt in de verbinding tussen inwoners en netwerken. Deze veranderingen vragen veel van ons als gemeente én van de mensen die er werken. Om deze ambitie ook waar te kunnen maken is een duidelijke koers uitgewerkt in de organisatievisie Krimpenerwaard Vooruit! Deze visie sluit aan bij ontwikkelingen en inzichten over het functioneren van de lokale overheid en de maatschappelijke opgaven waar de gemeenten voor staan.

Organisatie

Het realiseren van onze bestuurlijke ambities in een voortdurend veranderende omgeving vraagt een wendbare en daadkrachtige organisatie die onderscheid en keuzes durft te maken en hiertoe ruimte krijgt en ondersteuning. Wij willen een wendbare, vitale gemeentelijke organisatie zijn, die de kracht van haar medewerkers maximaal benut. Bestuur, management en medewerkers geven daar ieder vanuit hun eigen rol gezamenlijk invulling aan. Krimpenerwaard Vooruit! geeft richting aan de verdere ontwikkeling van de organisatie en wordt met organisatiebrede projecten ondersteund. Uiteindelijk moeten deze interventies bijdragen aan een wendbare en klantgerichte organisatie waarin eenieder verantwoordelijkheid neemt, samenwerkt, continu ontwikkelt en waarin de dienstverlening voorop staat.

Personeel en arbeidsmarkt

De personeelsmonitor is een jaarlijks onderzoek van het A&O Fonds Gemeenten naar arbeidsmarkttrends en HR-ontwikkelingen. In dit onderzoek worden bij zoveel mogelijk gemeenten kengetallen verzameld over onder andere ziekteverzuim, personeelsopbouw, externe inhuur en opleidingsinzet. Deze gegevens vormen een belangrijke benchmark voor het opstellen van ons personeels- en organisatiebeleid.

De aanhoudende arbeidsmarktkrapte maakt het werven en behouden van goede medewerkers nog steeds uitdagend. Vacatures blijven moeilijk vervulbaar en voor sommige functies is externe inhuur noodzakelijk, vergelijkbaar met andere gemeenten. Door de wijzigende wet- en regelgeving voor flexpersoneel zullen de inhuurtarieven de komende jaren bovendien verder stijgen. Dit vergroot de druk op onze begroting en maakt het nog belangrijker om structurele capaciteit goed te organiseren en te kiezen waar prioriteit ligt.

De belangrijkste conclusie uit de personeelsmonitor is dat onze organisatie, ondanks de groei van de afgelopen jaren, nog steeds een relatief beperkte bezetting heeft. De groei komt, net als bij veel andere gemeenten, met name doordat we als gemeenten er de afgelopen jaren meer verantwoordelijkheden bij hebben gekregen, bijvoorbeeld op het gebied van de energietransitie, klimaatadaptatie en ook in het sociaal domein, zoals in de jeugdzorg. We lopen de achterstand in, maar bevinden ons nog niet op hetzelfde niveau, doordat andere gemeenten ook groeien. Hierdoor staat onze organisatie onder druk: in de uitvoering én bij belangrijke projecten moeten medewerkers extra inspanningen leveren om kwaliteit en voortgang te waarborgen. Bij onverwachte vragen of aanvullende ambities is flexibiliteit niet altijd te vinden in beschikbare formatie, maar vooral in de loyaliteit en extra inzet van medewerkers. Dit vraagt veel van zowel medewerkers als management.

Daarnaast is de gemiddelde leeftijd binnen onze organisatie relatief hoog en bestaat een grote groep uit 60-plussers. Het kost al jaren extra inspanning van recruitment om deze pensioneringsgolf op te vangen. Ook de komende jaren verwachten we een hoge instroom, vergelijkbaar met andere gemeenten. Door de krappe arbeidsmarkt en de toenemende complexiteit van functies sluiten vacatures en kandidaten niet altijd direct op elkaar aan. Dit vraagt meer tijd, energie en (opleidings)middelen om nieuwe medewerkers goed voor te bereiden op hun taken.

Een aantrekkelijk loopbaanperspectief en een ruimhartig opleidingsbeleid zijn daarom essentieel. Als goed werkgever stimuleren wij persoonlijke ontwikkeling en investeren we in organisatiebrede professionaliserings- en teamontwikkelingstrajecten. Dit zien we terug in het opleidingsbudget per medewerker. Het nieuwe gemeentekantoor zal bovendien bijdragen aan onze positie als aantrekkelijke werkgever.

Ziekteverzuim
Ons ziekteverzuim is het afgelopen jaar gedaald. Dit lijkt positief.

We blijven inzetten op een verdere daling van het ziekteverzuim. Tegelijkertijd zien we dat de druk op de organisatie niet afneemt, dat onze medewerkers loyaal en betrokken zijn en de bezetting krap is. Dit brengt een spanningsveld met zich mee en een risico voor wat betreft ontwikkelingen in het ziekteverzuim.

Integriteit
In 2027 blijven we de bewustwording en kennis rondom integriteit verder borgen aan de hand van een dilemmatraining (online module) die wordt herhaald. Dit geeft de organisatie een handvat om in gesprek te gaan (en blijven) over en aan de slag te gaan met bevindingen en aanknopingspunten met betrekking tot integriteit. Voor alle nieuwe medewerkers organiseren wij een workshop Ambtelijke integriteit. Hiermee maken we een goede start door de nieuwe medewerkers te laten zien dat integriteit hoog op de agenda staat en onderstrepen wij het belang van het bewustzijn rond integriteit. Daarom hechten wij er ook aan dat nieuwe medewerkers de eed of gelofte afleggen ten overstaan van onze burgemeester, in bijzijn van de gemeentesecretaris.

Om de aandacht op integriteit te houden wordt er regelmatig aandacht gegeven aan communicatie over dit onderwerp (voorlichting), zowel naar medewerkers als naar de inwoners. Ook voor (lokale) integriteitsregelingen en beleid wordt het komende jaar projectmatig bekeken of actualisatie nodig is.

Grensoverschrijdend gedrag richting medewerkers
De gemeente ziet, net als veel andere publieke organisaties, een toenemende verruwing in de samenleving. Medewerkers en bestuurders worden daarbij steeds vaker geconfronteerd met verbale agressie, intimidatie, discriminatie en ander ongewenst gedrag. Dat is onacceptabel. Iedereen moet zijn of haar werk veilig, professioneel en met respect kunnen uitvoeren. Grensoverschrijdend gedrag wordt niet getolereerd en waar nodig worden direct passende maatregelen getroffen. Tegelijkertijd vraagt dit om een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Als organisatie moeten wij pal achter onze medewerkers en bestuurders staan, elkaar ondersteunen en samen zorgen voor een veilige werkomgeving waarin respect, fatsoen en integriteit de norm zijn.

Huisvesting
Het nieuwe gemeentehuis is gerealiseerd volgens de door gemeenteraad vastgestelde ambities en uitgangspunten. Namelijk met een hoog niveau van duurzaamheid (o.a. de toepassing van circulaire en herbruikbare bouwmaterialen, hergebruik van regenwater voor het doorspoelen van de toiletten, biobased materialen zoals hout en vlas en het maken van een energieneutraal gebouw dat zelf voorziet in zijn eigen energiebehoefte). Het nieuwe gemeentehuis voldoet aan het vastgestelde programma van eisen en is gerealiseerd binnen de financiële kaders van de gemeenteraad. Na de oplevering van het gemeentekantoor is op 28 juli 2026 het gemeentekantoor in gebruik genomen en opengesteld voor de inwoners, ondernemers en medewerkers. Door de civieltechnisch aannemer wordt op dit moment nog gewerkt aan het inrichten van de buitenruimte.

Informatiemanagement & Automatisering
Ook in 2027 wordt voortgebouwd op de uitgangspunten uit het informatiebeleid en het daaraan gekoppelde Meerjaren Onderhouds Plan (MJOP) en het Informatiebeveiligingsbeleid. De vaststelling van de Cyberbeveiligingswet (cbw) en het daarmee samenhangende Cyberbeveiligingsbesluit (cbb) en wijzigingen in de BIO2 is vertraagd in augustus 2026 vastgesteld. De implementatie van deze wet en bijbehorend besluit zullen capaciteit en middelen vragen waarbij er nog altijd geen aanleiding is te verwachten dat we hiervoor het Rijk gecompenseerd zullen worden. Daarnaast zal aandacht uitgaan naar de IT- en Audiovisuele- infrastructuur in het nieuwe gemeentehuis.
De gemeente Krimpenerwaard beschikt over vaste bezetting van een Privacy Officer (PO), een Functionaris Gegevensbescherming (FG) en een Chief Information Security Officer (CISO) die toetsen en adviseren op de informatiebeveiliging en privacy op basis van de voorgeschreven eisen en wetgeving.

Alle hardware en software die ICT beheert wordt opgenomen in het MJOP en wordt volgens een vervangingsschema zoals opgesteld in het informatieplan en MJOP 2024-2028 vervangen. Veruit het grootste onderdeel van de automatiseringskosten zijn de kosten van ‘aanschaf en onderhoud software’. Hier worden alle licenties, onderhoud en dienstverlening van de verschillende applicaties uit bekostigd. Voor een aantal applicaties staat een aanbesteding ingepland.

Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid van bestuur
Jaarlijks worden twee onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid uitgevoerd. Het onderzoeksplan waarin de onderzoeksonderwerpen voor 2027 worden voorgesteld wordt afgestemd met de rekenkamer en de auditcommissie. De uiteindelijke uitkomsten van de onderzoeken worden in de auditcommissie besproken en hierover wordt u per raadsinformatiebrief geïnformeerd.

Rechtmatigheidsverantwoording

Sinds 2023 legt het college zelf verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van zijn handelen. Begin 2025 zijn het Besluit Begroting Verantwoording (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) gewijzigd. Een onderdeel hiervan is dat de goedkeuringstolerantie voor accountants is gewijzigd van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden van de totale lasten (inclusief reservedotaties) naar een algemene tolerantie van 2% (exclusief reservedotaties). In 2025 heeft de raad de financiële verordening en het controleprotocol gewijzigd. Het college rapporteert aan de raad in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening over onrechtmatigheden groter dan € 200.000 en legt verantwoording af in de rechtmatigheidsverantwoording als het totaal van onrechtmatigheden meer dan 2% van de totale lasten bedraagt.

Frauderisico’s

De frauderisico-analyse van de organisatie wordt jaarlijks geactualiseerd. Uit de analyse van 2025 bleek dat met name het risico op fraude omtrent inkoop en aanbesteding nog altijd als hoog wordt beschouwd. Het college werkt nadrukkelijk aan het verder verkleinen van dit risico. Zo is gestart met het invoeren van een verplichtingenadministratie en zijn controles achteraf (de zogeheten spendanalyse) geïntensiveerd om de risico’s vooraf beter in te kunnen schatten. De verwachting is dat deze maatregelen de kans op fraude reduceren, maar dat het risico op fraude bij inkopen en aanbesteden substantieel zal blijven. Er wordt gezocht naar maatregelen die een werkbare situatie niet te veel in de weg staan. Er is dus ook sprake van een zekere mate van risicobereidheid. In de organisatie wordt veel ingekocht, waardoor de kans op fraude automatisch hoger is. Daarnaast is ook de impact van frauduleus handelen op het gebied van inkoop en aanbesteding relatief vaak hoog. Dit is ook te zien in frauderisico-analyses van andere gemeenten. Verder zijn er geen processen waarbij het risico op fraude als hoog wordt geschat. Bij verschillende andere activiteiten worden de risico's wel als 'midden' ingeschat: informatiebeveiliging, betalingsverkeer, jeugdzorg en de wet maatschappelijke ondersteuning.

Verder heeft de organisatie een vastgesteld frauderesponsplan, dat beschrijft welke stappen moeten worden ondernomen bij meldingen van vermoedens van fraude.

Hoe doen we het in cijfers (P&O)

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevolkingsaantal	57.798	57.798	57.898
Formatie (aantal fte per 1.000 inw.)	8,6	8,5	8,6
Formatie (totaal) in fte	500,0	493,3	500,6
Bezetting (aantal fte per 1.000 inw.)	7,9	7,6	7,6
Bezetting (totaal) in fte	457,0	438,8	441,2
Externe inhuur* (% tot. loonsom + tot. Kosten inhuur)	22,3%	3,8%	4,2%

**De realisatie is altijd hoger, omdat er ook vanuit vacatureruimte wordt ingehuurd.*

Huisvestingskosten

Conform onze Financiële verordening 2024 informeren wij u over de huisvestingskosten die ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dit betreft o.a. afschrijvings- en rentelasten, energiekosten, dagelijks en groot onderhoud, verzekering, beveiliging en schoonmaakkosten.

	Rekening	Begroting	Begroting
x € 1.000	2025	2026	2027
Gemeentekantoor*	864	1.231	1.700
Gemeentewerf	769	557	681
Huisvestingslasten totaal	**1.633**	**1.788**	**2.380**

**In 2027 voor het eerst kapitaallasten i.v.m. oplevering in 2026*

Informatie en Automatisering (I&A)

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de totale automatiseringskosten die ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dit betreft o.a. de kosten voor aanschaf en onderhoud van hard- en software, huur/leasekosten van apparatuur, kosten voor mobiele telefonie en lasten als gevolg van rente en afschrijving. Deze kosten maken deel uit van de overhead.

	Rekening	Begroting	Begroting
x € 1.000	2025	2026	2027
Lasten automatisering	2.725	2.460	2.698
Totaal	**2.725**	**2.460**	**2.698**

Griffie & Gemeenteraad

Conform onze Financiële verordening 2024 informeren wij u over de begrote uitgaven voor de raad, de rekenkamer, griffie en de accountant.

	Rekening	Begroting	Begroting
x € 1.000	2025	2026	2027
Gemeenteraad (incl. commissie)	897	1.057	1.110
Rekenkamer	63	88	91
Griffie	737	597	651
Accountant	151	169	173
Totaal	**1.848**	**1.911**	**2.025**

F. Verbonden partijen

1. Algemeen

Gemeenschappelijke regelingen	
1	Gemeenschappelijke Regeling regio Midden-Holland
2	Hecht
3	Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)
4	Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Hollands Midden
5	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)
6	Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)
7	Groenalliantie
8	Streekarchief Midden Holland
9	Werkvoorzieningschap Promen
10	Jeugd en Wmo Midden Holland
Vennootschappen en Stichtingen.	
1	Cyclus NV
2	Oasen
3	Stedin NV
4	Bank Nederlandse Gemeenten
5	Veerdienst Schoonhoven
6	Waterbos Bergambacht BV
7	Gemeentelijk sportbedrijf BV i.o.

2. Waarom verbonden partijen

De gemeenten in Nederland hebben veel taken en verantwoordelijkheden op uiteenlopende terreinen die zij als lokale overheid dienen uit te voeren. Zo ook de gemeente Krimpenerwaard.

Voor de uitvoering van deze taken heeft de gemeente de keuze uit drie mogelijkheden:
1. de uitvoering van de taak wordt door de gemeente zelf opgepakt;
2. de uitvoering van de taak wordt door de gemeente uitbesteed aan een organisatie of bedrijf, die geheel los staat van de gemeente;
3. de uitvoering van de taak wordt door de gemeente ondergebracht bij een organisatie waarvan de gemeente bestuurlijk deel uitmaakt en waarmee een (financiële) verbintenis wordt aangegaan: de verbonden partij.

Het zelf uitvoeren van de taken dan wel opdracht verstrekken aan een los van de gemeente staande organisatie en bedrijf gebeurt vaak bij uitvoerende taken waarbij de gemeente als opdrachtgever opereert.

Wanneer het gaat om een (uitvoerings)taak onder te brengen bij een verbonden partij staan er voor de gemeenten meerdere keuzes tot haar beschikking. Er bestaat immers een grote variatie in de vormen van samenwerkingsverbanden binnen gemeenten waarbij ook de gebruikte terminologie nogal van elkaar verschilt. Zo wordt er gesproken over samenwerkingsverbanden, gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. Om te komen tot een eenduidige terminologie voor samenwerkingsverbanden wordt veelal uitgegaan van de terminologie die wordt gebruikt in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten. Dit besluit gaat uit van de term verbonden partij en geeft daaraan de volgende definitie:
“Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.
Met andere woorden: er is sprake van een verbonden partij als een gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft in een derde rechtspersoon. Bij bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in de derde partij. Dit kan omdat de gemeente:
• zitting heeft in het dagelijks- of algemeen bestuur.
• aandelen bezit en daarom stemrecht heeft.

De gemeente Krimpenerwaard volgt deze definitie waarbij de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) het wettelijk kader vormt.
Verbonden partijen kunnen nog worden onderscheiden in de op het publiekrecht gebaseerde Gemeenschappelijke regelingen en het bezit van aandelen van bedrijven die zijn gebonden aan het privaatrecht, de zogeheten vennootschappen.

3. Belang voor de raad
De gemeenteraad heeft een kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende verantwoordelijkheid binnen het gemeentebestuur. Deze verantwoordelijkheid geldt ook ten aanzien van het toezicht op en de beheersing van verbonden partijen. Wanneer het toezicht op de verbonden partijen niet optimaal verloopt, loopt de gemeente een vergroot risico om geconfronteerd te worden met het niet realiseren van beoogde (beleids)doelstellingen en financiële nadelen, maar ook (politieke) imagoschade door activiteiten van de verbonden partijen. Hoewel niet alles kan worden voorkomen, is het van belang om voldoende checks & balances in te bouwen voor de beheersing.
Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor de aansturing van de verbonden partijen, de controle daarop en de financiële consequenties voor de eigen organisatie, is inzicht in de verbonden partijen vanuit de raad van belang.
Een ander belang van de raad is de noodzaak dat inzicht bestaat in de kosten en de financiële risico's die de gemeente kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De gemeente is immers verplicht bij te dragen aan de exploitatietekorten die mogelijk ontstaan bij de gemeenschappelijke regelingen.
Bij de aanbieding van de jaarrekening en begroting van de diverse verbonden partijen wordt daarom ook een factsheet gevoegd. Deze factsheets vergroten het inzicht in de (financiële) gang van zaken bij de verbonden partijen. Een onderdeel van de informatievoorziening per verbonden partij is voorts dat een verbinding is gelegd met de programma's in de begroting. Sinds kort worden de verbonden partijen periodiek specifiek besproken in de auditcommissie.
Hieronder volgt een overzicht van de Gemeenschappelijke Regelingen waarvan de gemeente Krimpenerwaard deel uitmaakt en een overzicht van de Vennootschappen waarvan de gemeente Krimpenerwaard aandeelhouder is.

4. Een uitgebreidere omschrijving van de verbonden partijen waarbij de gemeente Krimpenerwaard is aangesloten
In navolgend overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen waarbij de gemeente Krimpenerwaard is aangesloten. Allereerst volgt een overzicht van de verbonden partijen op publiekrechtelijke basis, de zogenaamde Gemeenschappelijke regelingen met vermelding van de bestuurlijke inbreng, het aantal deelnemende gemeenten en de financiële bijdrage van de gemeente Krimpenerwaard aan die Gemeenschappelijke regeling. In het tweede overzicht zijn de verbonden partijen benoemd die het privaatrecht als basis hebben, de zogenaamde Vennootschappen en Stichtingen. Bij deze verbonden partijen wordt in het overzicht aangegeven waarop het bedrijf zich richt, het aantal aandelen dat de gemeente Krimpenerwaard bezit in het bedrijf en tenslotte de nominale waarde per aandeel.

Verbonden partijen op publiekrechtelijke gronden

Naam regeling	Bestuurlijke inbreng	Aantal deelnemers	Bijdrage 2027 Krimpenerwaard*
Regio Midden-Holland	2 zetels algemeen bestuur 1 zetel dagelijks bestuur	5	573
Hecht	1 zetel algemeen bestuur	18	4.396
Omgevingsdienst Midden Holland (ODHM)	2 zetels algemeen bestuur 1 zetel dagelijks bestuur	7	2.885
Veiligheidsregio Hollands Midden	1 zetel algemeen bestuur	18	4.468
Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	1 zetel algemeen bestuur	14	958
Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)	1 zetel bestuur	2	1.921
Groenalliantie	2 zetels algemeen bestuur 1 zetel dagelijks bestuur	5	452
Streekarchief Midden Holland	2 zetels algemeen bestuur	6	510
Werkvoorzieningsschap Promen	1 zetel algemeen bestuur	7	3.194
Jeugd en Wmo Midden Holland	2 zetel algemeen bestuur 1 zetel dagelijks bestuur	5	2.775

(bedragen x € 1.000)

Verbonden partijen op privaatrechtelijke gronden

Naam Vennootschap	Corebusiness	Aantal aandelen Krimpenerwaard	Nominale waarde per aandeel
Cyclus NV	inzameling en verwerking huishoudelijk afval en beheer openbare ruimte	69.752	€7
Oasen NV	drinkwaterproductie en levering	56	€455
Stedin	aanleg, beheer en onderhoud gas- en elektriciteitsnetten en transport	32.641	€100
Bank Nederlandse gemeenten	financiële dienstverlening	50.700	€2,50
Veerdienst Schoonhoven BV	exploitatie veerdienst	1.390	€1.000
Waterbos Bergambacht BV	exploiteren zwembad Bergambacht	1	€9.076
Gemeentenlijk Sportorganisatie BV i.o.	beheer en de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties en de gemeentelijke taken op het gebied van sportstimulering	N.t.b.	N.t.b.

5. Financiële risico's voor de gemeente
De afgelopen jaren is een tendens waarneembaar dat verbonden partijen een steeds groter deel uitmaken van de begroting van de gemeente. Daarmee nemen ook de risico's voor de gemeente toe.
De financiële risico's van de gemeenschappelijke regelingen hebben geen beperking. Bij een faillissement worden de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling volgens de verdeelsleutel aangeslagen voor eventueel resterende schulden na verkoop van de bezittingen.
De financiële risico's van de vennootschappen zijn beperkt tot het aandelenbezit van de gemeente. Bij een faillissement van een vennootschap daalt de waarde van dit bezit tot nihil.
Gezien de aard van de werkzaamheden van de verbonden partijen is de kans op een faillissement van zowel de vennootschappen als de gemeenschappelijke regelingen overigens zeer klein. Echter uitgesloten is het niet.
Het is daarom belangrijk dat de raad inzicht heeft en blijft houden in de verbonden partijen waarbij de gemeente Krimpenerwaard is aangesloten. Daarvoor kunnen twee redenen worden genoemd:
• De gemeente is en blijft verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen uit de programma's, ook als de taak is belegd bij een verbonden partij. De doelstellingen van de verbonden partijen dienen dus blijvend overeen te stemmen met die van de gemeente. Controle op de realisatie van deze doelstellingen blijft dus altijd een vereiste.
• De budgettaire consequenties ten behoeve van de verbonden partijen dienen geautoriseerd te worden, waarbij tevens aandacht dient te zijn voor de financiële risico's in dat verband. De financiële risico's van de verbonden partijen kennen geen beperking. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling volgens de verdeelsleutel worden aangeslagen voor de financiële gevolgen.
Ter afdekking van de eventuele risico's wordt binnen de verschillende gemeenschappelijke regelingen altijd een weerstandsvermogen aangehouden. Is dat weerstandvermogen niet voldoende dan zijn de deelnemende gemeenten uiteindelijk verantwoordelijk om de ontstane tekorten aan te vullen. Bij de deelnemingen in vennootschappen en stichtingen is het risico voor de gemeente beperkt tot de nominale waarde van het aandelenkapitaal.

Voor het merendeel van de verbonden partijen gelden lage tot geen risico's voor de gemeente.

G. Grondbeleid

Deze paragraaf omvat de volgens de BBV verplichte toelichting op de verwachte ontwikkelingen in het te voeren grondbeleid, in het bijzonder de ontwikkelingen rondom de actieve grondexploitaties.

1. Samenvatting

De parameters en de ramingen van de nog te verwachten inkomsten en uitgaven in de complexen van de actieve grondexploitatie is gebaseerd op de ramingen zoals opgenomen bij de jaarrekening 2025. We verwachten bij de begroting 2027 nog een actieve grondexploitatie te hebben (Hoflaan in Stolwijk). De winstprognose valt voor deze grondexploitatie ten opzichte van de begroting 2026 € 42.000,- lager uit. De risicowaardering daalt ten opzichte van de begroting 2026 en daarmee de afdekking in het weerstandvermogen, met 62 %. Dit komt door het project Hoflaan in een vergevorderde fase zit en de risico's daardoor zijn afgenomen.

2. Beleidskaders

De Nota Grondbeleid is op 16 april 2024 door de raad vastgesteld. De visie van het grondbeleid sluit aan op de opgave waar de gemeente voor staat. Dit is hoofdzakelijk een vitaal leefbaar gebied waar we in goede gezondheid en met plezier wonen, werken en genieten van de unieke omgeving. Binnen het gewenste ruimtelijke en/of ander sectoraal beleid, zoals volkshuisvesting, economische zaken, sport en recreatie. Het doel van het gemeentelijk grondbeleid is als volgt gedefinieerd:
- Het realiseren van gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen en het bieden van oplossingen voor maatschappelijke opgaven of het tot stand brengen van maatschappelijke voorzieningen;
- Het verhalen van kosten bij ontwikkeling van derden en duidelijkheid bieden waarop dit gebeurt;
- Toevoegen van ruimtelijke kwaliteit aan de bestaande kernen;
- Indien financiële middelen worden gerealiseerd kunnen deze worden ingezet voor de gemeentelijke ambities.

De genoemde doelen sluiten aan op de Krimpener-waarden zoals omschreven in de Omgevingsvisie Krimpenerwaard 2021.

Daarnaast staat de gemeente voor een woningbouwopgave van 4.000 woningen tot 2040. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de buitenruimtes en de maatschappelijke voorzieningen van de gemeente, waarvoor investeringen nodig zijn. In januari 2026 heeft de Raad het programma kostenverhaal vastgesteld waarbij er wordt ingezet om een deel van deze kosten te verhalen bij de initiatiefnemers. Hiervoor zijn een tweetal reserves vastgesteld: de reserve sociale woningbouw en een reserve ruimtelijke investeringen infrastructuur. De voeding van deze reserves vindt plaats door deze kosten via anterieure overeenkomsten bij initiatiefnemers te verhalen.

3. Actualisering begroting 2026

Interne rekenrente
De interne rekenrente heeft betrekking op de toerekening van rente over de boekwaarde van een grondexploitatie. In 2025 heeft het rentepercentage 1,4% bedragen. Op basis van de “Notitie rente 2023” van de commissie BBV dient met ingang van 2025 de rente-omslag te worden gebruikt voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Het rente-omslagpercentage voor 2025 bedraagt 1,4%. Voor de berekening van de rente-omslag wordt kortheidshalve verwezen naar de paragraaf Financiering.

Index over geraamde uitgaven
De indexering van de prijzen (lasten) wordt gebaseerd op de Meicirculaire gemeentefonds 2024 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de actualisatie van de grondexploitatieberekeningen zijn de volgende indexering toegepast: 2026: 2,7% / 2027: 2,6% / 2028: 2,6% / 2029: 2,5%.

Index over de grondopbrengsten
De CPI-index (Consumenten Prijs Index) wordt in de ontwikkelovereenkomsten van de complexen gehanteerd als indexering voor de gronduitgifteprijzen. Veel van de opbrengsten zijn al gerealiseerd. Voor de nog te realiseren grondopbrengsten wordt voorzichtigheidshalve uitgegaan van een index van 0%.

Discontovoet
De discontovoet is het rekenpercentage dat gebruikt wordt om toekomstige kasstromen contant te maken, om de contante waarde te bepalen. In de notitie “Rente 2023” van de commissie BBV staat vermeld dat de discontovoet thans 2% bedraagt. De door BBV voorgeschreven discontovoet blijft in 2025 gelijk aan die van vorig jaar, te weten 2%.

Interne doorbelasting.
De uurtarieven en het overheadpercentage zijn in het kader van de jaarrekening 2025 geactualiseerd en doorgevoerd in de actieve grondexploitatie. Het berekende overheadpercentage is 83%.

3.3 Heffing vennootschapsbelasting (VPB)
Eventuele mutaties vennootschapsbelasting in 2027 en verder worden verrekend met de Algemene Reserve Grondzaken.

3.4 Grondprijzen
De geactualiseerde nota grondbeleid 2024 beschrijft de volgende wijze van berekenen van grondprijzen:

Op 8 april 2025 is de grondprijzenbrief vastgesteld door het college. Deze brief wordt jaarlijks geactualiseerd. De residuele grondwaardemethodiek kan worden verduidelijkt aan de hand van een voorbeeld. Stel dat de v.o.n.-prijs van een nieuw opgeleverde woning € 302.500 bedraagt. De verkoopwaarde exclusief btw bedraagt in dat geval € 250.000. Om de woning te kunnen bouwen dient € 130.000 exclusief btw aan bouwkosten te worden besteed en € 50.000 exclusief btw aan bijkomende kosten, zoals adviseurs- en verkoopkosten, rente, winst en risico van de ontwikkelaar. In dat geval bedraagt de residuele grondwaarde € 70.000 exclusief btw. De hieruit af te leiden grondprijs is 28% (€70.000/€ 250.000).

3.5 Resultaten actualisering actieve grondexploitaties

De verwachting is dat er één actieve grondexploitatie is bij de begroting 2027, namelijk het project aan de Hoflaan in Stolwijk. In onderstaande tabel is het vergelijk te vinden met ramingen van de begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026 voor de Hoflaan. De basis van de ramingen van de begroting 2027, is de herziene grondexploitatie vastgesteld door de raad met boekwaarde per 1 januari 2026.

Grondexploitaties (x € 1.000)	Geraamd eindresultaat (eindwaarde, cf begroting 2026)	Geraamd eindresultaat (eindwaarde, cf begroting 2027)	Verschil geraamd eindresultaat
Hoflaan Stolwijk	252	210	42
	252	**210**	**42**

3.6 Risicomanagement

De totale risicowaardering van de actieve grondexploitatie Hoflaan bedroeg volgens de actualisering in het kader van de begroting 2026 € 117.245. De totale risicowaardering bedraagt volgens de actualisering in het kader van de begroting 2027, € 44.663. Per saldo neemt de totale risicowaardering af met € 72.583, ofwel een daling van 62%. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat het project in een vergevorderde fase zit en de risico's daardoor zijn afgenomen.

	Risicowaardering	
	begroting 2026	begroting 2027
Hoflaan Stolwijk	117.245	44.663
	117.245	**44.663**

4. Ontwikkelingen binnen de complexen van de actieve grondexploitaties

4.1 Overzicht actuele grondexploitaties

In onderstaand overzicht is het geraamde resultaat aangegeven (eindwaarde en netto contante waarde). Het uitgangspunt is de gerealiseerde boekwaarde per 1 januari 2026 en de nog resterende uitgaven en inkomsten. De grondexploitatie Hoflaan heeft als einddatum eind 2027. Onderstaand de tabel met een korte toelichting op de nog lopende grondexploitatie.

Grondexploitatie (x € 1.000 (excl. BTW))	Boekwaarde	Begroting 2026		Eindwaarde	Contante waarde
	31/12/2025 cf jaarrekening 2025 (excl. winstuitname)	Lasten	Baten	Begroting 2027	
Hoflaan Stolwijk, woningbouw	632	-430	0	210	202
	632	**-430**	**0**	**210**	**202**

4.2 Toelichting per complex

Hoflaan:

De sociale huurwoningen en de woningen aan bovenkerkseweg, zijn opgeleverd. Er is gestart met de bouw van de laatste 12 (betaalbare) appartementen. Naar verwachting worden deze appartementen het 3e of 4e kwartaal opgeleverd. Hierna moet er nog een gedeelte woonrijp gemaakt worden. De grondexploitatie verwachten wij eind 2027 af te sluiten.

4.3 Algemene reserve grondzaken

Rekening houdend met de verwachte onttrekkingen en toevoegingen, is de stand van de Algemene Reserve Grondzaken in 2027 en verder als volgt geraamd:

Jaar	Saldo per 01-Jan	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-Dec
2027	4.413	8	167	4.254
2028	4.254			4.254
2029	4.254			4.254
2030	4.254			4.254

(bedragen x € 1.000)

4.4 Voorziening verlieslatende complexen

Het BBV stelt als verplichting dat het saldo van verlieslatende grondexploitaties direct dient te zijn afgedekt door middel van een voorziening. Er zijn geen verliesgevende grondexploitaties vanaf 2026, de reserve staat op nul.

4.5 Winstuitname

De verplichte tussentijdse winstuitname (twu) wordt op een aparte regel verantwoord en niet als kostenpost in de betrokken grondexploitaties opgenomen. Aan de verplichte verantwoording en verwerking van de tussentijdse winstuitname is hiermee voldaan. Daarnaast blijft de berekening van het verwachte eindresultaat in de grondexploitaties zuiver. De winstuitname van de grondexploitatie Hoflaan schetst het volgende beeld (rekeninghoudend met een risicowaardering van € 44.663,-) (zie tabel).

4.6 Af te sluiten complexen

We verwachten de grondexploitatie Hoflaan in 2027 af te sluiten.

Grondexploitatie (x € 1000)	Gerealiseerde winstuitname 2017-2025	Raming winstuitname 2026	Raming winstuitname 2027	Onzekerheden/Risico's	Saldo actuele exploitatie berekening
Hoflaan Stolwijk	132	25	8	45	210
	132	**25**	**8**	**45**	**210**

5. Krediet strategische grond- en vastgoedaankopen

5.1 Krediet Strategische Grond- en Vastgoedaankopen

Op 5 november 2019 heeft de raad besloten een krediet beschikbaar te stellen van € 7.500.000 voor het doen van strategische grond- en vastgoed verwervingen. Het college is bevoegd tot uitgaven uit het krediet voor de aankoop van gronden en opstallen die zijn gelegen in gebieden, waarop de raad een voorkeursrecht heeft gevestigd. Ook is het college bevoegd tot aankoop van gronden en opstallen die niet onder een voorkeursrecht vallen, maar die liggen in een gebied waarvoor de raad een ruimtelijke visie (structuurvisie, omgevingsplan of bestemmingsplan) heeft vastgesteld en waarvan men verwacht deze te realiseren binnen een termijn van 5 jaar. Daarnaast is besloten het krediet voor strategische aankopen als vast onderdeel op te nemen in de paragraaf-G. Het college informeert de raad over de gerealiseerde aankopen en de stand van zaken van het krediet via de jaarrekening. Het beschikbare bedrag voor strategische grond- en vastgoedaankopen bedraagt per 1 juli 2026 €2.674.999,-.

5.2 Bestemmingsreserve Strategische Verwervingen
De raad heeft op 5 november 2019 besloten een bestemmingsreserve strategische verwervingen vast te stellen. Deze is bedoeld voor het dekken van de kosten die gemoeid gaan met de aankoop van strategisch grond- en vastgoed en de verwachte inkomsten en uitgaven die met de tijdelijke exploitatie van deze aankopen zijn gemoeid. Besloten is ook om het college de bevoegdheid te verlenen te beschikken over de bestemmingsreserve, met dien verstande dat in de tussentijdse rapportages de mutaties worden opgenomen. De stand van deze bestemmingsreserve bedroeg per 31 december 2025 € 399.958. Na verwerking van kapitaal- en exploitatielasten 2026 zal de stand eind 2026 € 360.089 bedragen.

6. Uitvoering faciliterend grondbeleid

Via het Integraal Afstemmoment Projecten 2026 is de actuele informatie aangeboden aan de raad.

H. Openbaarheidsparagraaf

Algemeen

De Wet open overheid (Woo), die op 1 mei 2022 in werking is getreden, heeft als doel het handelen van overheden en semi-overheden transparanter te maken. De bepalingen van de Woo bevorderen de openbaarheid van publieke informatie, wat essentieel is voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en de economische ontwikkeling. De Woo legt bestuursorganen in dat kader diverse verplichtingen op. In artikel 3.5 van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze paragraaf dient als invulling van deze verplichting voor de begroting van 2027.

Uitgangspunten van de Woo

De Wet open overheid omvat kort samengevat drie belangrijke aspecten:

- Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking;
- Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking;
- Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Gerealiseerd in 2026

- Er is een Woo-coördinator die stuurt op een zorgvuldige en tijdige afhandeling van Woo-verzoeken en is vraagbaak voor de vakteams bij de behandeling van Woo-verzoeken, bijvoorbeeld in het kader van de toepassing van uitzonderingsgronden.

- Er is een handleiding over de Woo ontwikkeld voor de medewerkers. De handleiding geeft op een toegankelijke manier uitleg over de Woo (juridische inhoud) en het Woo-proces van de gemeente Krimpenerwaard (praktisch). De handleiding geeft medewerkers duidelijkheid over wat er van hen wordt verwacht en op welke manier Woo-verzoeken correct, zorgvuldig en binnen de kaders van de Woo kunnen worden afgehandeld.
- Er is een inventarisatieformulier ontwikkeld dat medewerkers behulpzaam kan zijn bij het verzamelen van de informatie die met een Woo-verzoek wordt gevraagd en die dient te verantwoording van de uitgevoerde zoekslag.
- In 2026 is het aantal (omvangrijke) Woo-verzoeken verder toegenomen. De uitvoering van Woo-verzoeken is zeer arbeidsintensief en neemt een steeds groter deel van de beschikbare capaciteit binnen de organisatie in beslag. Omdat deze werkzaamheden grotendeels naast de reguliere taken worden uitgevoerd, staan de mogelijkheden om verzoeken binnen de geldende termijnen af te handelen onder druk, wat leidt tot langere doorlooptijden. Om de organisatie zoveel mogelijk te ontlasten en de bestaande achterstanden terug te dringen, is een extern bureau ingeschakeld ter ondersteuning van de afhandeling van Woo-verzoeken.

Doelstellingen 2027

Passieve openbaarmaking

De gemeente constateert een structurele toename van het aantal en de complexiteit van Woo-verzoeken, waaronder bestuurlijk gevoelige dossiers. Deze ontwikkeling legt een toenemende druk op de organisatie, terwijl de beschikbare capaciteit onvoldoende is om deze wettelijke taak tijdig en adequaat uit te voeren. Hierdoor zijn de doorlooptijden opgelopen tot gemiddeld zes maanden tot een jaar.
Ter bevordering van een toekomstbestendige uitvoering van deze taak wordt verkend op welke wijze werkprocessen met betrekking tot informatieverzoeken (Woo-, AVG en BRP) duurzaam kunnen worden verbeterd en geborgd, passend binnen de beschikbare capaciteit en de ontwikkeling van de organisatie.

Actieve openbaarmaking

Sinds 1 november 2024 zijn onder andere gemeenten verplicht om vijf informatiecategorieën actief openbaar te maken. De informatie betreffende de categorieën die zijn opgenomen in de eerste tranche zijn inmiddels via de voorgeschreven kanalen actief openbaar gemaakt:

1. wetten en algemeen verbindende voorschriften;
2. overige besluiten van algemene strekking;
3. vergaderstukken Staten-Generaal;
4. organisatie en werkwijze;
5. bereikbaarheidsgegevens.

We volgen de landelijke ontwikkelingen rondom de invoering van de tweede tranche nauwgezet. Vooruitlopend op de verdere invoering worden binnen de gemeentelijke werkgroep al de nodige voorbereidingen getroffen. We richten onze systemen anders in, passen processen aan en analyseren de (verwachte) impact zodat wij hierop proactief kunnen inspelen.

Daarnaast voldoen we nu al aan de actieve openbaarmaking van enkele informatiecategorieen uit andere tranches, waaronder:

- Besluitenlijsten van het college van burgemeester en wethouders (B&W).
- Verslagen en vergaderstukken van de gemeenteraad.

Informatiehuishouding

De Woo verplicht overheden om de digitale informatiehuishouding binnen acht jaar, gerekend vanaf mei 2022, op orde te brengen. Dit is een meerjarig traject waarvoor met jaarplannen wordt gewerkt. We blijven de digitale informatiehuishouding verder optimaliseren. Een verbeterde informatiehuishouding draagt bij aan een snellere en efficientere afhandeling van informatieverzoeken.

Daarnaast wordt binnen de organisatie ingezet op bewustwording van het belang van een goede informatiehuishouding. Informatie moet vanaf het begin van iedere zaak vindbaar en toegankelijk zijn en daarom op een eenduidige manier worden vastgelegd en gearchiveerd.

I. Opvang vluchtelingen

Algemeen

De gemeente Krimpenerwaard staat voor een omvangrijke en meerjarige wettelijke opgave op het gebied van statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden. De verantwoordelijkheden voor huisvesting en opvang van deze doelgroepen komen lokaal in belangrijke mate samen. Beschikbare woningen, opvanglocaties en uitvoeringscapaciteit zijn schaars, terwijl de druk vanuit Rijk en provincie om de wettelijke opgaven tijdig te realiseren toeneemt.

Naast de huidige achterstand in de huisvesting van statushouders staat de gemeente voor de voorbereiding van de opvangopgave vanuit de Spreidingswet en de behoefte aan passende vervangende huisvesting voor Oekraïense ontheemden.

Wat gaan we doen in 2027?

In 2027 wordt gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van de wettelijke opgaven rondom statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden. Deze opgaven worden integraal benaderd en in samenhang beschouwd met de bredere woon- en huisvestingsopgaven binnen de gemeente. De inzet is gericht op:
- het voorbereiden van de benodigde bestuurlijke keuzes en uitvoeringsmaatregelen;
- het versnellen van de huisvesting van statushouders om bestaande achterstanden terug te dringen;
- het voorbereiden van de gemeentelijke opvangopgave vanuit de Spreidingswet;
- het realiseren van passende vervangende huisvesting voor Oekraïense ontheemden;

Uitgangspunt daarbij is dat uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke verplichtingen met behoud van lokale regie en met aandacht voor leefbaarheid, veiligheid en draagvlak binnen de verschillende kernen van de gemeente.

Vanaf 2027 verandert de financiering voor de opvang van Oekraïners, dit wordt de Doelgroep Flexibele Regeling. De financiering van de lasten voor de opvang van Oekraïners is op basis van werkelijke exploitatiekosten en zal op basis van een projectplan worden aangevraagd. De verwachting is dat de exploitatiekosten volledig zullen worden vergoed door het Rijk. Daarnaast ontvangen wij een normbedrag van 11 euro per plek per dag voor de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie rondom de opvangvoorziening. In het geval van 179 (huidige aantal plekken) zal dit € 718.685 zijn. Uitgangspunt is minimaal budgetneutrale exploitatie van deze opvang. De vergoeding van € 11 per plek per dag komt dus bovenop de vergoeding van de werkelijke exploitatiekosten.

Voor de opvang van asielzoekers en statushouders zijn verschillende mogelijkheden denkbaar en afhankelijk van de keuze is daar ook een financieringsvorm beschikbaar. Ook hier is het uitgangspunt minimaal budgetneutraal. Gedurende 2027 zal dit ook gerapporteerd en bijgesteld worden in de daarvoor geschikte P&C momenten.

Programma Nieuwkomers

Om uitvoering te geven aan deze opgaven werkt de gemeente met het tijdelijke Programma Nieuwkomers. Het programma brengt de wettelijke opgaven rondom statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden samen in één integrale aanpak en ondersteunt het college bij het voorbereiden van de benodigde bestuurlijke keuzes. Vanuit een multidisciplinaire werkwijze worden de verschillende opgaven in samenhang voorbereid en verbonden met de bredere woon- en huisvestingsopgaven van de gemeente

J. Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026

Maatregelen structureel sluitende begroting

Bij de behandeling van de kadernota 2026 hebben wij u een voorstel gedaan met een groot aantal mogelijkheden om te kunnen komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting. Op basis van dit voorstel heeft uw gemeenteraad keuzes gemaakt en een prioritering vastgesteld voor de inzet van de maatregelen. Onderstaand treft u de ingezette maatregelen, in de door u geprioriteerde volgorde, aan. Hierbij vindt u een update van de huidige status qua effect en voortgang.

(Risico)beheersing maatregelen

Gekoppeld aan de te nemen maatregelen is er een bepaalde mate van risico met betrekking tot het beoogde structurele effect en de daartoe benodigde investeringen. Om deze risico's goed te beheersen en u als raad hierover te informeren hanteren we daarbij de volgende methodiek.

Voor de risico's gekoppeld aan het beoogde structurele effect zullen we u via deze paragraaf bij jaarrekening en begroting informeren over de uitwerking van de maatregelen en eventuele bijstelling van het verwachte structurele effect van de maatregelen. Het risico dat maatregelen na uitwerking een hoger of lager structureel effect hebben zal in de komende jaren bij uitwerking moeten blijken. Dit risico nemen we niet op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing aangezien de daar op te nemen risico's incidenteel van aard zijn en derhalve ook incidenteel vanuit het weerstandsvermogen gedekt kunnen worden.

Voor de risico's gekoppeld aan de benodigde investeringen om het structurele effect van maatregelen te bewerkstelligen zullen we ook in deze paragraaf inzicht geven, maar we nemen dit, indien nodig, ook mee in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing om aldaar het totaal aan benodigd weerstandsvermogen te kunnen bepalen. Ook de benodigde investeringen om het gewenste structurele effect te bewerkstelligen kunnen bij uitwerking lager, maar ook hoger uitvallen. Eventuele benodigde, additionele en incidentele, investeringen kunnen dan gedekt worden uit het weerstandsvermogen. Daarbij is het echter ook zo dat dit enkel toeziet op de aankomende jaarschijf en alleen zolang er nog een mate van onzekerheid is. Zodra er zekerheid is over benodigde additionele investeringen zullen we u hierover via de reguliere P&C cyclus een voorstel doen.

Bovenstaande methodiek passen we vanaf de jaarrekening 2026 en begroting 2027 toe aangezien we vanaf dat moment ook daadwerkelijk inzicht hebben in het totaal aan maatregelen dat door uw raad vastgesteld is in de begroting 2026.

Voortgang

In onderstaande tabel informeren wij u over de voortgang, zowel qua uitvoering als financiën, van de ingezette maatregelen. Voor de maatregelen waarbij sprake is van een financiële afwijking geldt dat deze al zijn meegenomen in de 2e Tussentijdse rapportage 2026.

Nr.	Onderwerp		Besparing in €			
1	Domeinoverstijgend werken		2026	2027	2028	2029
VS43	De doorbraakmethode is een nieuwe werkwijze die organisatiebreed moet landen en vraagt om adoptie, training en cultuurontwikkeling. Een aantal medewerkers wordt getraind in Q4, tot die tijd oefenen we met de IPW-handleiding en ervaringen uit het doorbraaklab en zetten we een plan van aanpak voor verdere uitrol in de steigers. De methode wordt nu	Primitief	75.000	130.000	130.000	130.000
		Wijziging	-40.000			
		Begroot	35.000	130.000	130.000	130.000
		Frictiekosten	-25.000			

Nr.	Onderwerp		Besparing in €			
	proefondervindelijk toegepast op één casus met inzet van het doorbraakfonds; een tweede casus wordt voorbereid. Deze maatregel kent een hoog besparingspotentieel, maar ook onzekerheid. Het aantal doorbraken dat gerealiseerd wordt is lastig te voorspellen evenals de daarmee vermeden kosten.					
2 VS03	Automatisering werkprocessen		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	-	234.500	234.500
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-	-	234.500	234.500
		Frictiekosten	-235.000	-470.000	-	-
3 VS18	Areaal verminderen		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	55.000	55.000	55.000	55.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	55.000	55.000	55.000	55.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
4 NC05	Inclusieve kinderopvang		2026	2027	2028	2029
	In augustus wordt conform planning gestart met de pilot 'GROEI' ("Groepsgerichte Reguliere Opvang En Integrale jeugdhulp") waarmee de pedagogische basis wordt versterkt in de kinderopvang en thuissituatie. Trajecten die gestart zijn in de kinderopvang kunnen doorlopen in de kleuterklas. De ondersteuning vindt zoveel mogelijk plaats in groepsverband waarbij kinderen met een ondersteuningsbehoefte worden gebundeld. Met Enver en Gemiva is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. We verwachten dat de trajecten binnen GROEI invloed hebben op de producten behandeling individueel/ begeleiding individueel, behandeling groep en dagbesteding. Elk kwartaal vindt een tussenevaluatie plaats. Na een jaar wordt de pilot in zijn geheel geëvalueerd en volgt een besluit over voortzetting.	Primitief	-	170.000	170.000	170.000
		Wijziging	-	-43.000	-43.000	-43.000
		Begroot	-	127.000	127.000	127.000
		Frictiekosten	-	43.000	43.000	43.000
5 VS50	Sturen op verwijzers		2026	2027	2028	2029
	Deze beweging is het gezamenlijke effect van meerdere interventies gericht op directe verwijzingen. de inzet van Jeugdondersteuners Huisartsen (JOH) speelt hierin een grote rol. In 2025 is de werkwijze en samenwerking huisartsen uitgebreid geëvalueerd. Het evaluatieverslag, inclusief actiepunten, is in april dit jaar met de wethouder besproken. Diverse actiepunten zijn inmiddels afgerond of in uitvoering. Op dit moment hebben wij geen aanleiding te veronderstellen dat de beoogde besparing niet wordt gerealiseerd. Het gaat echter om vermoedelijke vermeden kosten op basis van het aantal en type verwijzingen.	Primitief	145.000	145.000	145.000	145.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	145.000	145.000	145.000	145.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
6 VS53	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		2026	2027	2028	2029
	Met het verder verankeren van het IBK gedachtegoed in de verordening, zou financieel voordeel behaald kunnen worden. In een uitgebreid traject is gekomen tot een eerste concept verordening, welke eind 2026 naar verwachting definitief en begin volgend jaar dan in werking treed. De wens is om meerdere artikelen aan te scherpen, deels al in lijn met hoe in 2026 gewerkt wordt. We hebben geen reden om aan te nemen dat we hiermee nog geen lasten voorkomen hebben, maar inverdieneffecten gebaseerd op aannames over gedrag zijn onzeker en lastig hard te maken gezien het gaat om een tegenfeitelijke situatie. We gaan nog bezien hoe dit aannemelijk te maken.	Primitief	75.500	196.000	196.000	196.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	75.500	196.000	196.000	196.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
7 NC02	In meer kernen vrijwilligersvervoer opzetten / belbus		2026	2027	2028	2029
	We gaan het bereik van vrijwilligersvervoer uitbreiden, maar op een andere manier dan in eerste instantie gedacht. Het kostenplaatje rondom uitbreiding van de belbus naar andere dorpen (aanschaf bussen) en het risico van bemensing hebben een andere koers ingezet. We zetten nu in op het vergroten van het bereik en de samenwerking van meerdere bestaande initiatieven. WelZijn Krimpenerwaard en (nieuwe) vrijwillige vervoersinitiatieven gaan samenwerken via een toekomstbestendig ICT-platform. De verwachting blijft dat dit de gemeente de gewenste besparing kan opleveren, waarbij moet worden opgemerkt dat er meerdere initiatieven lopen die naar verwachting de jaarlijkse realisatie CVV in het voordeel (gaan) beïnvloeden.	Primitief	-	100.000	100.000	100.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-	100.000	100.000	100.000
		Frictiekosten	-47.500	-	-	-
8 VS22	Energietransitie		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	55.000	55.000	55.000	55.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	55.000	55.000	55.000	55.000

Nr.	Onderwerp		Besparing in €			
		Frictiekosten	-	-	-	-
9 NBZ06	Activiteiten raad		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	10.700	10.700	10.700	10.700
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	10.700	10.700	10.700	10.700
		Frictiekosten	-	-	-	-
10 VS09-BIJ08	Lokale regeldruk		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	-	52.000	104.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-	-	52.000	104.000
		Frictiekosten	-100.000	-15.000	-15.000	-
11 VS11	Onroerende-zaakbelastingen (OZB)		2026	2027	2028	2029
	Conform amendement 25025 is dit voorstel aangepast naar 0,75% stijging van de inkomsten per jaar.	Primitief	91.527	183.053	274.580	366.106
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	91.527	183.053	247.580	366.106
		Frictiekosten	-	-	-	-
12	Te verwerken bezuinigingen GR'en		2026	2027	2028	2029
	De geplande bezuinigingen op de gemeenschappelijke regelingen zijn al verwerkt via de begrotingen van de verbonden partijen.	Primitief	323.000	323.000	323.000	323.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	323.000	323.000	323.000	323.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
13	Meicirculaire		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	1.112.000	413.000	217.000	218.000
		Wijziging	-		-	-
		Begroot	1.112.000	413.000	217.000	218.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
14	Reductie reistijd gemeentekantoor		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	-	-	110.000
		Wijziging	-		-	-
		Begroot	-	-	-	110.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
15 VS02	Advisering en ontwikkeling		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	-	-	104.000
		Wijziging		-	-	-
		Begroot	-	-	-	104.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
16 VS25	Klimaatadaptatie		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	26.000	26.000	46.800
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-	26.000	26.000	46.800
		Frictiekosten	-	-	-	-
17 VS07	Kostendekkendheid leges burgerlijke stand		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	10.000	10.000	10.000	10.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	10.000	10.000	10.000	10.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
18 VS35b	Aansluitwaarde OVL-kasten		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	-	35.000	35.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-	-	35.000	35.000
		Frictiekosten	-16.000	-16.000	-	-
19	Toeristenbelasting verhogen tussen mediaan en landelijk gemiddelde		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	60.000	120.000	120.000	120.000

Nr.	Onderwerp		Besparing in €			
VS23-VS36a		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	60.000	120.000	120.000	120.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
20 VS29	Milieu		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	75.000	75.000	75.000	75.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	75.000	75.000	75.000	75.000
		Frictiekosten	-	-	-	-
21 NBZ08	Verhogen OZB niet-woningen		2026	2027	2028	2029
	Zit in tarieven 2026.	Primitief	17.474	34.947	52.421	69.894
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	17.474	34.947	52.421	69.894
		Frictiekosten	-	-	-	-
23 VS34	Inrichtingskwaliteit wegen		2026	2027	2028	2029
	De voorgestelde bezuinigingen op wegen (€ 9.500) en openbare verlichting (€ 160.000) zijn inhoudelijk haalbaar, maar niet direct realiseerbaar. Voor wegen leiden externe afhankelijkheden, met name bij netbeheerders, tot vertraging van projecten, waardoor bezuinigingen in 2026 en 2027 niet worden gehaald. Voor openbare verlichting is een voorinvestering noodzakelijk, waardoor de structurele besparing pas na vier jaar optreedt.	Primitief	9.500	9.500	90.500	172.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	9.500	9.500	90.500	172.000
		Frictiekosten	-160.000	-160.000	-80.000	-
24 VS42	Collectief en vrij toegankelijk aanbod Wmo		2026	2027	2028	2029
	De afgelopen tijd zijn veel stappen gezet richting een wasvoorziening in het voorliggend veld, als alternatief voor een HBH indicatie. Enkele stappen hebben meer tijd gekost, zoals het vinden van een locatie, maar zijn gelukt. Alleen juridisch moet er nog e.e.a. geregeld worden, alvorens de pilot kan starten. De besparingspotentie staat nog overeind. We verwachten dat minder mensen gebruik gaan maken van de wasvoorziening en dat het eigen netwerk voor ingezet wordt.	Primitief	-	-	157.000	170.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-	-	157.000	170.000
		Frictiekosten	-50.000	-50.000	-15.000	-15.000
25 VS41	Collectief en vrij toegankelijk aanbod Jeugd		2026	2027	2028	2029
	Concrete stappen zijn gezet op verschillende thema's die binnen het lokaal team worden opgepakt en via basishulp door het SPT worden (gaan) uitgevoerd in plaats van via maatwerk met beschikking, waaronder opvoedondersteuning en hulp aan jongeren. Het hiermee samenhangende inverdieneffect wordt al gerealiseerd binnen het lokaal team en is daar al verwerkt. De besparing kan niet nogmaals worden toegerekend aan deze specifieke bezuinigingsmaatregel	Primitief	25.000	30.000	30.000	30.000
		Wijziging	-25.000	-30.000	-30.000	-30.000
		Begroot	-	-	-	-
		Frictiekosten	-25.000	-20.000	-20.000	-20.000
26 VS10	Omvang college		2026	2027	2028	2029
	Nieuwe college is geinstalleerd met 5 fulltime wethouders.	Primitief	65.000	130.000	130.000	130.000
		Wijziging	-65.000	-130.000	-130.000	-130.000
		Begroot	-	-	-	-
		Frictiekosten	-	-	-	-
27 BIJ11a	Recreatie en toerisme		2026	2027	2028	2029
	De subsidie verlening aan de marketing organisatie is in 2026 met €15000 verlaagd en voor 2027 met €30.000,-. We bezuinigen conform de richtlijnen ook €15000 op de regionale samenwerkingen.	Primitief	30.000	45.000	70.000	137.000
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	30.000	45.000	70.000	137.000
		Frictiekosten	-30.000	-	-	-
28	Incidentele frictiekosten Sociaal Domein		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	-	-	-
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-	-	-	-
		Frictiekosten	-250.000	-250.000	-	-
	Incidentele frictiekosten personeel		2026	2027	2028	2029
	Geen wijzigingen	Primitief	-	-	-	-
		Wijziging	-	-	-	-
		Begroot	-		-	-
		Frictiekosten	-	120.000	66.000	-
		Totaal primitief	2.234.701	2.261.200	2.758.701	3.317.000

Nr.	Onderwerp	Besparing in €			
	Wijziging	-130.000	-203.000	-230.000	-203.000
	Totaal	**2.104.701**	**2.058.200**	**2.528.701**	**3.114.000**

Voor de maatregelen die zijn gemarkeerd met een * geldt dat ze regulier onderdeel van de begroting. Na deze begroting zullen we op de betreffende maatregelen dan ook niet meer rapporteren.

FINANCIËLE BEGROTING EN MEERJARENRAMING

Model 1: (Meerjarig) overzicht van de baten en lasten

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bestuur en ondersteuning						
Lasten	-41.589	-41.162	-42.729	-42.185	-42.785	-43.362
Baten	142.830	146.184	153.091	148.622	148.073	148.729
Totaal Bestuur en ondersteuning	**101.241**	**105.021**	**110.361**	**106.437**	**105.288**	**105.367**
Veiligheid						
Lasten	-5.782	-6.727	-6.482	-6.762	-6.762	-6.761
Baten	630	151	151	151	151	151
Totaal Veiligheid	**-5.152**	**-6.576**	**-6.330**	**-6.611**	**-6.610**	**-6.610**
Verkeer, vervoer en waterstaat						
Lasten	-13.120	-15.282	-13.342	-13.443	-13.372	-13.459
Baten	1.557	1.073	1.087	1.087	1.087	1.087
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	**-11.562**	**-14.209**	**-12.255**	**-12.356**	**-12.285**	**-12.372**
Economie						
Lasten	-1.309	-2.397	-1.237	-1.253	-1.237	-1.266
Baten	504	488	574	574	574	574
Totaal Economie	**-805**	**-1.909**	**-663**	**-679**	**-664**	**-692**
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie						
Lasten	-21.119	-24.921	-23.021	-23.028	-23.130	-23.981
Baten	5.047	4.465	3.421	3.413	3.358	3.358
Totaal Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	**-16.072**	**-20.456**	**-19.600**	**-19.615**	**-19.771**	**-20.623**
Sociaal domein						
Lasten	-84.499	-90.902	-89.791	-87.399	-84.071	-82.602
Baten	21.792	23.490	20.490	19.898	19.346	18.270
Totaal Sociaal domein	**-62.707**	**-67.412**	**-69.301**	**-67.501**	**-64.725**	**-64.332**
Volksgezondheid en milieu						
Lasten	-22.988	-22.613	-24.286	-23.543	-23.522	-23.558
Baten	18.137	18.059	18.737	20.078	20.078	20.078
Totaal Volksgezondheid en milieu	**-4.851**	**-4.554**	**-5.549**	**-3.464**	**-3.444**	**-3.480**
Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing						
Lasten	-8.234	-10.560	-10.277	-8.720	-9.432	-8.124
Baten	6.121	2.352	5.134	3.987	4.700	3.400
Totaal Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing	**-2.113**	**-8.208**	**-5.143**	**-4.733**	**-4.732**	**-4.724**
Saldo van baten en lasten	**-2.023**	**-18.303**	**-8.480**	**-8.522**	**-6.943**	**-7.466**
Bestuur en ondersteuning						
Stortingen	-12.444	-12.506	-660	-660	-660	-660
Onttrekkingen	19.995	14.712	5.112	1.894	1.841	1.790
Totaal Bestuur en ondersteuning	**7.551**	**2.206**	**4.452**	**1.233**	**1.181**	**1.130**
Veiligheid						
Stortingen	-502					
Onttrekkingen	0	647	0	0	0	0
Totaal Veiligheid	**-502**	**647**	**0**	**0**	**0**	**0**
Verkeer, vervoer en waterstaat						
Stortingen	-9					
Onttrekkingen	554	2.161	299	219	135	135
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	**545**	**2.161**	**299**	**219**	**135**	**135**

Bedragen x € 1.000

Economie						
Stortingen	-75	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	910	29	13	13	13
Totaal Economie	**-75**	**910**	**29**	**13**	**13**	**13**
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie						
Stortingen	-2.327	-1.769	-451	-451	-451	-451
Onttrekkingen	1.727	3.656	2.960	1.599	1.481	1.500
Totaal Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	**-600**	**1.887**	**2.509**	**1.148**	**1.030**	**1.049**
Sociaal domein						
Stortingen	-3.292	-575	0	0	0	0
Onttrekkingen	211	3.035	191	25	25	0
Totaal Sociaal domein	**-3.081**	**2.460**	**191**	**25**	**25**	**0**
Volksgezondheid en milieu						
Stortingen	-328	-292	-94	-94	-94	-94
Onttrekkingen	759	3.744	669	208	177	177
Totaal Volksgezondheid en milieu	**431**	**3.452**	**575**	**114**	**83**	**83**
Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing						
Stortingen	-2.752	-425	-80	-50	-50	-50
Onttrekkingen	506	5.006	439	0	0	0
Totaal Volkshuisv., leefomg. & sted. vernieuwing	**-2.246**	**4.581**	**359**	**-50**	**-50**	**-50**
Mutaties reserves	**2.023**	**18.303**	**8.415**	**2.703**	**2.418**	**2.361**
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**-66**	**-5.819**	**-4.525**	**-5.105**

Model 2: Gronden waarop de meerjarenramingen zijn gebaseerd

Inleiding

Onderstaand zijn de uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2027-2030 weergegeven.

Uitgangspunten

1. De programmabegroting is gebaseerd op de volgende programma-indeling:

   Bestuur en ondersteuning
   Veiligheid
   Verkeer, vervoer en waterstaat
   Economie
   Onderwijs, sport, cultuur en recreatie
   Sociaal domein
   Volksgezondheid en milieu
   Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

2. Paragrafen:

   Voor de begroting zijn de volgende paragrafen opgesteld.

   A: Lokale heffingen
   B: Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
   C: Kapitaalgoederen
   D: Financiering
   E: Bedrijfsvoering
   F: Verbonden partijen
   G: Grondbeleid
   H: Openbaarheidsparagraaf
   I : Opvang vluchtelingen
   J : Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026

3. Beleidsindicatoren
De verplichte beleidsindicatoren, zoals opgenomen in ‘waarstaatjegemeente.nl’, zijn per programma weergegeven. De cijfers kunnen betrekking hebben op verschillende jaren.

4. De algemene uitkering in de begroting is gebaseerd op de septembercirculaire 2026.

5. De begroting is in meerjarig opzicht opgesteld in constante prijzen.

6. Indexering op lonen en prijzen voor 2027.

Voor 2027 is een inflatiecorrectie voor prijzen toegepast van 2,5%.

Loonontwikkeling
De personeelslasten worden binnen het meerjarenperspectief geraamd op basis van de geldende CAO afspraken. De huidige CAO heeft een looptijd tot en met 31 maart 2027. Conform de meicirculaire 2026 is gerekend met een stijging van de loonvoet overheid van 4,2%. Op basis van de huidige CAO was in 2027 al rekening gehouden met een loonstijging van 1,6%, waardoor de aanvullende stijging in deze begroting uitkomt op ca. 2,6% ten opzichte van de meerjarenbegroting 2026.

7. Aantal inwoners / woonruimten

Voor de begroting is het aantal inwoners en woonruimten op 1 januari 2026 (bron: CBS) als uitgangspunt genomen.
Aantal inwoners: 57.898
Aantal woonruimten: 24.673

8. De omslagrente is berekend op 1,40%. De berekening is opgenomen in de paragraaf Financiering.

9. Besluitvorming tot en met 7 juli 2026 is verwerkt in de cijfers voor de begroting 2026. Ook zijn de structurele financiële gevolgen van de 2e Tussentijdse rapportage 2026, die eveneens in de gemeenteraadsvergadering van
10 november 2026 ter besluitvorming voor ligt, verwerkt.

10. De bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen conform de begrotingen 2027 van deze gemeenschappelijke regelingen.

11. Het algemene uitgangspunt is om de tarieven en bij de OZB de opbrengst te indexeren met de inflatie van 2,5%.Per tarief kunnen afwijkende uitgangspunten gehanteerd zijn. Dit is toegelicht in paragraaf A. Lokale heffingen.

12. De mutaties in de reserves en voorzieningen in de begroting 2027 zijn gebaseerd op de nota reserves en voorzieningen 2026.

Voorzieningen
Bij het opstellen van de nieuwe beheerplannen wordt nader ingezoomd op de vraag of in de specifieke situatie sprake dient te zijn van een reserve of voorziening, rekening houdend met de geldende wettelijke bepalingen.

Om te anticiperen op toekomstige areaaluitbreidingen en/of prijsstijgingen ten opzichte van de huidige beheerplannen zijn hiervoor in de begroting lasten opgenomen ter grootte van respectievelijk 1% en 2,5% van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening.

Reserves
Reserves waar een bestedingsplan onder ligt of die dienen ter dekking van kapitaallasten blijven in stand, tenzij de reserve wordt omgezet naar een voorziening. Overige reserves worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Model 3: Verschillen ten opzichte van vorig begrotingsjaar

Programma	Verschil	L/B	Voor-/Nadeel	Toelichting
Bestuur en ondersteuning	**7.191**			
Algemene uitkering	6.112	B	Voordeel	Hogere algemene uitkering
Beheer overige gebouwen	-642	L/B	Nadeel	In 2026 worden er een aantal panden verkocht (K5 gebouw en Vaartweg 2)
Overhead	-741	L/B	Nadeel	Cao gevolgen, verschuiving salarislasten en afschrijvingen
Bestuur	-481	L	Nadeel	Bijdrage gemeenschappelijke regeling en verschuiving salarislasten
Algemene baten en lasten	-407	L/B	Nadeel	Nieuw collegeprogramma, verschuiving salarislasten en SSB frictiekosten
OZB	1.315	L/B	Voordeel	Inflatiecorrectie en opbrengstverhogingen
Treasury	-490	L/B	Nadeel	In verband met een hogere lening in 2027
Overige mutaties	224	L/B	Voordeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserves	2.301	L/B	Nadeel	Incidentele reserve mutaties
Veiligheid	**-270**			
Crisisbeheersing en brandweer	-158	L	Nadeel	Bijdrage gemeenschappelijke regeling
Openbare orde en veiligheid	563	L	Voordeel	Incidenteel project in 2026 (maatwerk wonen) en verschuiving salarislasten
Overige mutaties	-28	L/B	Nadeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserves	-647	B	Nadeel	Incidentele reserve mutaties (maatwerk wonen)
Verkeer, vervoer en waterstaat	**132**			
Verkeer en vervoer	2.045	L/B	Voordeel	In 2026 hogere lasten (straatwerk degeneratie) en incidenteel project steinsedijk.
Overige mutaties	-51	L/B	Nadeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserves	-1.862	B	Nadeel	Incidentele reserve mutaties (degeneratie en steinsedijk)
Economie	**456**			
Economische promotie	1.217	L	Voordeel	In 2026 incidentele projecten (landbouwtransitie en regiodeal)
Economische ontwikkeling	84	L/B	Voordeel	In 2026 incidentele projecten (omgevingsprogramma woningbouw)
Overige mutaties	36	L/B	Voordeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserves	-881	B	Nadeel	Incidentele reserve mutaties (landbouwtransitie)
Onderwijs, Sport, cultuur en recreatie	**1.477**			
Media	-401	L/B	Nadeel	Hogere afschrijvingen en subsidiejaarplan
Onderwijshuisvesting	1.626	L/B	Voordeel	In 2026 hogere lasten in verband met afwaardering en sloopkosten Schoonhovens College en de Ark
Sportaccommodaties	-425	L/B	Nadeel	Hogere afschrijvingen, SPUK sport en verschuiving inhuurlasten
Sportbeleid en activering	159	L/B	Voordeel	Beeïndiging Brede Spuk en verschuiving salarislasten
Overige mutaties	-103	L/B	Nadeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserves	621	L/B	Voordeel	Incidentele reserve mutaties (afwaardering, sloopkosten scholen en storting spuk sport)
Sociaal domein	**-4.157**			
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.042	L/B	Nadeel	Verschuiving subsidiebudgetten en verhoging bijdrage GR
Toegang een eerstelijnsvoorziening	1.580	L/B	Voordeel	Verschuiving subsidiebudgetten
Arbeidsparticipatie	-280	L/B	Nadeel	Verschuiving salarislasten en indexering
Jeugd en Wmo	-565	L/B	Nadeel	Verschuiving salarislasten en indexering
WSW en beschut werk	-398	L/B	Nadeel	Verschuiving salarislasten en indexering
Overige mutaties	-184	L/B	Nadeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserves	-2.268	L/B	Nadeel	Incidentele reserve mutaties
Volksgezondheid en milieu	**-3.871**			
Afval	210	L/B	Voordeel	Lagere lasten in verband met btw toerekening
Milieubeheer	-1.320	L/B	Nadeel	Incidenteel in 2027 meer lasten duurzaamheid en CDOKE
Overige mutaties	115	L/B	Voordeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserve	-2876	L/B	Nadeeel	Incidentele reserve mutaties (vrijval diversen reserves in 2026)
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**-756**			

Programma	Verschil	L/B	Voor-/Nadeel	Toelichting
Ruimtelijke ordening	2.856	L/B	Voordeel	In 2026 Afwaardering boekwaarde Schoonhoven Noord en incidentele projecten (o.a. herbestemming gemeentekantoren)
Wonen en bouwen	635	L/B	Voordeel	In 2026 incidenteel project maatwerk wonen
Overige mutaties	-25	L/B	Nadeel	Overige kleine afwijkingen
Mutatie reserves	-4.222	L/B	Nadeel	Incidentele reserve mutaties (o.a. afwaarding boekwaarde Schoonhoven Noord)
Totaal	**202**			

Bedragen x € 1.000

Model 4: Overzicht van de geraamde incidentele lasten en baten

De gemeente moet volgens de Gemeentewet een overzicht van structureel en reëel evenwicht opnemen in de jaarrekening. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn hier nadere regels over vastgelegd.
Zowel het BBV zelf, als in de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV wordt duidelijk aangegeven dat in de begroting een limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (met bijbehorende toelichting) opgenomen moet zijn. Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig tot doel hebben.
Hieronder treft u een overzicht aan van de incidentele baten en lasten vanuit de programma's en vanuit de reserves. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Krimpenerwaard voert structurele taken uit en raamt daarvoor structurele baten en lasten in de begroting. Omdat Krimpenerwaard structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering.
- In principe zijn alle stortingen in en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard.
- Het bestempelen van incidentele baten en lasten gebeurt door middel van een consequente gedragslijn.
- Baten en lasten zijn structureel als deze voor onbepaalde tijd geraamd worden, er is geen einddatum bekend. Baten en lasten komen in aanmerking om als incidenteel aangemerkt te worden als deze voor bepaalde tijd geraamd worden, er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend.
- Na eliminatie van de incidentele baten en lasten ontstaat het structureel begrotingssaldo.

Structureel resultaat/evenwicht
De tabel geeft een volledig en eenduidig inzicht in de incidentele posten die het begrotingssaldo beïnvloeden. Hierbij geldt dat na correctie voor incidentele lasten het saldo verbetert. De correctie voor incidentele baten verslechtert het saldo. Na eliminatie van de incidentele posten ontstaat zicht op het structureel evenwicht van de begroting. Een positief structureel evenwicht betekent niet dat er ruimte is voor extra uitgaven. En een negatief structureel evenwicht betekent niet dat bezuinigd moet worden. Het structureel evenwicht geeft uitsluitend een beeld van het begrotingssaldo ná eliminatie van alle incidentele lasten, baten en reservemutaties. Hierdoor ontstaat inzicht in de robuustheid van de begroting. De achterliggende gedachte hierbij is dat een begroting waarin structurele lasten gedekt worden door incidentele baten op termijn niet houdbaar is en leidt tot een ongunstige financiële positie.

Conclusie
Na correctie van de incidentele baten, lasten en reservemutaties op het begrotingssaldo is de begroting in 2027 structureel in evenwicht. Dit betekent dat sprake is van 'structureel en reëel begrotingsevenwicht', oftewel structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2027		2028		2029		2030	
Bestuur en ondersteuning	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Vennootschapsbelasting (ivm winsten grondexploitatie)	10							
Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigingen	370		181		25			
Eenmalige project herbestemmen gemeentekantoren	80							
Storting reserves	180		150		150		150	
Onttrekking reserves		3.487		413		124		99
Verkeer, vervoer en waterstaat								
Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigingen	160							
Economie								
Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigingen	16							
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie								
Natuurontwikkeling Bergambacht West	225		75					
Eenmalig project (verstrekken bomen aan derden)	28		28					
NNN- gebiedsovereenkomst	1.500							
Sociaal domein								
Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigingen	70							
Opvang Oekrainers	131							
Doorschuiven eenmalig project opgroeien in een kansrijke omgeving	53							
Volksgezondheid en milieu								
Eenmalige subsidiebijdrage Hospice	70		30					
Nationaal isolatieprogramma	333							
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing								
Eenmalig project DIKA-terrein	383	226						
Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigingen	100							
Eenmalige project herbestemmen gemeentekantoren	150							
Lasten en baten grondexploitatie	22							
Totaal	**3.881**	**3.713**	**464**	**413**	**175**	**124**	**150**	**99**
Incidenteel saldo baten en lasten	-168		-51		-51		-51	
Totaal begrotingssaldo	-66		-5.819		-4.525		-5.105	
Begrotingssaldo structureel	**102**		**-5.768**		**-4.474**		**-5.054**	

Toelichting incidentele baten en lasten

Programma Bestuur en ondersteuning

Lasten

Vennootschapsbelasting (i.v.m. winsten grondexploitatie)
Af te dragen vennootschapsbelasting over de winsten grondexploitatie

Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigen
Betreft de kosten die gemaakt moeten worden op de voorgestelde bezuinigingen te behalen. Een toelichting op de betreffende kosten is opgenomen in paragraaf J. Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026.

Eenmalig project herbestemmen gemeentekantoren
Het betreft doorschuiven van middelen uit het jaar 2026. De vier voormalige gemeentekantoren blijven nog in gemeentelijke beheer. Voor het onderzoeken en verder uitwerken van de mogelijkheden voor de verschillende locaties is aanvullende capaciteit en expertise nodig.

Reserve mutaties:

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Winstuitname grondexploitaties	30.367			
Omgevingsplannen	50.000	50.000	50.000	50.000
WGA claims	100.000	100.000	100.000	100.000
	180.367	**150.000**	**150.000**	**150.000**

Baten

Reserve mutaties:

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Investeringssubsidie HTPC Bergvliet	27.231			
Frictiekosten	716.000	181.000	34.000	
Subsidie Hospice	70.000	30.000		
Gebiedsontwikkeling Bergambacht	75.197	75.066		
Project Dika	157.165			
Bijdrage Servicepunt Verenigingen Nederlek	4.000			
Bijdrage tennisvereniging	38.500	38.500	38.500	38.500
Tijdelijke inhuur opvang oekraine	131.000			
Projectplan bomen (ter beschikking stellen)	28.125	28.125		
Actualisatie vennootschapsbelasting	10.000			
Herbestemmen gemeentekantoren	230.000			
Ophogen grafmonumenten	21.218			
Regionale aanpak isolatie	333.000			
Saldo grondexloitatie	22.053			
Vaccinatieprogramma Hecht-GGD 2026-2027	11.000			
Verplichting voormalig personeel	60.000	60.000	60.000	60.000
Eenmalig project doorgeschoven vanuit 2026 OKO	53.202			
NNN- gebiedsovereenkomst	1.500.000			
	3.487.691	**412.691**	**132.500**	**98.500**

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat
Lasten

Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigen
Betreft de kosten die gemaakt moeten worden op de voorgestelde bezuinigingen te behalen. Een toelichting op de betreffende kosten is opgenomen in paragraaf J. Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026.

Programma Economie

Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigen
Betreft de kosten die gemaakt moeten worden op de voorgestelde bezuinigingen te behalen. Een toelichting op de betreffende kosten is opgenomen in paragraaf J. Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026.

Programma Onderwijs, sport, cultuur en recreatie
Lasten

Natuurontwikkeling Bergambacht West
Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) heeft een bedrag beschikbaar gesteld. Dit is bestemd voor de natuurontwikkeling rondom het nieuwe gemeentehuis.

Project bomenplan
Het ter beschikking stellen van een incidenteel bedrag voor het aanplanten van bomen in tuinen en op schoolpleinen.

NNN- gebiedsovereenkomst
Eenmalige bijdrage in verband met een ontwikkeling van een natuurnetwerk in het buitengebied.

Programma Sociaal Domein
Lasten

Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigen
Betreft de kosten die gemaakt moeten worden op de voorgestelde bezuinigingen te behalen. Een toelichting op de betreffende kosten is opgenomen in paragraaf J. Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026.

Opvang Oekraïners
De verlenging van de opvang van Oekraïners verzwaart de werkdruk voor team participatie, in aantal en complexiteit. Ter ondersteuning van de formatie is hiertoe tijdelijk inhuur nodig. Conform uw besluit bij de 1e Tussentijdse rapportage 2026 worden de hiertoe benodigde middelen onttrokken aan de Algemene Reserve vrij vermogen. Overschotten uit voorgaande jaren zijn hierin gestort om deze lasten op te kunnen vangen.

Doorschuiven eenmalig project opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)
Dit betreft het doorschuiven van een eenmalig project OKO vanuit 2026. De kosten betreffen eenmalige inzet van de projectleider Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) .

Programma Volksgezondheid en milieu
Lasten

Eenmalige subsidiebijdrage Hospice
Eenmalige subsidie voor de totstandkoming van een hospice.

Nationaal isolatieprogramma
Extra subsidie verdeeld over 3 jaar om inwoners te stimuleren isolatiemaatregelen te nemen en hun woning te verduurzamen.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Eenmalig project Dika terrein
Dit betreft eenmalige inkomsten en uitgaven voor de ontwikkeling van het Dika terrein.

Frictiekosten t.b.v. voorgestelde bezuinigen
Betreft de kosten die gemaakt moeten worden op de voorgestelde bezuinigingen te behalen. Een toelichting op de betreffende kosten is opgenomen in paragraaf J. Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026.

Eenmalig project herbestemmen gemeentekantoren
Het betreft doorschuiven van middelen uit het jaar 2026. De vier voormalige gemeentekantoren blijven nog in gemeentelijke beheer. Voor het onderzoeken en verder uitwerken van de mogelijkheden voor de verschillende locaties is aanvullende capaciteit en expertise nodig.

Baten en lasten
Baten en lasten strategische verwervingen en grondexploitaties
Saldi strategische verwervingen en grondexploitaties worden verrekend met een reserve.

Model 5: Nieuw beleid

Op 7 juli jl. heeft uw gemeenteraad de kadernota 2027 vastgesteld. Hierin zijn aanvragen voor de jaarschijven 2027 en verder opgenomen. Deze zijn hieronder per programma nogmaals weergegeven, inclusief de toelichtingen. De betreffende bedragen zijn in deze begroting binnen de programma's verwerkt in het onderdeel "Financieel overzicht". De investeringswensen voortkomend uit de kadernota 2027 zijn uitgewerkt in model 6 van deze begroting. De exploitatielasten die hieruit voortvloeien zijn eveneens verwerkt in de betreffende programma's.

Daarnaast is ook sprake van nieuwe aanvragen die nog geen onderdeel uitmaakten van de kadernota 2027. Dit betreft een aantal overige noodzakelijke aanpassingen. Voor investeringsaanvragen die nog niet waren opgenomen in de kadernota geldt dat deze zijn meegenomen en worden toegelicht in model 6 – Meerjarig investeringsprogramma. Ook voor de uit deze investeringen voortkomende rente- en afschrijvingslasten geldt dat ze in deze begroting zijn verwerkt in de betreffende programma's.

EXPLOITATIE

Bestuur en ondersteuning

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	-240	-240	-240	-240
Leren en opleidenbudget	-100	-100	-100	-100
Lidmaatschap P-10 gemeenten	-20	-20	-20	-20
Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek	-30	-30	-30	-30
Positionering gemeente	-222	-222	-222	-222
Beheerplan vastgoed 2027-2041	132	132	132	132
Nieuwe aanvragen	-790	-1.085	-725	-725
CP	-790	-1.085	-725	-725
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-790	-1.085	-725	-725
Totaal programma	-1.030	-1.325	-965	-965

Bedragen x € 1.000

KADERNOTA

Leren en opleidenbudget

Het is voor onze organisatie belangrijk om te investeren in de ontwikkeling van medewerkers. Volgens het A&O fonds is een percentage van 1,6 procent van de loonkosten als budget voor L&O een gemiddeld budget voor gemeenten. Het voorstel is om het budget te verhogen met € 100.000. Hiermee komt het budget dan op 1,6% van de loonsom. Er zijn twee componenten die maken dat dit nodig is: Er worden dit jaar meer kosten verwacht door trainingen in kader van de omgevingswet. Dit zijn prijzige trainingen (beperkt aantal aanbieders). En teams zijn serieuzer aan de slag gegaan met teamontwikkeling. Dit is in lijn met de visie op leren en ontwikkelen en draagt bij aan behoud van medewerkers en effectiviteit van de organisatie. .

Lidmaatschap P-10 gemeenten

De gemeente Krimpenerwaard is lid geworden van de P10: een samenwerking van 34 plattelandsgemeenten in Nederland. De speerpunten van de P10 sluiten inhoudelijk goed aan bij het toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard. Met dit lidmaatschap is het mogelijk sneller kennis uit te wisselen en is er beter toegang te krijgen tot de VNG, Rijk en EU. Dit betekent een versterking van de bestuurlijke slagkracht en netwerk van de gemeente om zo beter voor ons belang op te komen. Daarnaast biedt het netwerk "kennisuitwisseling, ontmoeting en inspiratie" en het vergroten van het netwerk van de ambtelijke organisatie. Het betreft hier alleen de lidmaatschapskosten van de P10, niet de kosten van personele inzet. Afgesproken is het lidmaatschap na 3 jaar (begin 2030) te evalueren.

Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek
Volgens de ARBO wet zijn we verplicht een PAGO frequent aan te bieden en ook frequent een Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) uit te voeren. Uit de RI&E (2024) zijn geen grote gezondheidsrisico's naar voren gekomen, tegelijkertijd moeten we voldoen aan de ARBOwet en hebben we de wens een goed werkgever te zijn. Het voorstel is daarom dat elke medewerker eens per 5 jaar recht heeft op een PAGO, vanaf komend jaar. Daarnaast zullen we de RI&E ook moeten blijven herhalen. Als we uitgaan van een totale deelname aan de PAGO van 80 % (over 5 jaar) en eens per 5 jaar een RI&E, dan betekent dit een structurele toename van 30 k aan ARBO budget. Medewerkers in functies die een grotere fysieke component hebben, denk aan de collega's van de buitendienst, kunnen indien gewenst vaker een PAGO krijgen.

Positionering gemeente
We werken aan de positionering van de gemeente, inzet op regionale samenwerking en de lobbystrategie. Hiervoor is het nodig dat we inzetten op extra capaciteit ten behoeve van strategische advisering en communicatie. Een eerste inschatting is dat dit 1,5 fte vraagt. Verwacht wordt dat deze structurele inzet zich uit zal betalen in extra inkomsten, in de vorm van subsidies.

Beheerplan vastgoed 2027-2041
In het nieuwe beheerplan vastgoed wordt rekening gehouden met een lagere toevoeging aan de voorziening dan in het vorige beheerplan.

NIEUWE AANVRAGEN

Uitwerking nieuw collegeprogramma
Vooruitlopend op de definitieve uitwerking van het collegeprogramma zijn de lasten die ermee gemoeid zijn vooralsnog geraamd binnen het programma Bestuur en ondersteuning. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 4 bij deze begroting.

EXPLOITATIE

Veiligheid

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Nieuwe aanvragen	-130	-230	-230	-230
CP	**-130**	**-230**	**-230**	**-230**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-130	-230	-230	-230
Totaal programma	**-130**	**-230**	**-230**	**-230**

Bedragen x € 1.000

NIEUWE AANVRAGEN

Uitwerking nieuw collegeprogramma
Vooruitlopend op de definitieve uitwerking van het collegeprogramma zijn de lasten die ermee gemoeid zijn vooralsnog geraamd binnen het programma Bestuur en ondersteuning. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 4 bij deze begroting.

EXPLOITATIE

Verkeer, vervoer en waterstaat

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Nieuwe aanvragen	-40	-40	-40	-40
CP	**-40**	**-40**	**-40**	**-40**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-40	-40	-40	-40
Totaal programma	**-40**	**-40**	**-40**	**-40**

Bedragen x € 1.000

NIEUWE AANVRAGEN

Uitwerking nieuw collegeprogramma

Vooruitlopend op de definitieve uitwerking van het collegeprogramma zijn de lasten die ermee gemoeid zijn vooralsnog geraamd binnen het programma Bestuur en ondersteuning. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 4 bij deze begroting.

EXPLOITATIE

Economie

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Nieuwe aanvragen	-90	-90	-90	-90
CP	**-90**	**-90**	**-90**	**-90**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-90	-90	-90	-90
Totaal programma	**-90**	**-90**	**-90**	**-90**

Bedragen x € 1.000

NIEUWE AANVRAGEN

Uitwerking nieuw collegeprogramma

Vooruitlopend op de definitieve uitwerking van het collegeprogramma zijn de lasten die ermee gemoeid zijn vooralsnog geraamd binnen het programma Bestuur en ondersteuning. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 4 bij deze begroting.

EXPLOITATIE

Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	-	-269	-269	-269
Dodenherdenking onderdeel van subsidie Cultuur	-10	-10	-10	-10
Dodenherdenking onderdeel van subsidie Cultuur (dekking exploitatie)	10	10	10	10
IDO en IDO+ toevoegen aan Begrotingssubsidie (dekking exploitatie)	91	91	91	91
IDO en IDO+ toevoegen aan Begrotingssubsidie	-91	-91	-91	-91
Indexering subsidieplafonds 2028		-269	-269	-269
Nieuwe aanvragen	-237	-93	-93	-93
Overig	**-237**	**-93**	**-93**	**-93**
Alert4You voortzetten in schooljaar 2027/2028	-185			
Indexering subsidieplafonds 2028		-41	-41	-41
Kosten uitvoering leerplicht 2027	-52	-52	-52	-52
Totaal programma	**-237**	**-362**	**-362**	**-362**

Bedragen x € 1.000

KADERNOTA

Dodenherdenking onderdeel van subsidie Cultuur (budget neutraal)
Per 2027 kunnen Oranjeverenigingen voor de kosten m.b.t. organisatie van een Dodenherdenking aanvragen via de subsidieregeling Cultuur. Voorheen werden deze kosten via het Kabinet bekostigd.

IDO en IDO+ toevoegen aan begrotingssubsidie (budget neutraal)
Per 2027 kunnen Oranjeverenigingen voor de kosten m.b.t. organisatie van een Dodenherdenking aanvragen via de subsidieregeling Cultuur. Voorheen werden deze kosten via het Kabinet bekostigd.

Indexering subsidieplafonds 2028
Bij de begrotingsraad voor de begroting 2027 zullen tevens de subsidieplafonds voor 2028 worden vastgesteld. Daarvoor moeten de huidige subsidieplafonds van 2027 worden verhoogd met een indexpercentage voor het boekjaar 2028.

NIEUWE AANVRAGEN

Alert4you voortzetten in schooljaar 2027/2028
Binnen het primair onderwijs wordt in het kader van versterking van vroegsignalering en preventie ingezet op het aanbod van Alert4You, begeleiders passend onderwijs, schoolmaatschappelijk werk en jeugdhulp. Omdat dit aanbod versnipperd is georganiseerd (verschillende aanbieders) en deels afhankelijk is van tijdelijke financiering (Alert4You), staat de continuïteit onder druk. Om de continuïteit van Alert4You te kunnen waarborgen, is het noodzakelijk om hiervoor incidenteel middelen beschikbaar te stellen voor het schooljaar 2027-2028 (tweede helft 2027 en eerste helft 2028).
In het recent gesloten Krimpenerwaard Akkoord (2026) is met de samenwerkingsverbanden primair onderwijs afgesproken om gezamenlijk te werken aan inclusief onderwijs en integrale samenwerking. Gedurende deze periode wordt ervaring opgedaan met deze integrale aanpak en worden de resultaten en ontwikkelingen gemonitord en geëvalueerd. Hiermee ontstaat ruimte om zorgvuldig te beoordelen welke meerwaarde deze werkwijze biedt voor scholen, leerlingen en ouders en/of stakeholders. Het beoogde effect is dat de focus verschuift van individuele casuïstiek naar structurele versterking van schoolteams, normalisering van verschillen tussen leerlingen en een betere samenwerking met ouders. Dit draagt bij aan een meer preventieve en duurzame ondersteuning op schoolniveau.

Kosten uitvoering leerplicht 2027
De vraag naar inzet van leerplicht neemt al meerdere jaren toe, terwijl de formatie sinds de start van de samenwerking met Bureau Leerlingzaken ongewijzigd is gebleven. De combinatie van stijgende verzuimcijfers, complexere problematiek en nieuwe wettelijke ontwikkelingen leidt tot een structureel capaciteitsknelpunt. Op basis van de formatietoets wordt voorgesteld de formatie met 0,4 fte uit te breiden (van 1,6 fte leerplichtambtenaar naar 2,0 fte). Daarmee wordt de huidige uitvoeringspraktijk versterkt en worden de wettelijke taken van verzuimaanpak en de aanvullende taken thuiszittersaanpak, preventieve inzet en Handle with Care uitgevoerd.

Indexering subsidieplafonds
De subsidies worden voor 2028 verhoogd met een indexatie van 2,9%. Omdat bij de Kadernota 2027 al rekening is gehouden met een indexatie voor subsidies 2028 van 2,6% volstaat een mutatie van € 41.003.

EXPLOITATIE

Sociaal domein

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	**-725**	**-325**	**-325**	**-325**
Eigen bijdrage Wmo	-500	-100	-100	-100
Extra capaciteit uitvoering	-225	-225	-225	-225
Uitbreiding subsidiebudget SPT	-530	-530	-530	-530
Uitbreiding subsidiebudget SPT (dekking exploitatie)	530	530	530	530
Nieuwe aanvragen	**-53**	**-111**	**-126**	**-126**
CP	**-**	**-150**	**-150**	**-150**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-	-150	-150	-150
Overig	**-53**	**39**	**24**	**24**
Subsidie 2027 Kwadraad als penvoerder van het SPT	-10	-10	-10	-10
Aanpassing Subsidiebedragen t.b.v. subsidieverlening 2027	-43	49	34	34
Ambtshalve toekennen IIT	-131	-131	-131	-131
Ambtshalve toekennen IIT	131	131	131	131
Totaal programma	**-778**	**-436**	**-451**	**-451**

Bedragen x € 1.000

KADERNOTA

Eigen bijdrage Wmo

De invoering van de inkomensafhankelijk eigen bijdrage schuift op naar 1 januari 2028. Reden is enerzijds dat het traject om de wet te wijzigen eerst controversieel was verklaard als gevolg van de kabinetswissel. Anderzijds neemt het nu meer tijd in beslag neemt dan oorspronkelijk gepland, waardoor eerst 2026 en daarna 2027 niet haalbaar blijken. Aan de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage is een uitname uit het gemeentefonds gekoppeld per 2028. Door het opschuiven van de invoering, betekent dat in de begroting een nadeel van € 500.000 in 2027 en € 100.000 in de jaren erna. Hier tegenover staat wel een lagere uitname uit het gemeentefonds. Per saldo is het budget neutraal voor de begroting.

De inkomensafhankelijke eigen bijdrage is een van de belangrijkste maatregelen om de gemeentelijke Wmo-dienstverlening beschikbaar te houden voor inwoners die hulp en ondersteuning het hardst nodig hebben en niet vanuit 'eigen kracht' kunnen organiseren.

Extra capaciteit uitvoering

De caseload Participatiewet is in twee jaar gestegen van 791 naar 940 dossiers, terwijl de complexiteit van de casuïstiek blijft toenemen. Daarnaast vragen de Participatiewet in Balans en de uitvoering van de RooO (meer in lijn met de Participatiewet, o.a. eigen bijdrage, invordering en terugvordering) om extra inzet.
De verwachting is dat het klantenbestand verder groeit door de achterstand in de taakstelling, de instroom van statushouders en de overgang van de RooO richting de Participatiewet. De huidige caseload per medewerker aan zowel de inkomens- als werkkant is te hoog, waardoor taken blijven liggen en onvoldoende kan worden ingespeeld op wetswijzigingen, klant-in-beeldgesprekken en rechtmatigheidsonderzoeken.
De aangevraagde extra formatie is noodzakelijk om nu de wettelijke taken zorgvuldig uit te voeren, maar is nog niet voldoende om ook de verwachte toekomstige groei op te vangen.

Uitbreiding subsidiebudget SPT (budget neutraal)
De inzet binnen de Integrale toegang die het SPT uitvoert alsmede de huur voor 3 locaties wordt financieel ondergebracht binnen de begrotingssubsidie. De mutatie hiervoor verloopt budgetneutraal ten laste van het budget van de Integrale Toegang.

NIEUWE AANVRAGEN

Uitwerking nieuw collegeprogramma
Vooruitlopend op de definitieve uitwerking van het collegeprogramma zijn de lasten die ermee gemoeid zijn vooralsnog geraamd binnen het programma Bestuur en ondersteuning. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 4 bij deze begroting.

Subsidie 2027 Kwadraad als penvoerder van het SPT
Voor de indexering van de subsidies is in de Kadernota 2026 een geschatte indexatie verwerkt van 1,8%. Bij de meicirculaire 2026 is de indexatie voor de begroting 2027 vastgesteld op 2,5%. Voor de subsidieregeling voor het Preventieteam geldt een afwijkende indexatie die voor 2027 3,30% bedraagt. Dit leidt tot een verhoging van de bestaande subsidie met € 84.021. Daarnaast vraagt het SPT voor de uitvoering van de activiteiten BBK en WTH (= Bereikbaarheidsdienst buiten kantooruren en opvolging van de Wet tijdelijk huisverbod) een extra subsidiebedrag van € 10.307.

Aanpassing subsidiebedragen t.b.v. subsidieverlening 2027
Om de begroting voor de subsidies in overeenstemming te brengen met de verleningen uit het Subsidiejaarplan voor 2027 moet een aantal mutaties worden doorgevoerd. Het bedrag dat uiteindelijk terugvalt in de algemene middelen wordt veroorzaakt door de vrijval van een begrotingssubsidie van een partij die zijn activiteiten staakt.

Ambtshalve toekennen IIT (budget neutraal)
Ambtshalve toekennen Individuele Inkomenstoeslag 2027 (budget neutraal). Met deze werkwijze wordt beoogd het niet-gebruik van de regeling te verminderen en de bestaanszekerheid van inwoners met een langdurig laag inkomen verder te versterken. De ambtshalve verstrekking leidt tot een hogere benutting van de regeling en daarmee tot aanvullende lasten. Voor de Individuele Inkomenstoeslag is voor 2027 een budget van € 434.608 geraamd. Dit betreft een stijging van € 131.000 ten opzichte van uitvoering van het huidige beleid. Met deze investering wordt uitvoering gegeven aan het gemeentelijk streven om inkomensondersteunende voorzieningen toegankelijker te maken voor de meest kwetsbare inwoners die daarvoor in aanmerking komen. Ruimte wordt gevonden binnen andere bestaande budgetten.

EXPLOITATIE

Volksgezondheid en milieu

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	-1.500	-	-	-
NNN- gebiedsovereenkomst	-1.500			
Uitvoering omgevingsprogramma afval en grondstoffen	-228	-228	-228	-228
Uitvoering omgevingsprogramma afval en grondstoffen (dekking tarief afvalstoffen)	228	228	228	228
Nieuwe aanvragen	-37	-37	-37	-37
Overig	**-37**	**-37**	**-37**	**-37**
Voortzetten taken Hecht GGD met inzet subsidie	-37	-37	-37	-37
Totaal programma	**-1.537**	**-37**	**-37**	**-37**

Bedragen x € 1.000

KADERNOTA

NNN-gebiedsovereenkomst
De gemeente heeft samen met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, de regie over de ontwikkeling van 2.250 hectare Natuurnetwerk Nederland samenhangende opgaven in hun buitengebied. De provincie Zuid-Holland fungeert als opdrachtgever. In 2020 zijn in een tweede addendum op de Gebiedsovereenkomst afspraken gemaakt over het risico van overschrijding van het totaalbudget van € 95,1 miljoen. Er is afgesproken dat bij een overschrijding van het budget tot € 4 miljoen 50% voor rekening is van de provincie is en 50% voor rekening van de uitvoerende partijen (gemeente 75% en hoogheemraadschap 25%). In het geval de overschrijding meer dan € 4 miljoen bedraagt, komt het meerdere ten laste van de provincie. Op basis van dit addendum heeft de gemeente sinds 2021 een risicoreservering opgenomen van € 1,5 miljoen. 2026 is naar verwachting het afrondingsjaar voor de werkzaamheden m.b.t. deze samenhangende opgaven. Het is al duidelijk dat er sprake is van een overschrijding van meer dan € 4 miljoen. In 2027 volgt de definitieve eindafrekening, waarmee de gemeente ook de overeengekomen maximale bijdrage van € 1,5 miljoen incidenteel zal moeten betalen. Financieel: Voorgesteld wordt om deze incidentele bijdrage te dekken ten laste van de Algemene reserve vrij vermogen.

Uitvoering omgevingsprogramma afval en grondstoffen (dekking via tarief afvalstoffenheffing)
De structurele middelen zijn nodig voor de uitvoering van het vastgestelde programma voor afval en grondstoffen. Hiermee geven we invulling aan de gezamenlijke opgave om de overgang naar een circulaire economie te versnellen en grondstoffen beter te behouden. De maatregelen richten zich op het terugdringen van restafval, het verbeteren van recycling en het stimuleren van hergebruik. Dit draagt niet alleen bij aan het realiseren van de beleidsdoelen, maar ook aan het beheersen van kosten voor afvalverwerking, belastingen en toekomstige heffingen. Zo wordt de financiële druk op de afvalstoffenheffing voor inwoners beperkt. De variabele tarieven voor de afvalstoffenheffing stijgen doordat er minder ledigingen zijn als gevolg van het laag frequent inzamelen. Maar de inzamelingskosten en de verwerkingskosten zullen dalen door deze maatregel en er wordt er een meeropbrengst verwacht voor o.a. PMD en papier.

NIEUW AANVRAGEN

Voortzetten taken Hecht GGD met inzet subsidie
Voor de aanvraag van de subsidie 2027 voor de aanvullende diensten van Hecht GGD zijn extra middelen noodzakelijk voor een bedrag van € 36.857. De dekking zal naar verwachting plaatsvinden vanuit de AZWA middelen. Omdat de hoogte en samenstelling van de AZWA middelen pas in het 1e kwartaal van 2027 bekend wordt en de beschikking voor subsidie al moet worden afgegeven wordt de inzet vanuit algemene middelen bekostigd. In de subsidiebeschikking aan Hecht wordt expliciet opgenomen dat het deel dat wordt gedekt uit AZWA-middelen geen structureel onderdeel vormt van de begrotingssubsidie en kan worden opgeschort als de AZWA middelen uitblijven.

EXPLOITATIE

Volkshuisvesting, leefomgeving & stedelijke vernieuwing

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Kadernota	-630	-630	-630	-630
Inhuur tbv realisatie wonen en bedrijventerreinen	-580	-580	-580	-580
Inzet van doorstromingsinstrumenten	-50	-50	-50	-50
Nieuwe aanvragen	-400	-400	-400	-400
CP	**-400**	**-400**	**-400**	**-400**
Uitwerking nieuw collegeprogramma	-400	-400	-400	-400
	-1.030	**-1.030**	**-1.030**	**-1.030**

Bedragen x € 1.000

KADERNOTA

Inhuur t.b.v. realisatie wonen en bedrijventerreinen

De gemeente Krimpenerwaard heeft de ambitie om 4.000 woningen te bouwen tot 2040. De woningbouwopgave vraagt structurele versterking van de gemeentelijke organisatie op het gebied van beleid, projectmanagement, uitvoering en ondersteuning. Richting de begroting wordt een nadere onderbouwing uitgewerkt; een eerste inschatting is dat het organisatiebreed om een substantiële uitbreiding van de formatie vraagt voor de komende 15-20 jaar. Vooruitlopend wordt voorgesteld om voor 2027-2030 € 500.000 te reserveren voor het stimuleren van woningbouw. Dit biedt de ambtelijke organisatie de flexibiliteit om te doen wat nodig is. Conform het Integrale Afstemming Projecten (IAP) blijft de lijn dat de ambtelijke inzet voor concrete projecten wordt doorgerekend aan de projectontwikkelaar.

Voor complexe ruimtelijke vraagstukken is regelmatig specialistische externe expertise nodig (bijv. kostenverhaal, onderzoek of strategisch advies). Indien hiervoor geen centraal budget beschikbaar is, wordt voorgesteld om een structureel adviesbudget van € 50.000 per jaar op te nemen.

Inzet van doorstromingsinstrumenten

Voor de uitvoering van de woonvisie is extra inzet nodig om doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Hiervoor wordt voorgesteld om structureel € 50.000 te reserveren, voor het ontwikkelen en uitvoeren (in samenspraak met de woningcorporaties) van een instrumentenkoffer. Over de exacte inhoud van deze instrumentenkoffer wordt voor de vaststelling nog overlegd met college en raad.

NIEUWE AANVRAGEN

Uitwerking nieuw collegeprogramma

Vooruitlopend op de definitieve uitwerking van het collegeprogramma zijn de lasten die ermee gemoeid zijn vooralsnog geraamd binnen het programma Bestuur en ondersteuning. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 4 bij deze begroting.

Model 6: Meerjaren investeringsplanning

A B 1)		2027	2028	2029	2030	Totaal investering t/m 2030	Dekking: - Afschrijving 2)

A						Totaal	Dekking:
	Te voteren investeringsbudgetten						
	Vanuit de kadernota 2027:						
A	Energieopslagsysteem gemeentekantoor Bergambacht	-235				-235	15
A	MJOP ICT 2027	-495				-495	div.
B	MJOP ICT 2028-2030		-500	-127	0	-627	div.
A	Wagenpark buitenruimte en handhaving 2027	-1.200				-1.200	7
B	Wagenpark buitenruimte en handhaving 2028-2030	0	-800	-550	0	-1.350	7
A	Vervanging materieel UOR 2027	-300				-300	10
B	Vervanging materieel UOR 2028-2030			-100	-190	-290	10
B	Verkeersveiligheidsmaatregelen project Capellelaan	-440				-440	40
B	Verkeersmaatregelen Tussenlanen Bergambacht	-110				-110	40
A	IBOR 2027 (Openbare verlichting)	-430				-430	div.
B	IBOR 2028-2030 (Openbare verlichting)		-430	-430	-430	-1.290	div.
A	IBOR 2027 (civiele kunstwerken)	-520				-520	div.
B	IBOR 2028-2030 (civiele kunstwerken)		-400	-400	-400	-1.200	div.
B	IHP 2.0 De Krullevaar (nieuwbouw)	-4.000				-4.000	50
B	IHP 2.0 Driestar College (renovatie)	-6.829				-6.829	25
B	IHP 2.0 Emmaschool (nieuwbouw)	-4.728				-4.728	50
B	IHP 2.0 Gemini College (renovatie)		-8.510			-8.510	25
B	IHP 2.0 De Rank (nieuwbouw)				-8.593	-8.593	50
B	IHP 2.0 De Vlieger (nieuwbouw)				-5.922	-5.922	50
B	IHP 2.0 Schoonhovens college AP (renovatie)				-13.343	-13.343	25
B	IHP 2.0 Polsstok (renovatie)				0	0	25
B	IHP 2.0 Kon. Wilhelminaschool (vernieuwbouw)				0	0	25
A	Renovatie sportvelden				-83	-83	10
A	Programma riolering (vGRP) en klimaatadaptatie 2027	-6.821				-6.821	div.
B	Programma riolering (vGRP) en klimaatadaptatie 2028-2030		-6.821	-6.821	-6.821	-20.463	div.
		-26.108	**-17.461**	**-8.428**	**-35.782**	**-87.779**	
	Nieuwe aanvragen:						
A	Veilige inrichting kruising N216 - Lekdijk Oost	-208				-208	40
A	Wokt 2.0 "Woningbouw Haastrecht en Stolwijk"	-1.319				-1.319	40
		-1.527	**0**	**0**	**0**	**-1.527**	
	Budgetten t.l.v. Voorziening						
	Vanuit de kadernota 2027:						
A	IBOR 2027	-5.098				-5.098	
B	IBOR 2028-2030		-4.973	-4.973	-4.973	-14.919	
A	Groot onderhoud vastgoedobjecten 2027	-1.465				-1.465	
B	Groot onderhoud vastgoedobjecten 2028-2030		-1.034	-2.223	-1.829	-5.086	
						0	
		-6.563	**-6.007**	**-7.196**	**-6.802**	**-26.568**	
	Totaal	**-34.198**	**-23.468**	**-15.624**	**-42.584**	**-115.874**	

1) A = investering 2027 wordt direct beschikbaar gesteld bij vaststelling van deze begroting.

   B = voor investering volgt nog een apart raadsvoorstel of investering wordt opgenomen in begroting 2028-2031.

2) Kapitaallasten en mutaties in reserves en voorzieningen zijn volledig verwerkt in de meerjarenbegroting.

Algemeen

Op 16 januari 2024 is uw raad geïnformeerd over de meerjaren investeringsplanning (hierna: MIP). Tijdens deze avond hebben wij u meegenomen in hoe we de MIP kunnen inzetten als hulpmiddel om via de kadernota en begroting jaarlijks afwegingen en keuzes te (kunnen) maken voor de inzet van de beperkt beschikbare middelen. Om het hulpmiddel goed in te zetten moeten we jaarlijks bij kadernota en begroting de MIP actualiseren, zodat we steeds meerjarig een actueel meerjarig beeld hebben.

Uitgangspunten MIP
Voor de komende jaren staan flinke investeringen op de agenda, die vragen om een goed afwegingskader en een goed inzicht in de financiële gevolgen hiervan, zowel voor de exploitatie als voor onze vermogenspositie op korte en lange termijn. Door middel van het instrument MIP houden wij inzicht in de toekomstige investeringsbehoefte van onze gemeente en de financiële consequenties daarvan. Hierbij houden wij rekening met wettelijke verplichtingen, de ambities in het collegeprogramma en (actuele) ontwikkelingen. De MIP geeft op totaalniveau en per investering in de begrotingsperiode (en voor de jaren daarna) inzicht in:

- Verwachte investeringspieken
- Liquiditeitsbehoefte (planning van uitgaven over de jaren)
- Schuldquote; totale schuld ten opzichte van batenkant van de begroting
- Lasten exploitatie; rente en afschrijving

Onderscheid technische en bestuurlijke MIP
Wij hebben u meegegeven dat we de MIP jaarlijks voor de kadernota en begroting actualiseren. Hierbij maken we een onderscheid tussen een “technische” en een “bestuurlijke” MIP. De bestuurlijke MIP kijkt 4 jaar vooruit en wordt vertaald in de kadernota en (meerjaren)begroting. De technische MIP gebruiken we om meerdere jaren vooruit te kijken en te kunnen anticiperen op toekomstige investeringspieken, (financiële) gevolgen en financieringsbehoefte.

Te voteren investeringsbudgetten

KADERNOTA

Energieopslagsysteem Bergambacht
Het nieuwe gemeentekantoor in Bergambacht wordt zonder een extern energieopslagsysteem gerealiseerd. Dit ligt in lijn met het programma van eisen voor het nieuwe gemeentekantoor. Na het vaststellen van het programma van eisen zijn er veranderingen in wetgeving en op de energiemarkt ontstaan. Gezien dat de salderingsregeling per 1-1-2027 komt te vervallen, de huidige energieontwikkeling op de energiemarkt en in het kader van netcongestie, wordt geadviseerd om naast het nieuwe gemeentekantoor een extern energieopslagsysteem in de vorm van een accupakket te realiseren. Hiervoor is een investeringsbedrag nodig van € 235.000 excl. BTW. De verwachting is dat de hiermee gemoeide jaarlijkse afschrijvingslasten kunnen worden gedekt door de jaarlijkse besparing op energiekosten als gevolg van deze investering. Dit is wel afhankelijk van energieprijzen en daadwerkelijk gebruik.

MJOP ICT 2027-2029
Dit MJOP ICT is bestemd voor ICT-hardware vervangingen. Voor de jaren 2027-2029 staan veel vervangingen op de planning. Deze investeringsbedragen zijn benodigd om deze vervangingen te realiseren.

Vervanging wagenpark 2027-2030
Conform het meerjarenvervangingsplan wordt een deel van het gemeentelijke wagenpark vervangen om de continuïteit, veiligheid en doelmatigheid van de bedrijfsvoering te borgen. Indien technisch en operationeel mogelijk gaan we over tot de aanschaf van elektrisch materieel zodat wij invulling geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen.

Vervanging materieel 2027-2030
Conform het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) zetten wij in op tijdige vervanging van materieel om continuïteit en doelmatige afschrijving te borgen. Indien technisch en operationeel mogelijk gaan we over tot de aanschaf van elektrisch materieel zodat wij invulling geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen.

Verkeersveiligheidsmaatregelen project Capellelaan in Ammerstol
Voor de toepassing van een GOW30-weginrichting in het IBOR-project Capellelaan in Ammerstol wordt een investeringskrediet van € 440.000 aangevraagd. De gemeente streeft ernaar binnen de bebouwde kom zowel op erftoegangswegen als op gebiedsontsluitingswegen een snelheidsregime van 30 km/h te realiseren. Door in dit project een 30 km/h weginrichting toe te passen, wordt werk met werk gecombineerd en wordt aangesloten bij het, nog vast te stellen, Omgevingsprogramma Mobiliteit (OPM).

Verkeersmaatregelen Tussenlanen in Bergambacht
Voor het toepassen van verkeersmaatregelen in het (IBOR-)project Tussenlanen in Bergambacht wordt een investeringskrediet van €110.000 aangevraagd. Deze maatregelen dragen bij aan het realiseren van een veilige en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte. Waar mogelijk wordt werk met werk gecombineerd, zodat de uitvoering aansluit bij de gemeentelijke ambitie om binnen de bebouwde kom een uniform en verkeersveilig snelheidsregime te hanteren. Hiermee wordt tevens aangesloten bij de beleidsrichting zoals opgenomen in het, nog vast te stellen, Omgevingsprogramma Mobiliteit (OPM).

Groot onderhoud / vervangingen Openbare verlichting 2027-2030
De aanvraag valt binnen het vastgestelde IBOR 2 beleid. De definitieve financiële consequenties worden verwerkt bij de vaststelling van het IBOR 3 en meegenomen in de begroting 2027. De vervanging wordt geactiveerd en over een periode van 25 tot 40 jaar afgeschreven. Dit leidt tot afschrijvings- en rentelasten in de exploitatie.

Vervangingen Civiele kunstwerken 2027-2030
De aanvraag valt binnen het vastgestelde IBOR 2 beleid. De definitieve financiële consequenties worden verwerkt bij de vaststelling van het IBOR 3 en meegenomen in de begroting 2027. De vervanging wordt geactiveerd en over een periode van 25 tot 40 jaar afgeschreven. Dit leidt tot afschrijvings- en rentelasten in de exploitatie.

IHP 2.0 De Krullevaar (nieuwbouw) - SCH
IHP 2.0 De Vlieger (nieuwbouw) -SCH
IHP 2.0 De Rank (nieuwbouw) - SCH
IHP 2.0 Emmaschool (nieuwbouw) - SCH
IHP 2.0 Gemini College (renovatie) - LKK
IHP 2.0 Polsstok (renovatie) - BKW
IHP 2.0 Schoonhovens college AP (renovatie) - SCH
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenerwaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten.
Jaarlijks wordt een actuele inschatting gemaakt van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin realisatie plaatsvindt. Dat is voor nu het uitgangspunt om financieel te verwerken. In de praktijk van de uitvoering van projecten zal blijken of hier afwijkingen ontstaan (vertraging / versnelling).

Bijstellen investeringen cf MJOP Sportvelden
Renovatie sportvelden conform MJOP en geldende KNVB-regels voor goedkeuring.

Programma Riolering & Klimaatadaptatie 2027-2030
Kosten t.b.v. het (middel-) groot onderhoud riolering. De kosten zijn conform het programma Riolering en klimaatadaptatie. De middelgrote onderhoudsprojecten kennen een doorlooptijd van 3 tot 5 jaar, dit afhankelijk van de omvang, impact en complexiteit. Het budget van het middelgroot onderhoud wordt gedekt middels het tarief riolering.

Programma riolering (vGRP) en klimaatadaptatie 2026-2029
Met middelgroot onderhoud riolering, zorgen we voor duurzame instandhouding van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte. De middelgrote onderhoudsprojecten kennen een doorlooptijd van 3 tot 5 jaar, dit afhankelijk van de omvang, impact en complexiteit. Het budget van het middelgroot onderhoud wordt gedekt middels het tarief riolering.

NIEUWE AANVRAGEN

Veilige inrichting kruising N216 - Lekdijk Oost
Het dijkversterkingsproject Sterke Lekdijk omvat deelproject Salmsteke-Schoonhoven (SAS), waarin de kruising N216–Lekdijk Oost vanuit het beeldkwaliteitsplan als “Special” is aangewezen. In overleg met HDSR en de provincie wordt voorgesteld om de oversteek veiliger in te richten: deze wordt dan iets zuidelijk verplaatst en voorzien van een verhoogde middengeleider, zodat fietsers en voetgangers veiliger kunnen oversteken en de route logisch aansluit richting Schoonhoven. De geraamde kosten bedragen circa € 415.000, te dekken in 2027, waarbij de provincie later haar aandeel bijdraagt.

Co-financiering WOKT 2.0 "Woningbouw Haastrecht en Stolwijk"
Voor de woningbouwlocaties Haastrecht-Zuid, Noordse Weide en Gemeentehuis Stolwijk zijn infrastructurele maatregelen nodig. Hiervoor zijn WOKT 2.0-middelen van het Rijk beschikbaar gesteld. Deze kredietaanvraag heeft betrekking op de gemeentelijke cofinanciering van deze Rijksbijdrage. De maatregelen worden de komende jaren verder uitgewerkt. De uitvoering start naar verwachting in 2030 en is mede afhankelijk van de voortgang van de woningbouw. Zodra het ontwerp en de bijbehorende kostenraming voldoende zijn uitgewerkt, wordt voor de uitvoering een definitieve kredietaanvraag aan de raad voorgelegd. De verwachting is dat in het najaar van 2026 de definitieve beschikking door de gemeente wordt ontvangen.

Budgetten t.l.v. voorziening

Bestedingen ten laste van een voorziening zijn formeel gezien een bevoegdheid van het college van B&W en hoeven niet gevoteerd te worden door de gemeenteraad. In lijn met de begrotingen van afgelopen jaren informeren wij u wel over de geplande onttrekkingen aan betreffende voorzieningen in de komende jaren.

IBOR 2027-2030
Met (middel)groot onderhoud op IBOR-gebied, zorgen we voor duurzame instandhouding van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Deze onderhoudsprojecten kennen een doorlooptijd van 3 tot 5 jaar, afhankelijk van de omvang, impact en complexiteit. Het budget van het onderhoud wordt gedekt vanuit de voorziening IBOR. De aanvraag past binnen het vastgestelde IBOR 2 beleid. De definitieve financiële consequenties worden verwerkt bij de vaststelling van het IBOR 3 en meegenomen in de begroting 2027.

Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed in 2027-2030
De gemeente beschikt over diverse, openbare en niet-openbare, gebouwen. In de begroting wordt voor deze gebouwen rekening gehouden met groot onderhoud. In het kort komt het erop neer dat er geen achterstallig onderhoud mag ontstaan. In 2026 wordt het Beheerplan Vastgoed 2027 aan uw raad voorgelegd vastgesteld. Dit vormt het beleidskader voor het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed voor de komende jaren. Op grond van het beheerplan is in 2027 een bedrag van € 1.465.000 nodig voor het verrichten van groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedobjecten.

Model 7: Geprognosticeerde balans

Omschrijving	Begroting				
	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste activa					
- Materiële vaste activa	218.039	255.481	271.985	302.918	316.967
- Immateriële vaste activa	868	816	763	710	634
- Financiële activa	16.897	16.897	16.897	16.897	16.897
Vlottende activa					
- Voorraden	1.859	2.360	2.360	2.360	2.360
- Uitzettingen < één jaar	23.298	15.000	15.000	15.000	15.000
- Liquide middelen	206	206	206	206	206
- Overlopende activa	10.335	10.335	10.335	10.335	10.335
Totaal activa (31 dec.)	**271.502**	**301.095**	**317.546**	**348.426**	**362.399**

Omschrijving	Begroting				
	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste passiva					
- Reserves	85.446	77.032	74.263	66.026	59.141
- (Nog te bestemmen) resultaat	0	-66	-5.819	-4.525	-5.105
- Voorzieningen	28.950	27.635	26.072	22.924	19.693
- Langlopende schulden	124.212	144.762	163.737	186.066	192.399
- Waarborgsommen	39	39	39	39	39
Vlottende passiva					
- Schuld < één jaar	10.255	29.093	36.654	55.296	73.632
- Overlopende passiva	22.600	22.600	22.600	22.600	22.600
Totaal passiva (31 dec.)	**271.502**	**301.095**	**317.546**	**348.426**	**362.399**

Model 8: Reserves en voorzieningen

OVERZICHT RESERVES	2026			2027			2028			2029			2030			2031
	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**
Algemene reserves	**38.431**	**11.063**	**15.616**	**33.879**	**30**	**5.674**	**28.235**	**-**	**6.074**	**22.161**	**-**	**4.525**	**17.636**	**-**	**5.105**	**12.531**
AR vrij vermogen	33.545	10.958	14.828	29.676	-	5.484	24.191	-	6.074	18.117	-	4.525	13.592	-	5.105	8.487
AR weerstandsvermogen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AR grondzaken	4.886	105	788	4.203	30	189	4.044	-	-	4.044	-	-	4.044	-	-	4.044
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rekeningresultaat***	5.572	-	5.572	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserves	**59.803**	**4.505**	**12.741**	**51.568**	**1.255**	**4.092**	**48.731**	**1.255**	**3.702**	**46.283**	**1.255**	**3.673**	**43.865**	**1.255**	**3.615**	**41.505**
Begraafplaatsen	2.238	292	191	2.339	94	113	2.320	94	90	2.324	94	89	2.329	94	89	2.334
Sociaal Domein	4.187	68	2.446	1.809	-	374	1.435	-	25	1.410	-	25	1.385	-	-	1.385
Kapitaallasten	27.751	788	1.658	26.880	150	1.108	25.922	150	1.104	24.968	150	1.096	24.022	150	1.134	23.039
Egalisatiereserve ICT	1.313	1.165	934	1.544	460	568	1.436	460	766	1.130	460	829	761	460	843	378
Personeelsbeleid	486	250	250	486	-	-	486	-	-	486	-	-	486	-	-	486
Sport	4.628	1.299	673	5.253	451	860	4.844	451	1.029	4.266	451	1.016	3.700	451	1.035	3.117
Huisvesting herindeling	3.117	-	1.029	2.088	-	264	1.823	-	261	1.562	-	261	1.301	-	200	1.101
Omgevingssplannen	894	50	88	856	50	-	906	50	-	956	50	-	1.006	50	-	1.056
Egalisatie bedrijfsvoering	283	23	80	226	-	-	226	-	-	226	-	-	226	-	-	226
Strategische verwervingen	400	-	14	386	-	-	386	-	-	386	-	-	386	-	-	386
Duurzaamheid	7.172	-	334	6.838	-	361	6.477	-	28	6.449	-	-	6.449	-	-	6.449
Tijdelijke verplaatsing bibliotheek	129	-	129	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overrente	2.755	-	434	2.321	-	384	1.938	-	339	1.599	-	297	1.302	-	255	1.047
WGA-claim	500	100	60	540	50	60	530	50	60	520	50	60	510	50	60	500
Onderwijshuisvesting	1.688	470	2.158	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebiedsprocessen	776	-	776	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Degeneratievergoeding	1.487	-	1.487	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verevening sociale woningbouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage Investering Infrastructuur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal reserves	**103.807**	**15.568**	**33.928**	**85.446**	**1.285**	**9.765**	**76.966**	**1.255**	**9.777**	**68.444**	**1.255**	**8.198**	**61.501**	**1.255**	**8.720**	**54.036**

OVERZICHT RESERVES	2026			2027			2028			2029			2030			2031
OVERZICHT VOORZIENINGEN	**2026**			**2027**			**2028**			**2029**			**2030**			**2031**
	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**	overige toe-voe-gingen	onttrek-kingen	Saldo aan het begin van het jaar**
Afkoop grafrechten	1.874	324	277	1.921	339	277	1.983	339	277	2.045	339	277	2.107	339	277	2.169
Afvalstoffenheffing	1.513	-	72	1.442	-	16	1.426	-	296	1.130	-	286	844	-	201	643
Onderhoud gebouwen	2.767	1.367	994	3.140	1.451	1.465	3.126	1.451	1.034	3.543	1.451	2.223	2.771	1.451	1.829	2.392
Pensioenen wethouders	5.483	108	25	5.567	108	25	5.650	108	25	5.733	108	25	5.817	108	25	5.900
vGRP	10.340	-	1.086	9.254	-	930	8.323	-	1.454	6.870	-	1.858	5.011	-	2.420	2.591
Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)	11.954	4.503	9.530	6.927	4.503	5.098	6.333	4.503	4.973	5.863	4.503	4.973	5.393	4.503	4.973	4.923
Reparatie uitkering WW	121	19	-	140	19	-	159	19	-	178	19	-	197	19	-	216
Egalisatie bouwleges	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verlofsparen	232	75	-	307	75	-	382	75	-	457	75	-	532	75	-	607
Legaten	85	-	-	85	-	-	85	-	-	85	-	-	85	-	-	85
Regeling Vroegtijdig Uitdiensttreding (RVU)	166	-	-	166	-	-	166	-	-	166	-	-	166	-	-	166
Totaal voorzieningen	**34.536**	**6.397**	**11.983**	**28.950**	**6.495**	**7.810**	**27.635**	**6.495**	**8.059**	**26.072**	**6.495**	**9.643**	**22.924**	**6.495**	**9.726**	**19.693**

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Onderdeel van het op grond van het besluit begroting en verantwoording (BBV) verplichte overzicht van baten en lasten is het overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In de notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV staat vermeld dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn. De bestemmingsreserve dekking kapitaallasten is hierop de uitzondering, omdat de looptijd van de ingestelde reserve gelijk is aan de afschrijvingstermijn van de geactiveerde investering. Wij beschikken over 6 kapitaallastenreserves: de dekking Reserve Kapitaallasten, de Reserve Begraafplaatsen, de Reserve Huisvesting herindeling, de Reserve Strategische verwerving, de Egalisatiereserve ICT en de Reserve Sport

Ook de mutaties aan de reserve Overrente mogen als structureel aangemerkt worden, omdat de onttrekkingen uit deze reserve in principe altijd nodig zullen zijn om de jaarlijkse kosten van de boeterente te dekken.

En is er in 2027 tevens besloten om het surplus van de Algemene Reserve structureel te onttrekken. Voor meer toelichting zie het 'Financieel Overzicht Begroting 2027-2030'.

De beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves voor de jaren 2027-2030 zijn:

	2027		2028		2029		2030	
	toe-voe-gingen	onttrek-kingen	toe-voe-gingen	onttrek-kingen	toe-voe-gingen	onttrek-kingen	toe-voe-gingen	onttrek-kingen
Begraafplaatsen (kapitaallasten)	94	91	94	90	94	89	94	89
Dekking kapitaallasten	150	1.108	150	1.104	150	1.096	150	1.134
Huisvesting herindeling (kapitaallasten)	0	264	0	261	0	261		200
Strategische verwerving (kapitaallasten)	0	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve ICT	460	568	460	766	460	829	460	843
Overrente	0	383	0	339	0	297	0	255
Sport	451	818	451	991	451	977	451	996
10% surplus algemene reserve		2.985						
Totaal	**1.155**	**6.217**	**1.155**	**3.551**	**1.155**	**3.549**	**1.155**	**3.517**

(Bedragen x € 1.000)

Overzicht mutaties reserves per programma

Mutatie reserves per programma (x € 1.000)

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Meerjarenraming 2028	2029	2030
Bestuur en ondersteuning	-12.444	-11.318	-660	-660	-660	-660
Veiligheid	-502	0	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	-9	0	0	0	0	0
Economie	-75	0	0	0	0	0
Onderwijs, Sport, cultuur en recreatie	-2.327	-1.769	-451	-451	-451	-451
Sociaal domein	-3.292	-575	0	0	0	0
Volksgezondheid en milieu	-328	-292	-94	-94	-94	-94
Volkshuisvesting, leefomgeving & sv	-2.752	-425	-80	-50	-50	-50
Totaal toevoegingen	-21.729	-14.379	-1.285	-1.255	-1.255	-1.255
Bestuur en ondersteuning	19.995	14.770	2.127	1.894	1.841	1.790
Veiligheid	0	647	0	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat	554	2.161	299	219	135	135
Economie	0	910	29	13	13	13
Onderwijs, Sport, cultuur en recreatie	1.727	3.656	2.960	1.599	1.481	1.500
Sociaal domein	211	3.035	191	25	25	0
Volksgezondheid en milieu	759	3.744	669	208	177	177
Volkshuisvesting, leefomgeving & sv	506	5.006	439	0	0	0
Totaal onttrekkingen	23.752	33.929	6.714	3.958	3.672	3.615
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**2.023**	**19.550**	**5.429**	**2.703**	**2.417**	**2.360**

Programma Bestuur en ondersteuning

Lasten

De lasten betreffen een structurele toevoeging van € 460.000 aan de egalisatiereserve ICT ter dekking van toekomstige afschrijvingslasten. Daarnaast wordt jaarlijks € 100.000 gereserveerd voor WGA-verplichtingen. Ook vindt een structurele toevoeging van € 150.000 plaats aan de reserve kapitaallasten voor de vervanging van meubilair.

Baten

De baten bestaan uit een structurele onttrekking van € 1.200.000 aan reserves ter dekking van kapitaallasten voortvloeiend uit investeringen. Daarnaast wordt in 2027 € 384.000 onttrokken aan de reserve overrente vanwege een rentevoordeel. Verder vinden onttrekkingen plaats uit de reserve bedrijfsvoering (€ 80.000 voor ICT-migratie), de WGA-reserve (€ 60.000 voor WGA-verplichtingen) en uit de algemene reserve (€ 370.000 in 2027 en € 66.000 in 2028) voor frictiekosten die samenhangen met maatregelen gericht op een structureel sluitende begroting.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Baten

De baten bestaan uit een structurele onttrekking van € 135.000 ter dekking van kapitaallasten. Daarnaast wordt incidenteel € 164.000 in 2027 en € 84.000 in 2028 aan de algemene reserve onttrokken voor frictiekosten in het kader van het realiseren van een structureel sluitende begroting.

Programma Economie

Baten

De baten omvatten een structurele onttrekking van € 13.000 ter dekking van kapitaallasten. Daarnaast worden incidenteel middelen aan de algemene reserve onttrokken voor frictiekosten die samenhangen met het realiseren van een structureel sluitende begroting.

Programma Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

Lasten

De lasten bestaan uit een structurele toevoeging van € 451.000 aan de reserve sport ten behoeve van het toekomstige onderhoud van sportvelden.

Baten

De baten omvatten een structurele onttrekking van € 1.448.000 ter dekking van kapitaallasten. Daarnaast vinden incidentele onttrekkingen plaats uit diverse reserves van € 1.642.000 in 2027 en € 142.000 in 2028 voor de uitvoering van de NNN-gebiedsovereenkomst, natuurontwikkeling in Bergambacht-West, het beschikbaar stellen van bomen en sportactiviteiten.

Programma Sociaal domein

Baten

De baten bestaan uit incidentele onttrekkingen aan de algemene reserve van € 191.000 in 2027 en € 25.000 in zowel 2028 als 2029. Deze middelen worden ingezet voor frictiekosten in het kader van een structureel sluitende begroting en voor tijdelijke inhuur ten behoeve van extra inzet voor Oekraïne-opgaven.

Programma Volksgezondheid en Milieu

Lasten

De lasten omvatten een structurele toevoeging van € 94.000 aan de reserve begraafplaatsen voor toekomstige onderhoudsinvesteringen.

Baten

Ter dekking van lasten die samenhangen met (onderhouds)investeringen op het gebied van riolering, milieu en begraafplaatsen wordt structureel € 208.000 onttrokken aan de reserve kapitaallasten en de reserve begraafplaatsen. Daarnaast worden in 2027 en 2028 middelen uit de algemene reserve onttrokken voor de subsidiebijdrage aan het Hospice. Verder wordt in 2027 € 333.000 onttrokken aan de reserve duurzaamheid voor de uitvoering van de regionale aanpak isolatie.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving & stedelijke vernieuwing

Lasten

De lasten bestaan uit een incidentele toevoeging van € 50.000 aan de reserve omgevingsplannen in 2026. Daarnaast wordt de winstneming uit grondexploitaties over de periode 2027 tot en met 2029 toegevoegd aan de algemene reserve grondzaken.

Baten

In 2027 wordt € 230.000 onttrokken aan de algemene reserve voor de herbestemming van gemeentekantoren en voor frictiekosten in het kader van een structureel sluitende begroting. Daarnaast wordt in 2027 incidenteel € 157.000 onttrokken aan de algemene reserve grondzaken voor werkzaamheden op het DIKA-terrein.

Model 9: Berekening EMU-saldo

In het besluit Begroting en verantwoording is de verplichting opgenomen dat gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en de drie jaren volgend op het begrotingsjaar.
Het EMU-saldo is het verschil tussen inkomsten en uitgaven van de overheid. Een negatief saldo geeft aan dat een gemeente in EMU-termen een tekort heeft: de uitgaven zijn groter dan de inkomsten. Een fors investeringsprogramma is de oorzaak van het negatieve EMU-saldo van de gemeente

Krimpenerwaard. Het EMU-saldo van de lokale overheden telt mee voor het saldo van de totale Nederlandse overheid.

		Begroting (bedragen x 1.000)					
		2026	2027	2028	2029	2030	
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	€ 5.619-	€ 8.480-	€ 8.522-	€ 6.943-	€ 7.466-	(+)
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	€ 33.178	€ 37.390	€ 16.451	€ 30.880	€ 13.973	(-)
3.	Mutatie voorzieningen	€ 4.098-	€ 1.315-	€ 1.563-	€ 3.148-	€ 3.231-	(+)
4.	Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	€ -	€ 501-	€ -	€ -	€ -	(-)
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	(-)
Berekend EMU-saldo		**€ 42.895-**	**€ 46.684-**	**€ 26.536-**	**€ 40.971-**	**€ 24.670-**	

BIJLAGEN

Bijlage 1 - Lijst verbonden partijen

1. OVERZICHT GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

1. Gemeenschappelijke regeling regio Midden-Holland	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De regionale samenwerking in de regio Midden-Holland gaat uit van een netwerksamenwerking. Daarbij is het uitgangspunt een versterking van de belangenbehartiging vanuit de regio.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door burgemeester J. Beenakker, in het Algemeen bestuur door S. Kovačić en J. Beenakker.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is berekend op basis van het inwoneraantal per deelnemende gemeente.
Deelnemende partijen	Deelnemers aan de Gemeenschappelijke regeling regio Midden-Holland zijn de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen, Zuidplas en Krimpenerwaard.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	De regio werkt samen in een netwerksamenwerking. Regio Midden-Holland is in 2026 begonnen aan de versterking van de regio via het oprichten van een regio-bureau, uiterlijke per januari 2027 komt alle personeel van de regio - die voorheen ondergebracht waren bij de deelnemers - in dienst bij de gemeenschappelijke regeling. 2027 is de regio nog "in transitie". Ze gaat dan werken langs drie programmalijnen, geformuleerd in de strategische agenda (vaststelling voorzien in eind 2026) In 2027 wordt de agenda vervolgens nader uitgewerkt en vertaald in een uitvoerbaar programma met bijbehorende middelen.
Financieel risico	De risico's zijn geïnventariseerd, maar niet gekwantificeerd. De regio Midden Holland heeft een eigen weerstandsvermogen van € 200.000. Het financiële risico voor de gemeente is beperkt. Naar aanleiding van de oprichting van het regiobureau worden ook de risico's opnieuw beoordeeld en gekwantificeerd.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2027 31/12/2027	€731 €731
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2027 31/12/2027	€1.419 €1.533
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*34%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*32%*
Financieel resultaat 2025		€403
Omvang weerstandsvermogen		€200
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€573

2. Hecht	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Leiden
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Hecht, met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden en het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH) Hollands Midden, heeft als doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden.
Vertegenwoordiging in de partij	Het Algemeen Bestuur van Hecht bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 deelnemende gemeenten. Namens de gemeente Krimpenerwaard heeft wethouder H.C. Bultman zitting in het Algemeen Bestuur van Hecht.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is opgebouwd uit een bijdrage per inwoner en een bijdrage per kind. De kosten voor aanvullende taken, zoals logopedie en huisvesting worden apart in rekening gebracht door Hecht.
Deelnemende partijen	18 gemeenten in de regio Hollands Midden.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Veiligheid Onderwijs Sociaal domein Volksgezondheid en Milieu.
Actuele opgaven van de verbonden partij	Hecht bestaat uit: - Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden (GGD) - Regionale Ambulancezorg Voorziening Hollands Midden (RAV) - Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden (ZVH) Inhoudelijke thema's van Hecht beslaan een breed terrein en richten zich onder andere op: - de Jeugdgezondheidszorg, zoals het Rijksvaccinatieprogramma en Stevig Ouderschap - activiteiten in het kader van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) - het bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling - CJG dienstverlening - Maatschappelijke Zorg, zoals de opvang van verwarde personen
Financieel risico	Ten opzichte van eerdere jaren is het weerstandsvermogen van Hecht substantieel toegenomen, mede door het Herstelplan Eigen Vermogen. Daarnaast heeft Hecht de risico's lager gewaardeerd dan in de voorgaande jaren. De risico's die door Hecht zijn geïnventariseerd zijn: Primaire taken (€ 500.000) - Het verlies van aanvullende opdrachten. - Omzetverlies en mogelijke imagoschade door onjuiste registraties in systemen. - Onzekerheid over de structurele financiëring van de Versterking Infectiebestrijding en Pandemische paraatheid (VIP). Informatiemanagement (€ 250.000) - Noodmaatregelen bij geconstateerde doorbraak digitale beveiligde systemen (cyber security). Financiën (€ 3.300.000) - Verschillen tussen de extra inkomsten door inflatie en cao worden niet direct gedekt door de gemeenten. - Vaste kosten organisatie betaald uit variabele subsidie-opbrengsten. - Begroting op reële kosten en niet op een eind loonschaal. - Frictiekosten die gemaakt worden maar niet door de gemeenten worden vergoed. De risico's leiden tot een totaal benodigde weerstandscapaciteit van € 4.050.000. De weerstandscapaciteit betreft € 3.738.000 en is daarmee nog niet voldoende. Hierdoor is een aan de gemeentelijke bijdrage evenredig risico van € 22.000 in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de opgenomen.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2027 31/12/2027	€5.023 €6.308
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2027 31/12/2027	€52.495 €52.739
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*9%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*11%*
Financieel resultaat 2025		€ 3.489
Omvang weerstandsvermogen		€6.308
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€4.396

3. Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH)	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De Omgevingsdienst Midden Holland streeft er naar een bijdrage te leveren aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. De omgevingsdienst is uitvoerder van de wettelijke milieutaken, vergunningverlening en handhaving van bedrijven en ook belast met de controle en toetsing van specialistische milieu- en veiligheidsaspecten. Zo ook ten aanzien van ruimtelijke projecten. Hoewel ODMH ook taken op het gebied van bouw- en woningtoezicht uitvoert, maakt onze gemeente daar geen gebruik van. Wel zijn de wettelijke basistaken op het gebied van (asbest)sloop bij de ODMH ondergebracht.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door wethouders S. Kovačić en D. van Sluis. Wethouder S. Kovačić heeft zich tevens beschikbaar gesteld voor deelname aan het dagelijks bestuur.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is opgebouwd uit het aantal en soort diensten dat wordt afgenomen.
Deelnemende partijen	De provincie Zuid-Holland en de gemeenten: Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Volksgezondheid en Milieu
Actuele opgaven van de verbonden partij	De ODMH is een regionale uitvoeringsdienst, die de wettelijke milieutaken uitvoert voor de gemeente Krimpenerwaard. De ODMH doet dit aan de hand van een door het AB ODMH goedgekeurd productenboek en een door het college goedgekeurd jaarprogramma. Jaarlijks legt de ODMH met een productierapportage verantwoording af aan de gemeente over de taakuitvoering in het voorgaande jaar. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De invoering en implementatie van deze wet gaat nog een aantal jaren door en geeft onzekerheden over nieuwe en/of veranderende taken voor de ODMH en de eventuele financiële gevolgen daarvan. Met name rond het maken en uitvoeren van omgevingsplanregels en het actualiseren van beleid op milieuthema's speelt de ODMH een belangrijke rol voor de gemeente. Per 1 januari 2027 gaat de ODMH werken met een nieuwe uitvoerings- en handhavingsstrategie voor vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering (VTHA). Deze Nota VTHA 2027-2030 is ontwikkeld conform de in het InterBestuurlijk Programma VTH (IBP VTH) opgestelde handreiking Regionale BeleidsCyclus en bevat de focuspunten voor de komende jaren. Onder de noemer Samen Sterker werken de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten steeds intensiever samen. Door kennis, capaciteit en instrumenten te bundelen kunnen de taken op het gebied van VTHA effectiever en toekomstbestendiger worden uitgevoerd. De samenwerking vindt plaats zonder extra belasting in de begroting van de ODMH. Vanwege de Kaderrichtlijn water (KRW) die per 2027 ingaat en vanwege aandacht voor zeer zorgwekkende stoffen verwacht de ODMH dat het toezicht op indirecte lozingen van bedrijfsafvalwater met name voor gemeenten meer inzet gaat vragen in de komende jaren.
Financieel risico	We zien ODMH voor een uitdaging staan. We willen graag dat ze werken aan de uren die contractueel overeengekomen zijn. Anderzijds ook binnen een bepaald budget en conform de bezuinigingstaakstelling. Ook deze dienst heeft te kampen met de gevolgen van de krapte van de arbeidsmarkt. We zien weliswaar een kanteling (dat er meer personeel wordt aangenomen) maar de afhankelijkheid van inhuur (tegen een hoger tarief) blijft aanwezig om de taken wel uit te kunnen voeren. Het sturen op de onder- en overbesteding blijft hierdoor een risico en aandachtspunt. Het totaal benodigde weerstandsvermogen wordt door de ODMH geschat op € 1.427.000. Omdat een deel van het rekeningresultaat van 2025 van ODMH is toegevoegd aan de algemene reserve van ODMH is het niet noodzakelijk om in de begroting van de gemeente rekening te houden met een additioneel risico voor de gemeente.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€2.385
begrotingsjaar	31/12/2027	€2.045
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€8.556
begrotingsjaar	31/12/2027	€8.740
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*22%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*19%*
Financieel resultaat 2025		€910
Omvang weerstandsvermogen		€1.451
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€2.885

4. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Hollands Midden	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Leiden
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de VRHM zijn vastgesteld in de Wet Veiligheidsregio's en in de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Hollands Midden. Het gaat hierbij om de volgende taken, die namens de achttien deelnemende gemeenten worden uitgevoerd: meldkamerfunctie voor brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening; risicobeheersing; rampenbestrijding en crisisbeheersing; GHOR; coördinatie gemeentelijke crisisbeheersing (bevolkingszorg); brandweerzorg. De VRHM is hiermee in feite een uitvoeringsorganisatie voor deze taken van de gemeenten. Deze taken voert zij uit voor de veiligheid en continuïteit van de samenleving in de regio en haar 814.000 inwoners.
Vertegenwoordiging in de partij	Burgemeester J. Beenakker is lid van het Algemeen Bestuur VRHM
Omvang van financieel belang	Bijdrage is gebaseerd op de zogenaamde “Cebeonnorm”. Deze norm is opgebouwd vanuit een aantal onderdelen waaronder inwoneraantal, aantal huishoudens etc.
Deelnemende partijen	Er zijn 18 deelnemende gemeenten.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Veiligheid
Actuele opgaven van de verbonden partij	In de Wet veiligheidsregio's is bepaald dat het bestuur van een veiligheidsregio ten minste eenmaal in de vier jaar een Regionaal Beleidsplan, een Regionaal Risicoprofiel en een Regionaal Crisisplan vaststelt. Het Regionaal Beleidsplan bevat een aantal wettelijk verplichte onderdelen, zoals een oefenbeleidsplan. Daarnaast kan de veiligheidsregio zelf een aantal prioriteiten bepalen. Voor VRHM zijn drie prioriteiten benoemd: versterking van de gemeentelijke kolom, samenwerking met vitale partners en informatievoorziening. Het Regionaal Beleidsplan is mede gebaseerd op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld Regionaal Risicoprofiel. Een van de grote maatschappelijke ontwikkelingen waar de VRHM zich op richt is de versterking van de weerbaarheid en bedrijfscontinuititeitsmanagement. Vanwege de geopolitieke situatie en bijbehorende spanningen, de toename van extreem weer en dergelijke dienen rijk, regio en gemeente zich voor te bereiden op diverse scenario's.
Financieel risico	De Veiligheidsregio benoemt de volgende risico's: - Meerkosten die samenhangen met de taken van de veiligheidsregio (€ 550.000) - Cyber- en digitale verstoringen (€ 410.000) - Onvoorziene juridische claims (€ 300.000) - Landelijke regeling PTSS (€ 250.000) - Mogelijke frictiekosten als gevolg van bezuinigingstaakstelling op formatiekrimp. Omdat het tot op heden is gelukt deze krimp op te vangen binnen de exploitatie, neemt de Veiligheidsrisico hier geen bedrag voor op. - Krapte op de arbeidsmarkt en een tekort aan gekwalificeerd, deskundig en ervaren personeel (€ 280.000) - Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) (€ 130.000) Bij de kwantificering van deze risico's is rekening gehouden met zowel de kans op het voordoen van gebeurtenissen, als met de impact hiervan. Het totaal aan risico's wordt geschat op € 1.921.000. De weerstandscapaciteit bedraagt € 1.905.000, waardoor er een zeer beperkt risico voor de deelnemende gemeenten overblijft.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€8.071
begrotingsjaar	31/12/2027	€6.684
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€76.573
begrotingsjaar	31/12/2027	€77.245
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*10%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*8%*
Financieel resultaat 2025		€ 2.019
Omvang weerstandsvermogen		€1.921
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€4.468

5. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het SVHW verzorgt voor de deelnemers de volgende werkzaamheden: · de heffing en invordering van lokale belastingen; · de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken; · de administratie van vastgoedgegevens; · het verstrekken van de vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden. Tevens verzorgt het SVHW de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en de uitvoering van de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB).
Vertegenwoordiging in de partij	Elke deelnemende gemeente heeft 1 stem en het waterschap heeft 2 stemmen. De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door wethouder L.G.I. Barth.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op het aantal objecten (vastgoedinformatie & WOZ-administratie), aantal aanslagen (heffing belastingen) en aantal biljetten (invordering).
Deelnemende partijen	De deelnemers zijn: 13 gemeenten en 1 waterschap.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Bestuur en Ondersteuning Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Actuele opgaven van de verbonden partij	SVHW heeft de ambitie om zijn deelnemers te blijven interesseren en te binden door: de basis verder te versterken en de dienstverlening verder te optimaliseren; de deelnemers verder te ontzorgen door het breder aanbieden van het huidige takenpakket en meerwaarde te bieden door het ter beschikking stellen van de aanwezige informatie voor beleidsbepaling en sturing op de uitvoering. Aantal bezwaarschriften zijn dit jaar weer toegenomen, onder meer door agressieve reclame van no-cure no-pay bureaus.
Financieel risico	De grootste risico's die door het SVHW zijn geïdentificeerd zijn: - Uitval van de dienstverlening of het lekken van informatie door ICT-problematiek. - Personele problemen door ziekte of vertrek - Bezwaarschriften en beroepsprocedures Daarnaast onderkent het SVHW verschillende andere kleinere risico's. Het totaal aan risico's wordt op € 712.000 geschat. De grootste risico's die door het SVHW zijn geïdentificeerd zijn: - Uitval van de dienstverlening of het lekken van informatie door ICT-problematiek. - Personele problemen door ziekte of vertrek - Bezwaarschriften en beroepsprocedures Daarnaast onderkent het SVHW verschillende andere kleinere risico's. Het totaal aan risico's wordt op € 712.000 geschat. De weerstandscapaciteit van het SVHW is met € 700.000 licht onvoldoende waardoor in de begroting van de gemeente Krimpenerwaard rekening wordt gehouden met een aan de gemeentelijke bijdrage evenredig risico van € 1.000.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€1.864
begrotingsjaar	31/12/2027	€1.864
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€2.462
begrotingsjaar	31/12/2027	€2.350
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*43%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*44%*
Financieel resultaat 2025		€2.476
Omvang weerstandsvermogen		€700
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€958

6. Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Krimpen aan den IJssel
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het IBKW verleent civiel technische adviezen en ingenieursdiensten waar het gaat om de aanleg, onderhoud en beheer van de openbare ruimte, met name wegen en riolering.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het bestuur vertegenwoordigd door wethouder J. Groen. (voorzitter).
Omvang van financieel belang	De bijdrage wordt berekend op basis van een uurtarief en het aantal af te nemen uren. Voor 2027 is het uurtarief € 103,29
Deelnemende partijen	De deelnemers zijn de gemeente Krimpen aan den IJssel en de gemeente Krimpenerwaard.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Verkeer, vervoer en waterstaat Volksgezondheid en Milieu
Actuele opgaven van de verbonden partij	Er zijn twee opgaven te onderkennen. Dit zijn het actualiseren van de dienstverleningsovereenkomst en de huisvesting. Het IBKW is vanaf 2022 gehuisvest in het voormalige Rabobankkantoor. Dit pand wordt gehuurd van de gemeente Krimpen aan den IJssel voor een periode van 12 maanden met een optie tot een verlenging.
Financieel risico	Door het IBKW worden de volgende risico's benoemd: - Snel verloop als gevolg van schaarste technisch personeel. - Gevolgen energietransitie op de voortgang van de civiele projecten. - Gevolgen mondiale ontwikkelingen op de kosten van arbeid Voor het dekken van deze risico's steunt het IBKW volledig op de gemeenten, het IBKW heeft geen algemene reserve. De risico's zijn echter niet gekwantificeerd door het IBKW. Daardoor is het niet mogelijk om een risico in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op te nemen.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€1.066
begrotingsjaar	31/12/2027	€1.059
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€577
begrotingsjaar	31/12/2027	€577
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*65%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*65%*
Financieel resultaat 2025		€0
Omvang weerstandsvermogen		€0
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€1.921

7. Groenalliantie	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Schiedam
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De Groenalliantie is in de Krimpenerwaard eigenaar van de recreatiegebieden Krimpenerhout, Loetbos, speelpolders en nog wat andere kleine gebieden (totaal 455HA). Zij ontwikkelt en beheert deze gebieden. Ook verzorgt zij het beheer en onderhoud van de routenetwerken. Totaal is de Groenalliantie eigenaar van 807 HA natuur en recreatiegrond.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door wethouder S. Kovačić en in het algemeen bestuur door wethouder L.G.I. Barth en S. Kovačić.
Omvang van financieel belang	De deelnemersbijdrage voor 2025 is € 452.000 dit is 11% van de begroting. Voor de komende jaren wordt naast de gebruikelijke indexering geen aanpassing verwacht.
Deelnemende partijen	Deelnemers aan de Groenalliantie zijn de gemeenten Bodegraven- Reeuwijk, Gouda, Krimpen aan den IJssel, Krimpenerwaard en Waddinxveen.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Sport, cultuur en recreatie
Actuele opgaven van de verbonden partij	Het Algemeen Bestuur van Groenalliantie Midden-Holland e.o. het programma Groen voor iedereen 2030 vastgesteld, inclusief een investeringsagenda. Het bestuur zet met dit plan de koers uit voor de komende 10 jaar als vervolg op de omvangrijke en het succesvolle Programma Kwaliteitsimpuls Groenalliantie in de groengebieden.
Financieel risico	De provincie is per 1 januari 2018 uitgetreden uit de verbonden partij Groenallantie. Door de uittreding van de provincie was er een onzekerheid voor de (structurele) financiële bijdrage ná 2025. Het risico is betiteld als hoog en gekwantificeerd op € 1,2 miljoen per jaar. Voor het begrotingsjaar 2026 en 2027 denkt Groenalliantie het tekort te dekken uit de egalisatiereserve provinciale bijdrage en door taakstellende bezuinigingen. Voor 2026 is dit risico dus nog niet relevant voor de weerstandscapaciteit. Voor niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten, wat leidt tot € 64.000. Inmiddels is bekend dat de provincie voor de jaren 2026-2029 ca. € 1,5 miljoen per jaar bijdraagt. De hieruit afgeleide benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 64.000. Het weerstandsvermogen dat de gemeenschappelijke regeling aanhoudt is toereikend, zodat in de gemeentelijke begroting geen aanvullend risico opgenomen hoeft te worden.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€10.604
begrotingsjaar	31/12/2027	€10.348
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€2.621
begrotingsjaar	31/12/2027	€2.937
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*80%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*78%*
Financieel resultaat 2025		€16
Omvang weerstandsvermogen		€2.400
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€452

8. Streekarchief Midden Holland	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het Streekarchief Midden-Holland is belast met de uitvoering van de gemeentelijke taken in het kader van de archiefwet. Dit houdt in het instandhouden van de archiefbewaarplaats de dienstverlening in de studiezaal en het bevorderen van de plaatselijke en regionale geschiedbeoefening. Het beheren en ter beschikkingstellen van de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden en het aanstellen van de streekarchivaris. Daarnaast belast met het toezicht op het beheer van de nog niet naar de archiefbewaarplaatsen overgebrachte archiefbescheiden die nog bij de deelnemende gemeenten berusten.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door wethouder J. Groen en H.C. Bultman. Het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is opgebouwd uit een bedrag per inwoner en een bedrag per strekkende meter in gebruik zijnde archief.
Deelnemende partijen	Deelnemers aan het Streekarchief zijn de gemeenten Gouda, Krimpen a/d IJssel, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	Het jaar 2027 zal naast de reguliere werkzaamheden van het beheren van de archiefbewaarplaats en het beschikbaar stellen van archieven en in het teken staan van de verdere ontwikkelingen van een digitale archiefbewaarplaats “een e-depot”. In de nieuwe archiefwet, die op 1 januari 2027 inwerking treedt, is geregeld dat de te bewaren overheidsinformatie na een periode van 10 jaar openbaar dient te zijn. Gevolg hiervan is dat informatie eerder moet worden overgebracht naar een archiefbewaarplaats om van daaruit openbaar toegankelijk te zijn. Voor de gemeente betekent dit dat uiterlijk 2036 er een voorziening moet zijn waarin deze digitale informatie duurzaam wordt opgeslagen en beheerd. De aanschaf van de e-depotvoorziening is afgerond en is er gestart met pilotprojecten voor het opnemen van diverse digitale informatie objecten (de videotulen en de bouw/omgevingsvergunningen) Deze pilotprojecten bevinden zich in een afrondende fase. De kennis en ervaringen die hierbij zijn opgedaan vormen de basis voor de vervolgstappen. Uiteindelijk zullen de opgenomen archieven digitaal ter inzage zijn via de website van het Streekarchief. Het beheer van het gezamenlijke e-depot zal vooralsnog bij het Streekarchief worden uitgevoerd. Hiervoor zijn, in samenspraak met de deelnemers, aanlevervoorwaarden digitaal archief opgesteld. Deze aanlevervoorwaarden zorgen voor een efficiënte werkwijze volgens de wettelijke normen. Omdat kennis en ervaring noodzakelijk is voor een succesvolle overdracht van digitale overheidsinformatie is het daarom zinvol om door te gaan met het op doen van ervaringen
Financieel risico	De door het Streekarchief geïnventariseerde risico's zijn: - Wettelijke ontwikkelingen en vraagstukken - Personele calamiteiten (ziekteverzuim en uitstroom) - Materiële calamiteiten (verlies, diefstal of schade van documenten) - Organisatorische veranderingen zoals uittreding van deelnemers - ICT-gerelateerde risico's - Datalekken - Leverancierssknelpunten Het Streekarchief schat de benodigde weerstandscapaciteit in op € 192.600. De capaciteit bedraagt € 172.000 en is daarmee onvoldoende. Daarom wordt een (aan de gemeentelijke bijdrage evenredig) risico van € 5.000 in de begroting van de gemeente opgenomen.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€336
begrotingsjaar	31/12/2027	€330
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€340
begrotingsjaar	31/12/2027	€310
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*50%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*52%*
Financieel resultaat 2025		€41
Omvang weerstandsvermogen		€172
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€467

9. Werkvoorzieningschap Promen	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De doelstelling van Promen is het bieden van zinvol werk met maximale ontwikkelmogelijkheden aan mensen met een indicatie Wet Sociale Werkvoorziening. Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk van de ca. 1.200 medewerkers extern bij reguliere werkgevers gaan werken in functies die aansluiten bij hun capaciteiten, ervaring en ambities. Daarnaast biedt Promen dienstverlening in het kader van de Participatiewet (beschut werk, garantiebaan, Participatiewet-routes), deze activiteiten worden uitgevoerd onder de bv Prowork.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door wethouder S. Kovacic.
Omvang van financieel belang	Het gehele WSW-budget wordt overgedragen aan Promen en eventuele tekorten worden verdeeld naar rato van het aandeel van de gemeente (voor de Krimpenerwaard geldt een aandeel van 12,4%). Daarnaast wordt via inbesteding dienstverlening in het kader van de Participatiewet ingekocht.
Deelnemende partijen	Deelnemers van Promen zijn de gemeenten Alphen aan de Rijn, Capelle aan den IJssel, Gouda, Krimpen aan den IJssel, Waddinxveen, Zuidplas en Krimpenerwaard.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Sociaal Domein
Actuele opgaven van de verbonden partij	Promen heeft in 2018 een financiële en juridische scheiding aangebracht in de dienstverlening Sociale Werkvoorziening (SW) en dienstverlening Participatiewet (PW). De deelnemende gemeenten continueren de gezamenlijke SW-dienstverlening onder de gemeenschappelijke regeling. Voor de PW-dienstverlening is Prowork opgericht. Met Prowork kunnen gemeenten via een één-op-één relatie vraaggerichte re-integratieactiviteiten (inclusief nieuw beschut werk) inkopen. Deze bedrijfsvoering wordt uitgevoerd tot en met 2025. In 2025 wordt het hoofdlijnenbesluit met Promen tegen het licht gehouden. Daarbij worden ook de kaders voor ontwikkelbedrijven vanuit het Rijk meegenomen.
Financieel risico	Promen heeft in de begroting de volgende risico's geïdentificeerd: - Klant- en marktgerelateerde risico's - Risico's als gevolg van wet- en regelgeving, zoals cao's, het minimumloon, sociale lasten, etc. Promen schat de totaal benodigde weerstandscapaciteit op € 1,9 miljoen. De weerstandscapaciteit is hier gelijk aan, waardoor het niet nodig is om in de begroting een additioneel risico voor de gemeente op te nemen.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€3.207
begrotingsjaar	31/12/2027	€3.414
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€6.069
begrotingsjaar	31/12/2027	€5.779
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*35%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*37%*
Financieel resultaat 2025		€ 206
Omvang weerstandsvermogen		€1.900
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€3.194

10. Jeugd en Wmo Midden-Holland	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De regeling heeft als doel een doelmatig regionaal zorg- en ondersteuningsaanbod voor de inwoners van Midden-Holland te organiseren en de kwaliteit, continuiteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van het zorg-en ondersteuningsaanbod te waarborgen. Verder ondersteund zij de gezamenlijke gemeenten bij het opstellen van kaderstellend beleid op dit gebied, door het organiseren van het overleg tussen de deelnemers en door uitvoering te geven aan het door gemeenten vastgestelde beleid.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Dagelijks bestuur vertegenwoordigd door wethouder I. Bultman. In het Algemeen Bestuur vertegenwoordigen wethouder I. Bultman en L.G.I. Barth de gemeente Krimpenerwaard.
Omvang van financieel belang	In 2027 bedraagt het financieel belang € 2.775.000
Deelnemende partijen	De deelnemers van de GR JW zijn de gemeenten Gouda, Zuidplas, Waddinxveen, Bodegraven-Reeuwijk en Krimpenerwaard.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Sociaal Domein
Actuele opgaven van de verbonden partij	Per 1 januari 2025 is de GR Jeugd en Wmo Midden-Holland in werking getreden. is Zij bouwt voort op de samenwerking in regioverband vanaf 2013. In 2026 verschuift de focus van de opbouw van een zelfstandige organisatie, implementatie van de inkoop 2024 en gemaakte contractafspraken met zorgaanbieders met oog voor het borgen van een dekkend zorglandschap naar • Het onderhouden van de contracten en bewaken van de kwaliteitsafspraken met zorgaanbieders, zodat de inwoners van de regio Midden-Holland de zorg kunnen krijgen die zij nodig hebben; • De doorontwikkeling naar een kwalitatief hoogwaardige en duurzame organisatie; • Verder ontwikkelen van regionaal beleid, zodat de regio Midden-Holland door samenwerking de zorgketen voor inwoners kan versterken; • Een brede implementatie van data-gedreven werken, waarmee de opdrachtgevende gemeenten meer grip en sturing krijgen op de kwaliteit en effectiviteit van ingekochte zorg. In 2025 vindt de evaluatie plaats van de huidige regiovisie (Scherper aan de Wind), waarna in 2026 een nieuwe visie wordt geformuleerd en aan de raad wordt aangeboden.
Financieel risico	De GR Jeugd en WMO benoemt de volgende risico's: - Loon- en prijsontwikkelingen. - Meer personele inzet nodig dan ingeschat en capaciteit die niet kan worden ingevuld door krapte op de arbeidsmarkt. - Kosten programma Maatschappelijke Zorg zijn onzeker door open-einde karakter en uitvoeringsafhankelijkheden (instroom, verblijfsduur en uitstroom). - Rijksbudgetten Maatschappelijke Zorg kunnen onvoldoende zijn voor alle taken, mede doordat onderdelen niet worden geïndexeerd. - Programma Regionaal Zorgaanbod kent onzekerheid over de structurele bekostiging. - Programma Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord is afhankelijk van Rijksmiddelen waarvan omvang en verdeelsleutels voor 2027 nog niet zijn uitgewerkt. - Programma Transformatiemiddelen IZA kent voorschotbepaling met eindafrekening, indien KPI's niet gerealiseerd wordne kunnen correcties ontstaan. De totale benodigde weerstandscapaciteit wordt door de GR geraamd op 15% van de totale kosten per programma. Voor het programma Maatschappelijke Zorg is een bestemmingsreserve beschikbaar die het risico voor dit programma (€ 4 miljoen) voldoende afdekt. Voor de overige programma's bedraagt het risico gezamenlijk € 3 miljoen. Hiervoor heeft de GR Jeugd en WMO geen reserve beschikbaar. Dit betekent dat het risico volledig voor rekening van de deelnemende gemeenten komt. Voor de gemeente Krimpenerwaard leidt dit tot een risico van € 668.000 (evenredig aan de gemeentelijke bijdrage) dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting wordt opgenomen.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€6.447
begrotingsjaar	31/12/2027	€8.170
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2027	€500
begrotingsjaar	31/12/2027	€500
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2027		*93%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2027		*94%*
Financieel resultaat 2025		€ 4.644
Omvang weerstandsvermogen		€0
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2027		€2.775

2. VENNOOTSCHAPPEN/STICHTINGEN

1. Cyclus NV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda (postadres) / Moordrecht (bezoekadres).
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Cyclus is belast met de inzameling en (aanbesteding van) verwerking van huishoudelijke grondstoffen en afval en het beheer van inzamelmiddelen voor 9 gemeenten in de regio Midden-Holland en Rijnstreek. Vanaf 2019 zijn 3 niet-aandeelhoudende gemeenten aan het dienstverleningsgebied toegevoegd.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door de wethouders S. Kovačić (GrondstoffenPlatform-Bestuurlijk) en L.G.I. Barth (Algemene Vergadering Aandeelhouders).
Omvang van financieel belang	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. De gemeente Krimpenerwaard heeft 69.752 aandelen (14,4%) in haar bezit met een nominale waarde van € 488.264, gebaseerd op € 7 per aandeel, nominaal.
Deelnemende partijen	Cyclus is een overheids- N.V. Een 9-tal gemeenten in de Regio's Midden-Holland en Rijnstreek is aandeelhouder. De onderneming wordt geleid door een directeur. Deze directeur staat onder toezicht van een uit vier leden bestaande Raad van Commissarissen.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Volksgezondheid en Milieu
Actuele opgaven van de verbonden partij	Cyclus heeft drie hoofdtaken: · Inzameling van huishoudelijke grondstoffen en afval; · Aanbesteding van de verwerking van ingezamelde grondstof- en afvalstromen; · Onderhoud en beheer van inzamelmiddelen. Gemeente Krimpenerwaard heeft voor bovenstaande taken een vijfjarige dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Cyclus (2018-2022), stilzwijgend verlengd, met een opzegtermijn van 2 jaar. In 2020 is de DVO collectief voor en door de deelnemende gemeenten aangepast. In 2024 is de DVO opnieuw collectief door de aandeelhoudende gemeenten beoordeeld. Uitkomst hiervan is het voornemen een nieuw af te sluiten DVO Deel A, B en C per 1 januari 2025. Op 15 juli 2024 is Arno van Haasterecht aangetreden als nieuwe directeur, opvolger van Linda Boot.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€14.156
	31/12/2025	€19.194
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€24.695
	31/12/2025	€28.779
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2025		*36%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2025		*40%*
Financieel resultaat 2025		*€2.040*

2. Oasen NV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Oasen is een drinkwaterbedrijf met als kernactiviteiten de winning, productie en levering van kwalitatief goed drinkwater aan particulieren en bedrijven. De voorzieningsgebieden liggen in het oostelijke deel van Zuid-Holland
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door wethouder J. Groen.
Omvang van financieel belang	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. De gemeente Krimpenerwaard heeft 56 aandelen van een totaal aan aandelen van 2.500. De nominale waarde van deze 56 aandelen bedraag € 455 per aandeel wat neerkomt op een bedrag van € 25.480. De afgelopen jaren heeft er geen winstuitkering plaats gevonden.
Deelnemende partijen	21 Gemeenten in de regio's Midden-Holland, Rijnstreek en Drechtsteden zijn aandeelhouder.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	Oasen investeert in robuustheid, capaciteit, waterbesparing en weerbaarheid.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€136.041
	31/12/2025	€149.991
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€263.335
	31/12/2025	€279.788
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2025		*34%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2025		*35%*
Financieel resultaat 2025		*€13.950*

4. Stedin NV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De aanleg, het beheer en onderhoud van gas- en elektriciteitsnetten en het transport van gas en elektriciteit naar ca. 2,3 miljoen klanten.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door wethouder S. Kovačić. In de algemene vergadering van aandeelhouders staat het stemrecht gelijk aan het aandelenpercentage.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard bezit 28.131 gewone en 4.510 cumulatief preferente aandelen met een nominale waarde van € 100 per aandeel.
Deelnemende partijen	61 gemeenten, 2 provincies en de Staat der Nederlanden zijn aandeelhouder.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	De komende jaren staat Stedin voor grote opgaven in het kader van de energietransitie. Dit vergt omvangrijke investeringen in het energienetwerk om de klimaatdoelstellingen te behalen en de ambities in de Regionale Energiestrategieën te verwezenlijken. Hiervoor heeft Stedin de komende jaren extra kapitaal nodig.

Financiële informatie (x € 1.000.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€3.370
	31/12/2025	€3.586
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€5.704
	31/12/2025	€6.489
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2025		*37%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2025		*36%*
Financieel resultaat 2025		*€ 278*

5. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De BNG Bank N.V. is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG Bank N.V. bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, evenals het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door wethouder L.G.I. Barth.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard bezit 50.700 aandelen. De nominale waarde per aandeel is € 2,50.
Deelnemende partijen	De Staat (50%), 11 provincies, 1 hoogheemraadschap en bijna alle gemeenten.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	Vanaf 2026 start de BNG een 3-jarig transitieprogramma dat gericht is op het vergroten van de maatschappelijke waarde. Hiervoor wordt de leningenportefeuille vergroot, worden partnerschappen geïntensiveerd en worden kosten verlaagd.

Financiële informatie (x € 1.000.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€4.777
	31/12/2025	€4.863
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€123.614
	31/12/2025	€110.701
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2025		*3,7%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2025		*4,2%*
Financieel resultaat 2025		*€172*

6. Veerdienst Schoonhoven BV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Schoonhoven
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De veerdienst is voor de instandhouding, beheer en exploitatie van de veerdienst over de Lek tussen Schoonhoven en Gelkenes en de veerdienst tussen Gouderak en Moordrecht. Per 1 januari 2018 exploiteert de veerdienst ook het veer Lekkerkerk-Nieuw Lekkerland.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door wethouder L.G.I. Barth en/ of J. Groen
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard is voor 100% aandeelhouder van deze BV en heeft daarmee 100% stemrecht.
Deelnemende partijen	De gemeente Krimpenerwaard
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Verkeer, vervoer en waterstaat
Actuele opgaven van de verbonden partij	Het weerstandsvermogen is toereikend om financiële risico's af te dekken. De veerdienst oriënteert zich op de mogelijkheden van verduurzaming van de vloot. De veerdienst Schoonhoven functioneert goed. In de lijn van de verenvisie/BMC-rapport wordt gezocht naar de mogelijkheden voor integratie en samenwerking met de verschillende veerdiensten.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€2.779
	31/12/2025	€2.786
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025	€2.095
	31/12/2025	€2.238
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2025		*57%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2025		*55%*
Financieel resultaat 2025		*€31*

7. Waterbos Bergambacht BV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Bergambacht
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het voor eigen rekening en onder eigen naam exploiteren van het zwembad in Bergambacht.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering en wordt vertegenwoordigd door wethouder H.C. Bultman.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard heeft 1 aandeel in de BV ter grootte van € 9.076. Jaarlijks wordt een bijdrage in de exploitatie betaald.
Deelnemende partijen	De gemeente Krimpenerwaard is voor 50% aandeelhouder en Optisport Exploitaties BV eveneens voor 50%.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Sport, cultuur en recreatie
Actuele opgaven van de verbonden partij	Om de overgang naar een gemeentelijke sportorganisatie per 1-1-2027 mogelijk te maken is de overeenkomst met Optisport/Waterbos B.V. voor zwembad De Hofstee pro forma opgezegd.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025 31/12/2025	€16 €16
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2025 31/12/2025	€579 €696
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2025		*3%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2025		*n.n.b.*
Financieel resultaat 2025		*€0*

8. Gemeentelijk sportorganisatie BV i.o.	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Bergambacht
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties en de gemeentelijke taken op het gebied van sportstimulering.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering en wordt vertegenwoordigd door wethouder H.C. Bultman.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard is enig aandeelhouder in de BV ter grootte van € P.M.. Jaarlijks wordt een bijdrage in de exploitatie betaald.
Deelnemende partijen	De gemeente Krimpenerwaard is voor 100% aandeelhouder.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	Sport, cultuur en recreatie
Actuele opgaven van de verbonden partij	_

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2027 31/12/2027	€0 €0
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2027 31/12/2027	€0 €0
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2025		*n.n.b.*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2025		*n.n.b.*
Financieel resultaat 2025		*n.v.t.*

Bijlage 2 - Lijst met gebruikte afkortingen

A	
A&O	Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds
AB	Algemeen Bestuur
Amv	Alleenstaand minderjarig vluchteling
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AZWA	Aanvullen Zorg- en Welzijnsakkoord
B	
B&W	Burgemeester en Wethouders
BADO	Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BIO	Baseline informatiebeveiliging overheid
BIZ	Bedrijfsinvesteringszone
BKW	Berkenwoude

A	
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BVO	Bruto vloeroppervlakte
C	
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
Cbb	Cyberbeveiligingsbesluit
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Cbw	Cyberbeveiligingswet
CISO	Chief information security officer
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPI	Consumenten Prijs Index
CVV	Collectief vraagafhankelijk vervoer
D	
DBA	Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties
DFR	Doelgroepflexibele regeling
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
DWA	Droogweerafvoer
E	
ECB	Europese Centrale Bank
F	
FG	Functionaris gegevensbescherming
Fido	Wet financiering decentrale overheden
Fte	Fulltime-equivalent
G	
GALA	Gezond actief leven akkoord
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie
GOO	Gemeentelijke Opvang Oekraïners
GOW30	Gebiedsontsluitingsweg 30 km/u
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRJW	Gemeenschappelijke Regeling Jeugd en Wmo
GROEI	Groepsgerichte Reguliere Opvang En Integrale jeugdhulp
H	
HBH	Hulp bij het Huishouden
HHSK	Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
HWA	Hemelwaterafvoer
I	
I&A	Informatisering & Automatisering
IAP	Integrale Afstemming Projecten
IBK	Integraal Beleidskader
IBKW	Ingenieursbureau Krimpenerwaard
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte
IBP	InterBestuurlijk Programma
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
IHP	Integraal Huisvestingsplan

A	
IIT	Individuele Inkomenstoeslag
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen
IPW	Instituut voor Publieke Waarden
IZA	Integraal Zorgakkoord
J	
JB	Jeugdbescherming
JOH	Jeugdondersteuners Huisartsen
JW	Jeugdwet
K	
KIJK	Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbalbond
KRW	Kaderrichtlijn Water
L	
LKK	Lekkerkerk
M	
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MFA	Multifunctionele accommodatie
MIP	Meerjaren investeringsplan
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
N	
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NV	Naamloze Vennootschap
O	
ODMH	Omgevingsdienst Midden-Holland
OPM	Omgevingsprogramma Mobiliteit
OV	Openbaar vervoer
OVL	Openbare verlichting
OZB	Onroerende Zaakbelasting
P	
P&C	Planning en control
P&O	Personeel en organisatie
PMD	Plastic, Metalen verpakkingen en Drinkpakken
PO	Privacy Officer
PR&K	Programma riolering en klimaatadaptatie
PW	Participatiewet
R	
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (Hecht)
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
Ruddo	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RVU	Regeling Vroegtijdig Uitdiensttreding
S	
SAS	Salmsteke-Schoonhoven
SCH	Schoonhoven
SFT	Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewonen
SPT	Sociaal preventieteam
Sv	Stedelijke vernieuwing
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling
SW	Sociale Werkvoorziening
T	

A	
TWU	Tussentijdse Winstuitname
U	
Ufdo	Uitvoeringsregeling decentrale overheden
UOR	Uitvoering Openbare Ruimte
V	
V.o.n.-prijs	Vrij op naam prijs
vGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing
VIP	Versterking Infectiebestrijding en Pandemische paraatheid
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VTHA	Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving en Advisering
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VvE	Vereniging van Eigenaren
W	
WGA	Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
Wgr	Wet gemeenschappelijke regeling
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor bouwen
WKPB	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOKT	Woningbouw op Korte Termijn
Woo	Wet open overheid
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
Z	
ZH-PLG	Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied
ZVH	Zorg- en Veiligheidshuis

Bijlage 3 - Overzicht taakvelden

Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
0.1 - Bestuur	-6.207	-5.669	-6.070	-6.091	-6.028	-6.028
0.2 - Burgerzaken	-1.787	-2.048	-2.046	-1.965	-1.970	-1.965
0.3 - Overige gronden en gebouwen	-585	-1.352	-738	-640	-585	-583
0.4 - Overhead	-25.778	-27.233	-27.847	-26.377	-26.220	-26.155
0.5 - Treasury	-943	-2.526	-3.476	-4.486	-5.427	-5.881
0.61 - OZB woningen	-356	-380	-441	-441	-441	-441
0.62 - OZB niet woningen	-213	-224	-259	-259	-259	-259
0.64 - Belasting overig	-40	76	-4	-4	-4	-4
0.8 - Algemene Baten en Lasten	-99	-1.780	-1.836	-1.923	-1.851	-2.046
0.9 - Vennootschapsbelasting	-8	-26	-13	-1	-1	-1
Totaal lasten	**-36.017**	**-41.162**	**-42.729**	**-42.185**	**-42.785**	**-43.362**
Baten						
0.1 - Bestuur	0	7	7	7	7	7
0.2 - Burgerzaken	1.296	1.330	1.402	1.347	1.367	1.347
0.3 - Overige gronden en gebouwen	12	1.166	97	97	97	97
0.4 - Overhead	371	284	107	104	104	104
0.5 - Treasury	1.568	3.513	3.972	4.418	4.649	5.087
0.61 - OZB woningen	8.820	9.473	10.320	10.486	10.682	10.769
0.62 - OZB niet woningen	5.649	5.759	6.323	6.454	6.534	6.566
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	123.725	124.361	130.472	125.319	124.243	124.363
0.8 - Algemene Baten en Lasten	1.390	290	390	390	390	390
Totaal lasten	**142.830**	**146.184**	**153.091**	**148.622**	**148.073**	**148.729**
Saldo van baten en lasten	**106.813**	**105.021**	**110.361**	**106.437**	**105.288**	**105.367**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	-18.016	-12.506	-660	-660	-660	-660
Totaal stortingen	**-18.016**	**-12.506**	**-660**	**-660**	**-660**	**-660**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	19.995	14.712	5.112	1.894	1.841	1.790
Totaal onttrekkingen	**19.995**	**14.712**	**5.112**	**1.894**	**1.841**	**1.790**
Mutaties reserve	**1.979**	**2.206**	**4.452**	**1.233**	**1.181**	**1.130**
Eindtotaal	**108.792**	**107.227**	**114.813**	**107.670**	**106.470**	**106.498**

Veiligheid

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	-4.270	-4.527	-4.691	-4.691	-4.691	-4.691
1.2 - Openbare orde en veiligheid	-1.512	-2.200	-1.790	-2.071	-2.071	-2.070
Totaal lasten	**-5.782**	**-6.727**	**-6.482**	**-6.762**	**-6.762**	**-6.761**
Baten						
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	97	94	94	94	94	94
1.2 - Openbare orde en veiligheid	533	57	58	58	58	58
Totaal lasten	**630**	**151**	**151**	**151**	**151**	**151**
Saldo van baten en lasten	**-5.152**	**-6.576**	**-6.330**	**-6.611**	**-6.610**	**-6.610**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg02 - Veiligheid	-502					
Totaal stortingen	**-502**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg02 - Veiligheid		647				
Totaal onttrekkingen	**0**	**647**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserve	**-502**	**647**	**0**	**0**	**0**	**0**
Eindtotaal	**-5.654**	**-5.930**	**-6.330**	**-6.611**	**-6.610**	**-6.610**

Verkeer, vervoer en waterstaat

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
2.1 - Verkeer en vervoer	-12.557	-14.741	-12.746	-12.847	-12.778	-12.866
2.3 - Recreatieve havens	-36	-15	-14	-14	-14	-14
2.4 - Economische havens en waterwegen	-152	-88	-86	-86	-86	-86
2.5 - Openbaar vervoer	-375	-437	-496	-496	-495	-494
Totaal lasten	**-13.120**	**-15.282**	**-13.342**	**-13.443**	**-13.372**	**-13.459**
Baten						
2.1 - Verkeer en vervoer	1.135	689	699	699	699	699
2.2 - Parkeren	0	5	5	5	5	5
2.3 - Recreatieve havens	2	2	2	2	2	2
2.4 - Economische havens en waterwegen	106	117	121	121	121	121
2.5 - Openbaar vervoer	314	261	261	261	261	261
Totaal lasten	**1.557**	**1.073**	**1.087**	**1.087**	**1.087**	**1.087**
Saldo van baten en lasten	**-11.562**	**-14.209**	**-12.255**	**-12.356**	**-12.285**	**-12.372**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	-9					
Totaal stortingen	**-9**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	554	2.161	299	219	135	135
Totaal onttrekkingen	**554**	**2.161**	**299**	**219**	**135**	**135**
Mutaties reserve	**545**	**2.161**	**299**	**219**	**135**	**135**
Eindtotaal	**-11.018**	**-12.048**	**-11.956**	**-12.137**	**-12.150**	**-12.238**

Economie

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
3.1 - Economie	-643	-460	-378	-378	-378	-407
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-33	-86	-74	-74	-74	-74
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8	7	7	7	7	7
3.4 - Economische promotie	-641	-1.858	-791	-807	-792	-792
Totaal lasten	**-1.309**	**-2.397**	**-1.237**	**-1.253**	**-1.237**	**-1.266**
Baten						
3.1 - Economie	25					
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur						
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	55	81	81	81	81
3.4 - Economische promotie	435	433	493	493	493	493
Totaal lasten	**504**	**488**	**574**	**574**	**574**	**574**
Saldo van baten en lasten	**-805**	**-1.909**	**-663**	**-679**	**-664**	**-692**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	-75					
Totaal stortingen	**-75**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	0	910	29	13	13	13
Totaal onttrekkingen	**0**	**910**	**29**	**13**	**13**	**13**
Mutaties reserve	**-75**	**910**	**29**	**13**	**13**	**13**
Eindtotaal	**-880**	**-999**	**-633**	**-666**	**-651**	**-679**

Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
4.1 - Openbaar basis onderwijs	-497	-428	-438	-438	-438	-438
4.2 - Onderwijshuisvesting	-2.377	-4.676	-3.050	-3.346	-3.612	-4.426
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.598	-4.863	-4.884	-4.621	-4.621	-4.620
5.1 - Sportbeleid & activering	-546	-972	-190	-189	-189	-189
5.2 - Sportaccommodaties	-5.350	-5.762	-5.797	-5.895	-5.848	-5.845
5.3 - Cultuurpresentatie, -productie, participatie	-478	-532	-525	-487	-488	-487
5.4 - Musea	-548	-504	-500	-498	-511	-511
5.5 - Cultureel erfgoed	-370	-384	-391	-391	-391	-419
5.6 - Media	-1.734	-1.736	-2.111	-2.155	-2.152	-2.149
5.7 - Openbaar groen & (openlucht)recreatie	-4.622	-5.065	-5.136	-5.007	-4.879	-4.894
Totaal lasten	**-21.119**	**-24.921**	**-23.021**	**-23.028**	**-23.130**	**-23.981**
Baten						
4.1 - Openbaar basis onderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2 - Onderwijshuisvesting	65	108	108	245	245	245
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.388	1.381	1.381	1.291	1.291	1.291
5.1 - Sportbeleid & activering	333	623	0	0	0	0
5.2 - Sportaccommodaties	2.343	1.677	1.287	1.287	1.287	1.287
5.3 - Cultuurpresentatie, -productie, participatie	22	28	28	28	28	28
5.4 - Musea	14					
5.5 - Cultureel erfgoed	24	29	29	29	29	29
5.6 - Media	165	295	269	269	269	269
5.7 - Openbaar groen & (openlucht)recreatie	693	324	319	264	209	209
Totaal lasten	**5.047**	**4.465**	**3.421**	**3.413**	**3.358**	**3.358**
Saldo van baten en lasten	**-16.072**	**-20.456**	**-19.600**	**-19.615**	**-19.771**	**-20.623**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	-2.327	-1.769	-451	-451	-451	-451
Totaal stortingen	**-2.327**	**-1.769**	**-451**	**-451**	**-451**	**-451**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	1.727	3.656	2.960	1.599	1.481	1.500
Totaal onttrekkingen	**1.727**	**3.656**	**2.960**	**1.599**	**1.481**	**1.500**
Mutaties reserve	**-600**	**1.887**	**2.509**	**1.148**	**1.030**	**1.049**
Eindtotaal	**-16.672**	**-18.568**	**-17.091**	**-18.467**	**-18.741**	**-19.574**

Sociaal domein

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
6.1 - Samenkracht & burgerparticipatie	-13.184	-17.323	-16.687	-15.907	-15.353	-14.275
6.23 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-2.445	-4.043	-2.463	-2.113	-2.113	-2.113
6.3 - Inkomensregelingen	-21.582	-22.038	-22.033	-22.178	-22.178	-22.178
6.4 - WSW en beschut werk	-3.553	-4.108	-4.507	-4.326	-4.172	-3.991
6.5 - Arbeidsparticipatie	-947	-1.533	-1.818	-1.818	-1.818	-1.818
6.60 - Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-3.215	-2.073	-1.947	-1.947	-1.947	-1.947
6.711 - Huishoudelijke hulp WMO	-4.848	-4.954	-5.129	-4.970	-2.341	-2.258
6.712 - Begeleiding WMO	-3.258	-2.998	-2.882	-2.882	-2.882	-2.882
6.713 - Dagbesteding WMO	-1.020	-1.187	-1.152	-1.152	-1.152	-1.152
6.714 - Overige maatwerkarrangementen WMO	-73	-148	-152	-152	-152	-152
6.751 - Jeugdhulp ambulant lokaal	-9	-656	-848	-848	-848	-848
6.752 - Jeugdhulp ambulant regionaal	-13.626	-14.755	-14.562	-14.312	-14.312	-14.285
6.753 - Jeugdhulp ambulant landelijk	-502	-623	-1.095	-1.095	-1.095	-1.095
6.761 - Jeugdhulp met verblijf lokaal		-548	-709	-709	-709	-709
6.762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	-5.766	-5.782	-5.861	-5.861	-5.861	-5.861
6.763 - Jeugdhulp met verblijf landelijk	-981	-1.035	-1.181	-1.181	-1.181	-1.181
6.791 - PGB WMO	-639	-623	-638	-638	-638	-638
6.792 - PGB Jeugd	-445	-431	-431	-431	-431	-431
6.811 - Beschermd wonen WMO	-517	-865	-823	-823	-823	-823
6.821 - Jeugdbescherming	-1.536	-2.483	-2.126	-2.161	-2.181	-2.082
6.822 - Jeugdreclassering	-114	-285	-251	-251	-251	-251
6.91 - Coordinatie en beleid WMO	-2.222	-1.034	-1.110	-1.110	-1.110	-1.110
6.92 - Coordinatie en beleid Jeugd	-4.017	-1.376	-1.385	-534	-521	-521
Totaal lasten	**-84.499**	**-90.902**	**-89.791**	**-87.399**	**-84.071**	**-82.602**
Baten						
6.1 - Samenkracht & burgerparticipatie	5.448	6.635	3.957	2.865	2.312	1.237
6.3 - Inkomensregelingen	15.066	15.382	15.193	15.193	15.193	15.193
6.60 - Hulpmiddelen en diensten (WMO)	91	114	116	116	116	116
6.714 - Overige maatwerkarrangementen WMO	393	400	400	900	900	900
6.752 - Jeugdhulp ambulant regionaal		50	0	0	0	0
6.811 - Beschermd wonen WMO	793	909	824	824	824	824
Totaal lasten	**21.792**	**23.490**	**20.490**	**19.898**	**19.346**	**18.270**
Saldo van baten en lasten	**-62.707**	**-67.412**	**-69.301**	**-67.501**	**-64.725**	**-64.332**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	-3.292	-575	0	0	0	0
Totaal stortingen	**-3.292**	**-575**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	211	3.035	191	25	25	0
Totaal onttrekkingen	**211**	**3.035**	**191**	**25**	**25**	**0**
Mutaties reserve	**-3.081**	**2.460**	**191**	**25**	**25**	**0**
Eindtotaal	**-65.788**	**-64.952**	**-69.110**	**-67.476**	**-64.699**	**-64.331**

Volksgezondheid en milieu

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
7.1 - Volksgezondheid	-3.401	-3.705	-3.686	-3.598	-3.568	-3.567
7.2 - Riolering	-5.280	-5.315	-5.707	-5.758	-5.777	-5.794
7.3 - Afval	-7.524	-7.727	-8.032	-8.045	-8.050	-8.055
7.4 - Milieubeheer	-5.230	-4.647	-5.560	-4.815	-4.794	-4.794
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	-1.552	-1.218	-1.301	-1.325	-1.333	-1.348
Totaal lasten	**-22.988**	**-22.613**	**-24.286**	**-23.543**	**-23.522**	**-23.558**
Baten						
7.1 - Volksgezondheid	320	404	404	404	404	404
7.2 - Riolering	6.753	7.109	7.552	7.552	7.552	7.552
7.3 - Afval	8.611	8.601	9.115	9.115	9.115	9.115
7.4 - Milieubeheer	1.207	817	410	1.751	1.751	1.751
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	1.245	1.128	1.256	1.256	1.256	1.256
Totaal lasten	**18.137**	**18.059**	**18.737**	**20.078**	**20.078**	**20.078**
Saldo van baten en lasten	**-4.851**	**-4.554**	**-5.549**	**-3.464**	**-3.444**	**-3.480**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	-328	-292	-94	-94	-94	-94
Totaal stortingen	**-328**	**-292**	**-94**	**-94**	**-94**	**-94**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	759	3.744	669	208	177	177
Totaal onttrekkingen	**759**	**3.744**	**669**	**208**	**177**	**177**
Mutaties reserve	**431**	**3.452**	**575**	**114**	**83**	**83**
Eindtotaal	**-4.420**	**-1.102**	**-4.974**	**-3.350**	**-3.361**	**-3.397**

Volksgezondheid, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Bedragen x € 1.000

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjaren		
Exploitatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten						
8.1 - Ruimte en leefomgeving	-2.358	-4.093	-3.195	-2.701	-2.701	-2.701
8.2 - Grondexploitatie	-825	-301	-32	-32	-32	-32
8.3 - Wonen en bouwen	-5.051	-6.166	-7.050	-5.987	-6.699	-5.391
Totaal lasten	**-8.234**	**-10.560**	**-10.277**	**-8.720**	**-9.432**	**-8.124**
Baten						
8.1 - Ruimte en leefomgeving	2.344	-1.239	720	494	494	494
8.2 - Grondexploitatie	872	311	15	6	6	6
8.3 - Wonen en bouwen	2.905	3.281	4.399	3.486	4.199	2.899
Totaal lasten	**6.121**	**2.352**	**5.134**	**3.987**	**4.700**	**3.400**
Saldo van baten en lasten	**-2.113**	**-8.208**	**-5.143**	**-4.733**	**-4.732**	**-4.724**
Stortingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	-2.752	-425	-80	-50	-50	-50
Totaal stortingen	**-2.752**	**-425**	**-80**	**-50**	**-50**	**-50**
Onttrekkingen						
0.10 - Mutaties reserves prg01 - Bestuur en Ondersteuning	506	5.006	439	0	0	0
Totaal onttrekkingen	**506**	**5.006**	**439**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserve	**-2.246**	**4.581**	**359**	**-50**	**-50**	**-50**
Eindtotaal	**-4.360**	**-3.627**	**-4.784**	**-4.783**	**-4.782**	**-4.774**

Bijlage 4 - Collegeprogramma

Collegeprogramma

In deze bijlage presenteren wij u een overzicht van de bedragen ten behoeve van het nieuwe collegeprogramma, zoals verwerkt in de begroting.

Hoofdstuk x € 1.000	2027	2028	2029	2030
1. Bestuur en samenleving	-790	-1.085	-725	-725
2. Ruimte en wonen	-400	-400	-400	-400
3. Economie en buitengebied	-90	-90	-90	-90
4. Mens en maatschappij	-	-150	-150	-150
5. Onderwijs sport en cultuur	-	-	-	-

6. Veiligheid	-130	-230	-230	-230
7. Mobiliteit en openbare ruimte	-40	-40	-40	-40
8. Milieu en duurzaamheid	-	-	-	-
Totaal	**-1.450**	**-1.995**	**-1.635**	**-1.635**

-/- is nadeel/lasten

Deze overzichtstabel geeft inzicht in de extra structurele lasten die samenhangen met de uitvoering van het collegeprogramma. Het gaat daarbij om aanvullende middelen en personele inzet die nodig zijn om de ambities uit het programma uitvoerbaar te maken. De tabel moet daarom niet worden gelezen als een volledig financieel overzicht van alle activiteiten binnen het collegeprogramma. Veel inspanningen worden uitgevoerd binnen bestaande budgetten, bestaande formatie of reeds lopende programma's. Dat geldt onder meer voor onderdelen uit de hoofdstukken Mens en maatschappij, Onderwijs, sport en cultuur en Milieu en duurzaamheid, waar een deel van de inzet aansluit bij bestaand beleid, lopende uitvoeringsagenda's, rijksmiddelen of eerder gemaakte financiële afspraken.

De extra structurele middelen worden ingezet voor gerichte versterkingen uit het collegeprogramma en maken het mogelijk om ambities concreet uit te voeren. Binnen Bestuur en samenleving organiseren we participatie eerder bij vraagstukken met grote maatschappelijke impact en geven we de rol van gebiedsmanagers vorm. Ook investeren we in een gezonde en veilige organisatie, behoud van medewerkers en het aantrekken van talent. Binnen Ruimte en Wonen versnellen we bestaande woningbouwplannen en kansrijke uitbreidingslocaties. Hiervoor versterken we de programmatische sturing, projectleiding en integrale ruimtelijke afweging, bijvoorbeeld met een bouwberaad en in gesprek met inwoners. Daarnaast ontwikkelen we per kern gebiedsgerichte kaders, met actieve participatie vooraf en ruimte voor maatwerk. Binnen Economie en buitengebied versterken we de samenwerking tussen agrarische bedrijven, overheden, terreinbeheerders en omwonenden, nemen we biodiversiteit nadrukkelijk mee in gebiedsprocessen, beheer en ruimtelijk beleid. Ook zetten we, vanuit onze eigen mogelijkheden en rol, in op de aanpak van invasieve exoten, zoals de rivierkreeft. Bij Mens en maatschappij is vanaf 2028 extra ruimte beschikbaar voor ondersteuning van kwetsbare inwoners. Voor Veiligheid breiden we de BOA-inzet de komende twee jaar uit, zodat meer zichtbaarheid, gebiedskennis en proactief optreden bijdragen aan preventie, een betere opvolging van meldingen en het terugdringen van overlast. Binnen Mobiliteit en openbare ruimte zetten we extra in op de verkeersveiligheid van school- en fietsroutes en van locaties met een hoog risico. Ook werken we regionale programma's uit en verbinden we lokale netwerken beter.

De opgaven hangen daarbij nauw met elkaar samen. Een sterke samenleving, voldoende woningen en economische ontwikkeling vragen ook om een veilige, bereikbare en aantrekkelijke leefomgeving.

Daarnaast zijn voor een aantal ambities uit het bestuursakkoord middelen in de begroting opgenomen vanuit andere dekkingsmogelijkheden. Zo is dekking gevonden voor de vergroening van de kernen (€ 200.000) vanuit de rijksbijdrage voor capaciteit bij decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Ook zijn middelen opgenomen voor de uitvoering van de Spreidingswet (€ 600.000), voor de realisatie van woonprojecten (€ 500.000 vanuit de kadernota) en voor lobby via de kadernota. Tot slot is via de tweede tussenrapportage 2026 € 300.000 opgenomen voor de dorps- en cultuurhuizen. De inspanningen voor Onderwijs, sport en cultuur en Milieu en duurzaamheid voeren we op deze manier uit binnen bestaande budgetten lopende programma's en andere beschikbare middelen (zoals: gelden vanuit de Regiodeal).

De tabel bevat nog niet de incidentele kosten die nodig zijn voor de uitvoering van het collegeprogramma. Denk daarbij aan onderzoeken, pilots, tijdelijke projectinzet, voorbereidingskosten, investeringsbijdragen of kosten die nodig zijn om een beleids- of uitvoeringskeuze goed te kunnen onderbouwen.

De komende periode worden de inspanningen en de planning verder uitgewerkt. Dit kan leiden tot een vraag voor incidentele dekking, die we dan via de tussenrapportage of begroting aan u voorleggen. Zo blijft er onderscheid tussen structurele lasten die jaarlijks terugkeren en incidentele lasten die nodig zijn om onderdelen van het programma op te starten, te verkennen of gefaseerd uit te voeren.

Deze werkwijze past bij de systematiek van dynamisch programmeren toe. Het collegeprogramma legt de hoofddoelstellingen en ambities vast, maar niet ieder detail voor de volledige bestuursperiode.

Via de reguliere planning- en controlcyclus wordt jaarlijks bekeken wat nodig, haalbaar en financieel verantwoord is en monitoren we hoe actuele ontwikkelingen zich verhouden tot deze ambities. Daarbij kunnen tempo, fasering en inzet worden aangepast aan actuele ontwikkelingen, beschikbare middelen en uitvoeringscapaciteit. Zo blijft het programma koersvast in zijn ambities, maar flexibel in de uitvoering.